

Ministarstvo javne
uprave, digitalnog
društva i medija

Analiza pravnog okvira za razvoj elektronskih usluga

Mart 2022

SADRŽAJ

UVOD	5
PRVI DIO – OPŠTI PROPISI	8
ZAKON O UPRAVNOM POSTUPKU („Službeni list Crne Gore“ br. 056/14, 020/15, 040/16, 037/17) („ZUP“).....	8
ZAKON O ELEKTRONSKOJ IDENTIFIKACIJI I ELEKTRONSKOM POTPISU („Službeni list Crne Gore“ br. 031/17, 072/19) („ZEIEP“).....	11
ZAKON O ELEKTRONSKOM DOKUMENTU („Službeni list Crne Gore“ br. 005/08, 040/11)	13
ZAKON O ELEKTRONSKOJ UPRAVI („Službeni list Crne Gore“ br. 072/19) („ZEU“).....	15
ZAKON O ADMINISTRATIVNIM TAKSAMA („Službeni list Crne Gore“ br. 018/19) („ZAT“) i Uredba o bližim uslovima i načinu plaćanja administrativnih taksi elektronskim putem („Službeni list Crne Gore“ 068/20) („Uredba“).....	17
DRUGI DIO - POJEDINAČNE USLUGE	18
ZAHTJEV ZA IZDAVANJE LIČNE KARTE I PASOŠA	18
PODNOŠENJE ZAHTJEVA ZA IZDAVANJE (OBNAVLJANJE) VOZAČKE DOZVOLE	23
PRIJAVA ZA REGISTRACIJU VOZILA	25
PRIJAVA STRANCA I DOMAĆEG STANOVNIŠTVA ZA BORAVAK U SMJEŠTAJ UZ NAPLATU BORAVIŠNE TAKSE	29
ELEKTRONSKA PRIJAVA I ODJAVA ZAPOSLENIH	32
E-REGISTRACIJA NEZAPOSLENOG LICA NA ZZZCG	35
E-POSLOVANJE	37
1. Izvod iz Centralnog registra privrednih subjekata	37
2. Potvrda da se plaćaju državni porezi i doprinosi	38
3. Potvrda da se plaćaju lokalni porezi i doprinosi	41
4. Uvjerenje o neosuđivanosti	42
E-DOPRINOSI	45
PRIJAVA POREZA NA DOHODAK ZA FIZIČKA LICA	47
ELEKTRONSKI SERVIS U OBLASTI PLANIRANJA PROSTORA	49
1. Zahtjev za izdavanje urbanističko-tehničkih uslova	50
2. Prijava građenja i adaptacije objekta.....	51
3. Zahtjev za izdavanje građevinske dozvole.....	53
4. Zahtjev za izdavanje upotrebne dozvole.....	55

5. Legalizacija objekta	57
PRIJAVA ZA ZAPOŠLJAVANJE U DRŽAVNOJ UPRAVI.....	59
GENERICKI E-SERVIS ZA PODNOŠENJE POLAGANJA STRUČNIH ISPITA	62
1. Prijava za polaganje stručnog ispita za rad u državnim organima sa visokom stručnom spremom, prijava za ponovno polaganje stručnog ispita za rad u državnim organima sa visokom stručnom, prijava za polaganje stručnog ispita za rad u državnim organima sa srednjom stručnom spremom, prijava za ponovno polaganje stručnog ispita za rad u državnim organima sa srednjom stručnom spremom	62
2. Zahtjev za polaganje stručnog ispita za stečajnog upravnika	64
3. Zahtjev za polaganje ispita za pripravnike u sudovima i državnom tužilaštvu.....	65
4. Zahtjev za polaganje notarskog ispita.....	66
5. Zahtjev za polaganje stručnog ispita za rad iz oblasti sporta.....	67
6. Zahtjev za polaganje stručnog ispita za rad na poslovima javnih nabavki	68
E-REGISTRACIJA NVO	70
NAKNADA ZA NOVOROĐENO DIJETE.....	72
NAKNADA PO OSNOVU ROĐENJA DJETETA	75
DODATAK ZA DJECU	78
PRIJAVA ZA REGISTRACIJU I UPIS POLJOPRIVREDNOG GAZDINSTVA.....	81
PREMIJE	84
PRIJAVA ZA OBAVLJANJE UGOSTITELJSKE DJELATNOSTI I DOBIJANJE RJEŠENJA	86
E-STUDENT (APLICIRANJE NA UPIS NA FAKULTET).....	89
E-UPIS U DAČKE I STUDENTSKE DOMOVE.....	93
E-NOSTRIFIKACIJA DIPLOME STEČENE NA OBRAZOVNIM INSTITUCIJAMA VAN CRNE GORE.....	95
E-LICENCE ZA RAD U VASPITNO OBRAZOVNIM USTANOVAMA (PRIJAVA/OBNAVLJANJE)	98
TREĆI DIO	101
ZAKON O FISKALIZACIJI U PROMETU PROIZVODA I USLUGA („Službeni list Crne Gore“ br. 046/19, 073/19 i 008/21) („Zakon o fiskalizaciji“).....	101
ZAKON O ELEKTRONSKIM KOMUNIKACIJAMA ("Službeni list Crne Gore", br. 040/13 od 13.08.2013, 056/13 od 06.12.2013, 002/17 od 10.01.2017, 049/19 od 23.08.2019)	102
Zaključak.....	103
PRILOG 1- Konacna lista “ E-usluge i digitalna infrastruktura kao odgovor na Covid-19”	114
PRILOG 2 – Spisak svih analiziranih propisa	116

Rezime

Procjena pravnog okvira za digitalno upravljanje kroz Analizu pravnog okvira za razvoja elektronskih usluga, sprovedena je u okviru projekta „E-usluge i digitalna infrastruktura kao odgovor na Covid-19” koji finansira Evropska unija, a sprovodi Program Ujedinjenih nacija za razvoja (UNDP) u saradnji sa Ministarstvom javne uprave, digitalnog društva i medija.

Za potrebe ove analize Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija, u saradnji sa ostalim ministarstvima pribavilo je spisak prioriternih usluga čijom bi se realizacijom ubrzala digitalna transformacija i građanima omogućila jednostavnija komunikacija i ostvariranje svojih prava, za čim se posebno ukazala potreba tokom pandemije Covid-19.

Analizom je obuhvaćena 21 prioriterna usluga, sa aspekta opštih propisa koji su ključni za razvoj digitalizacije, kao i posebnih propisa kojima se bliže uređuje pružanje ovih usluga.

U dijelu opštih propisa analizirani su: Zakon o upravnom postupku, Zakon o elektronskoj identifikaciji i elektronskom potpisu; Zakon o elektronskom dokumentu odnosno Predlog Zakona o elektronskom dokumentu, Zakon o elektronskoj upravi, Zakon o administrativnim taksama i Uredba o bližim uslovima i načinu plaćanja administrativnih taksi elektronskim putem.

Osim opštih propisa, analizirano je i 166 dodatnih propisa (56 zakona, 87 podzakonskih akata i 23 druga akta) kojim su regulisane pojedinačne usluge, identifikovane su smetnje, odnosno barijere za digitalizaciju usluga, ukoliko postoje i date preporuke za njihovo prevazilaženje.

Dat je i tabelarni prikaz propisa, sa naznakom da li je potrebna izmjena propisa i da li su date preporuke za izmjenu.

UVOD

U prvom dijelu Izvještaja analizirani su opšti propisi koji predstavljaju pravni okvir za digitalizaciju definisanih usluga. Konkretno usluge čija se digitalizacija želi postići a koje su predmet analize u drugom dijelu ovog Izvještaja direktno ili indirektno se oslanjaju na opšti pravni okvir u kojem smo analizirali sljedeće propise:

- Zakon o upravnom postupku;
- Zakon o elektronskoj identifikaciji i elektronskom potpisu;
- Zakon o elektronskom dokumentu odn. Predlog Zakona o elektronskom dokumentu;
- Zakon o elektronskoj upravi;
- Zakon o administrativnim taksama i
- Uredba o bližim uslovima i načinu plaćanja administrativnih taksi elektronskim putem.

Sa ciljem da ovaj Izvještaj bude što potpuniji i aktuelniji prilikom pravne analize opšteg pravnog okvira, uzeli smo u obzir i predloge zakona čija je procedura donošenja u toku u skupštinskoj proceduri (*Predlog Zakona o elektronskom dokumentu*).

Donošenjem Zakona o elektronskoj upravi, Zakona o elektronskoj identifikaciji i elektronskom potpisu i Zakona o elektronskom dokumentu, napravljen je značajan iskorak u pripremi pravnog okvira za potrebe digitalne transformacije. Usvajanjem novog Predloga Zakona o elektronskom dokumentu dodatno bi se unaprijedio pravni okvir u ovoj oblasti i stvorili uslovi za bržu digitalnu transformaciju.

Pored navedenih propisa koji čine svojevrsnu pravnu infrastrukturu za proces digitalne transformacije, mišljenja smo da je značajno pomenuti i da je Vlada Crne Gore na sjednici od 23.12.2021. godine utvrdila Predlog izmjena i dopuna Zakona o ovjeri potpisa, rukopisa i prepisa. Predlog izmjena usmjeren je na uvođenje mogućnosti digitalne ovjere potpisa i rukopisa od strane notara. Izmjenama Zakona o ovjeri potpisa, rukopisa i prepisa obezbijedila bi se mogućnost za digitalizaciju onih usluga koje podrazumijevaju dostavljanje dokumentacije sa obavezanim ovjerenim potpisom odnosno olakšala digitalizacija ostale dokumentacije koja se dostavlja uz zahtjev državnom organu u originalu ili ovjerenoj kopiji.

U drugom dijelu izvještaja, analizirali smo zakonske i podzakonske akte koje smo identifikovali kao relevantne za digitalizaciju pojedinačnih usluga iz Konačnog spiska usluga koje se žele digitalizovati (Prilog 1 Izvještaja) a koje je Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija, u saradnji sa ostalim ministarstvima identifikovalo kao prioritete u procesu digitalne transformacije.

Prilikom sačinjavanja ovog Izvještaja, osim opštih propisa koji su analizirani u Prvom dijelu Izvještaja, analizirano je i 166 dodatnih propisa (56 zakona, 87 podzakonskih akata i 23 druga akta) kojim su regulisane pojedinačne usluge koje su bile predmet analize u Drugom dijelu Izvještaja. Dodatno, obavili smo i 11 intervjuja sa predstavnicima organa državne uprave kako bismo preciznije sagledali kako korišćenje navedenih pojedinačnih usluga funkcioniše u praksi. Intervjui su obavljani sa predstavnicima Direktorata za upravne poslove, državljanstvo i strance iz Ministarstva unutrašnjih poslova, predstavnicima Sektora granične policije iz Uprave policije, predstavnicima Direktorata za normativno uređenje sistema javne uprave i harmonizaciju propisa i Direktorata za efikasnu implementaciju dobre javne uprave u okviru Ministarstva javne uprave digitalnog društva i medija, predstavnicima Uprave za kadrove iz Sektora za postupak oglašavanja i praćenje sprovođenja propisa, predstavnicima Sektora za usluge i registraciju i Sektora za e-prijave iz Uprave prihoda i carina, predstavnicima Direkcije za planiranje i uređenje, Direktorata za građevinarstvo i Direktorata za razvoj stanovanja i legalizaciju iz Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, predstavnicima Centra za socijalni rad, kao i predstavnicima Direktorata za plaćanje iz Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.

Jedan od zaključaka koji se nameće jeste da su određeni organi državne uprave tokom trajanja pandemije COVID-19 uveli olakšanu praksu korišćenja određenih usluga, uprkos pravnoj regulativi (npr. podnošenje skenirane dokumentacije putem e-maila bez dostavljanja originala zahtjeva) od čega su pojedini do danas i zadržali takvu praksu (npr. izdavanje uvjerenja o neosuđivanosti od strane Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava) Stoga se nameće potreba da se pravna regulativa izmjeni kako bi se zadržalo ili dodatno unaprijedilo olakšano korišćenje usluga.

Kao jedan od problema u postupku digitalne transformacije, istaknut je i proces čestih reorganizacija državnih organa i neplanskih strukturnih izmjena zakona. Nekadašnja Poreska uprava, danas Uprava prihoda i carina, u okviru koje se pruža značajan broj usluga, jedan je od primjera na koji način česta spajanja i razdvajanja državnih organa mogu prouzrokovati značajne probleme u funkcionisanju digitalnih sistema, a koje je neophodno planirati imajući u vidu planirane reorganizacije državne uprave.

Digitalnom transformacijom poboljšava se pristupačnost servisa osobama sa invaliditetom (OSI). Analizom propisa nisu identifikovane smetnje kojim bi se limitirao pristup elektornskim uslugama OSI, međutim preporučljivo je prilikom implementacije tehničkih rješenja voditi računa o pristupačnosti ovih servisa OSI.

Na zahtjev Ministarstva javne uprave, digitalnog društva i medija, shodno velikom interesovanju biznis zajedniceu trećem dijelu Izvještaja dat je i osvrt na Zakon o fiskalizaciji i Zakon o elektronskim komunikacijama.

PRVI DIO – OPŠTI PROPISI

ZAKON O UPRAVNOM POSTUPKU („Službeni list Crne Gore“ br. 056/14, 020/15, 040/16, 037/17) („ZUP“)

Svaka od navedenih usluga javne uprave je zapravo upravni postupak koji se suštinski sastoji od podnošenja zahtjeva i prateće dokumentacije od strane stranke ka javno-pravnom organu i donošenju odluke javno-pravnog organa o samom zahtjevu. ZUP je opšti procesni zakon, odnosno *lex generalis*, kojim se propisuju opšta prava i obaveze stranke i javno-pravnog organa u upravnom postupku, *odnosno uređuju pravila po kojima su, u cilju ostvarivanja zaštite prava i pravnih interesa fizičkih lica, pravnih lica ili drugih stranaka, kao i zaštite javnog interesa, dužni da postupaju državni organi, organi državne uprave, organi lokalne samouprave, organi lokalne uprave, ustanove i drugi subjekti koji vrše javna ovlašćenja kad neposredno primjenjujući propise, odlučuju i preduzimaju druge uprave aktivnosti u upravnim stvarima.*

ZUP kao opšti zakon kojim se reguliše upravni postupak u principu podržava proces digitalizacije javne uprave, međutim, neophodno je izvršiti usklađivanje pojmova i odredaba ZUP-a sa relevantnim zakonima. Česta je upotreba fraze „u elektronskom obliku“ ili „u elektronskom obliku, u skladu sa propisima o elektronskoj upravi“, a koja ni u samom Zakonu o elektronskoj upravi nije precizno definisana (*vidjeti dio o Zakonu o elektronskoj upravi*). Zavisno od konteksta upotrebe ove fraze, isto može značiti korišćenje elektronske pošte kao načina dostavljanja određenog dokumenta u skeniranoj kopiji, a može se tumačiti i kao upotreba neke vrste elektronskog potpisa (običnog, naprednog ili kvalifikovanog), ili elektronskog pečata, elektronskog dokumenta ili upotrebe bilo kojeg drugog elektronskog sredstva koji je bliže propisan posebnim zakonima. Dakle, neophodno je uskladiti terminologiju u ZUP-u, kako bi se kroz odredbe zakona jasno i nedvosmisleno referisalo na određene pojmove digitalizacije javne uprave, u skladu sa relevantnim zakonima. U suprotnom, dvosmislenost pojedinih odredbi može dovesti do neusaglašenosti prakse i proizvoljnih tumačenja kako od strane javno-pravnih organa tako i od strane stranaka u upravnom postupku.

Shodno članu 21 ZUP-a, *rješenje u upravnom postupku donosi se u pisanom obliku a izuzetno, u slučajevima propisanim zakonom, rješenje se može donijeti usmeno.* Članom 22 ZUP-a se predviđa da ukoliko se *rješenje u upravnom postupku izdaje u elektronskom obliku, ono mora biti potpisano naprednim elektronskim potpisom.*

Imajući u vidu da je ZUP pisan u periodu kada ranije važeći Zakon o elektronskom potpisu nije prepoznavao kvalifikovani elektronski potpis već samo napredni elektronski potpis, preporučljivo je izmijeniti član 21 ZUP-a. Ovdje vidimo dvije mogućnosti za izmjenu ove

odredbe: (i) tako da ZUP referiše na način izdavanja elektronskog dokumenta *u skladu sa posebnim propisom* čime bi se obezbijedila mogućnost direktne primjene Zakona o elektronskom dokumentu (odn. budućeg novog zakona) ili (ii) razmotriti potrebu da se propiše da rješenje u upravnom postupku mora biti potpisano **kvalifikovanim elektronskim potpisom** imajući u vidu da da kvalifikovani elektronski potpis predstavlja najveći nivo zaštite i sigurnosti. ,

ZUP propisuje kao načelo pribavljanje podataka po službenoj dužnosti, *odnosno da javno-pravni organ prilikom odlučivanja u upravnom postupku, po službenoj dužnosti vrši uvid, pribavlja i obrađuje podatke iz službenih evidencija i registara, koje vodi taj javno-pravni organ, odnosno drugi nadležni organ, osim ako je pristup tim podacima ograničen u skladu sa zakonom*. Dalje, članom 105 ZUP-a, je propisano da *podatke o činjenicama o kojima se vode službene evidencije, bez obzira u kojoj formi se vode (pisanoj, elektronskoj i dr.), ovlašćeno službeno lice pribavlja po službenoj dužnosti*. U praksi, ove odredbe ZUP-a se rijetko primjenjuju. Ne samo da ovlašćena službena lica ne pribavljaju podatke po službenoj dužnosti iz registara i evidencija koje vode drugi javno-pravni organi, već se često dešava u praksi da se unutar jednog javno-pravnog organa ovi podaci ne pribavljaju po službenoj dužnosti.

Shodno članu 63 ZUP-a, stranka može podnijeti podnesak u elektronskom obliku, u skladu sa propisima o elektronskoj upravi. Javno-pravni organ, bez odlaganja, elektronski dostavlja stranci obavještenje o prijemu podneska. Ukoliko se podnesak iz tehničkih razloga ne može pročitati, javno-pravni organ, bez odlaganja, obavještava stranku sa zahtjevom da se taj podnesak dostavi u odgovarajućoj formi i odredi rok za dostavljanje.

Analizom ZUP-a nema pravnih smetnji za digitalizaciju usluga javne uprave. Međutim, potrebno je unaprijediti tekst zakona i to na sljedeći način:

- **Uskladiti termine u ZUP-u sa relevantnim zakonima, kako bi se na precizan i detaljan način pojasnili instituti digitalizacije kroz sve faze upravnog postupka;**
- **Izmijeniti član 21 ZUP kako bi se preciziralo da se rješenje donosi i u elektronskom obliku odnosno u formi elektronskog dokumenta, u skladu sa zakonom o elektronskom dokumentu;**
- **Pooštriti formulaciju mogućnosti pribavljanja podataka po službenoj dužnosti od strane javno-pravnog organa (da je u slučaju postojanja tehničke mogućnosti javno-pravni organ dužan da pribavi podatke po službenoj dužnosti).** Ova preporuka je značajna pogotovo imajući u vidu pripremu raznih sistema tehničkog

povezivanja baza podataka među organima državne i lokalne uprave u skorijoj budućnosti;

- **Precizirati odredbe o podnošenju podneska javno-pravnom organu elektronskim putem, odnosno da je potrebno da podnesak bude potpisan elektronskim potpisom (običnim, naprednim ili kvalifikovanim) te se isti šalje elektronskom poštom javno-pravnom organu.** (Tokom COVID pandemije, u praksi javno-pravni organi prihvataju skenirane kopije potpisanog dokumenta poslate putem elektronske pošte, uprkos zakonskim odredbama).
- **Precizirati prava stranke ukoliko iz tehničkih razloga, javno-pravni organ uopšte ne primi podnesak elektronskim putem, a pogotovo one podneske koji se podnose u prekluzivnom roku.** Imajući u vidu potencijalne individualne restrikcije prijema eksterne pošte i druge eventualne slabosti digitalnog sistema javne uprave, potrebno je propisati mogućnost kao i detaljnije propisati pod kojim uslovima stranka može da podnese predlog za povraćaj u pređašnje stanje, a u slučaju neuspjelog dostavljanja podneska putem elektronske pošte.

ZAKON O ELEKTRONSKOJ IDENTIFIKACIJI I ELEKTRONSKOM POTPISU („Službeni list Crne Gore“ br. 031/17, 072/19) („ZEIEP“)

ZEIEP je stupio na snagu u maju 2017. godine, na osnovu čega je prestao da važi Zakon o elektronskom potpisu („Službeni list RCG“ br. 55/03 i „Službeni list CG“ br. 41/10, 40/11). Ovim zakonom uređuju se uslovi za korišćenje elektronskog potpisa, elektronskog pečata, elektronskog vremenskog pečata i usluge elektronske preporučene dostave u pravnom prometu, upravnim, sudskim i drugim postupcima i certifikovanje za autentifikaciju internet stranice, kao i sistem elektronske identifikacije i uslovi za priznavanje sredstava elektronske identifikacije drugih država.

ZEIEP usklađen je sa relevantnom EU regulativom i to eIDAS regulativom br. 910/2014 od 23.07.2014. godine.

ZEIEP razlikuje tri vrste elektronskog potpisa (i) elektronski potpis, (ii) napredni elektronski potpis i (iii) kvalifikovani elektronski potpis. Suština razlikovanja ova tri elektronska potpisa je prije svega u stepenu sigurnosti koji pružaju kako potpisniku tako i primaocu akta koji je potpisan, i načinu izdavanja istih.

Članom 12 ZEIEP propisano da se **elektronskom potpisu** ne može osporiti punovažnost i prihvatljivost samo zato što (i) *je u elektronskom obliku*; ili zato što (ii) *se ne zasniva na kvalifikovanom certifikatu za elektronski potpis*. Dalje članom 13 ZEIEP navedeno je da organ vlasti odnosno pravno lice ne može odbiti prijem elektronskog dokumenta sa **elektronskim potpisom ili naprednim elektronskim potpisom** samo zato što je u elektronskom obliku. Štaviše, propisana je i prekršajna odredba za pravno lice, odnosno odgovorna lica u pravnom licu ili organu vlasti *ukoliko odbije da primi elektronski dokument sa elektronskim potpisom ili naprednim elektronskim potpisom, samo zato što je u elektronskom obliku*.

Članom 14 ZEIEP-a propisano je da **kvalifikovani elektronski potpis ima jednako pravno dejstvo kao svojeručni potpis, odnosno svojeručni potpis i pečat u odnosu na podatke u papirnom obliku i prihvatljiv je kao dokazno sredstvo u postupcima pred državnim organima, organima državne uprave, organima lokalne samouprave i lokalne uprave i pravnim licima koja vrše javna ovlašćenja**.

Shodo članu 25 eIDAS Regulative elektronskom potpisu (dakle bilo kojem elektronskom potpisu) se ne može uskratiti pravno dejstvo i **prihvatljivost kao dokaz u sudskom postupku (legal proceeding)** samo na osnovu toga što je u elektronskoj formi ili što ne ispunjava uslove za kvalifikovani elektronski potpis. Iako je slična odredba sadržana u članu 12 ZEIEP-a, istom nije precizirano da bilo koji elektronski potpis ima prihvatljivost kao dokaz u sudskom postupku, već je takva prihvatljivost kao dokaz rezervisana samo za kvalifikovani elektronski potpis kroz član 14 ZEIEP-a.

Stoga je važno da ukoliko se posebnim propisima omogućava elektronsko potpisivanje dokumenata, posebnim propisom definisati koja vrsta elektronskog potpisa je potrebna za potpisivanje određenog dokumenta.

Elektronska identifikacija je definisana kao postupak korišćenja identifikacionih podataka u elektronskom obliku koji na jedinstven način predstavlja fizičko lice, pravno lice ili organ vlasti, dok je sistem za elektronsku identifikaciju određen kao sistem za izdavanje sredstava elektronske identifikacije fizičkim licima, pravnim licima, organima vlasti, odnosno fizičkim licima koja zastupaju pravna lica ili organe vlasti. Shodno podacima iz Registra sistema elektronske identifikacije koji vodi Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija, registrovana su dva sistema i to: sistem elektronske identifikacije kojim upravlja Ministarstvo unutrašnjih poslova i tiče se certifikata za elektronsku identifikaciju koji se izdaje na ličnim kartama. i sistem kojim upravlja Crnogorski Telekom AD, koje izdaje sredstvo elektronske identifikacije zasnovano na dvofaktorskoj autentifikaciji

U ZEIEP nema identifikovanih pravnih smetnji za digitalizaciju usluga javne uprave.

Prilikom izmjena pojedinačnih propisa koji uređuju određenu elektronsku uslugu, jasno definisati koja vrsta elektronskog potpisa je neophodna kako bi dokument mogao biti prihvaćen od strane organa državne uprave.

ZAKON O ELEKTRONSKOM DOKUMENTU („Službeni list Crne Gore“ br. 005/08, 040/11)

Imajući u vidu da se trenutno u skupštinskoj proceduri nalazi Predlog Zakona o elektronskom dokumentu, mišljenja smo da bi bilo značajnije i svrsishodnije da se izvrši pravna analiza Predloga Zakona o elektronskom dokumentu („PZED“) koji je Vlada Crne Gore kao predlagač zakona dostavila Skupštini Crne Gore na usvajanje.

PZED definiše *elektronski dokument kao skup podataka koji su elektronski oblikovani ili skladišteni na elektronskom, magnetnom, optičkom ili drugom mediju i koji sadrži svojstva pomoću kojih se identifikuje stvaralac, utvrđuje vjerodostojnost sadržaja i dokazuje nepromjenljivost sadržaja u vremenu, a uključuje sve oblike pisanog teksta, podatke, slike, crteže, karte, zvuk, muziku, govor, kao i digitalizovani dokument i slično.*

Članom 5 PZED-a se propisuje ***da elektronski dokument ima istu pravnu valjanost kao i dokument sačinjen na papiru i ne može mu se osporiti punovažnost ni dokazna snaga samo zato što je u elektronskom obliku, ako se njegova upotreba i promet vrše u skladu sa ovim zakonom.*** Ova odredba je značajna iz razloga što u pravnom prometu izjednačuje dokumente sačinjene na papiru i elektronske dokumente sačinjenje u skladu sa ovim zakonom.

Elektronski dokument se sastoji od dva dijela – opšti dio, koji čini sadržaj dokumenta i posebnog dijela, koji čine jedan ili više ugrađenih elektronskih potpisa, odnosno elektronskih pečata, podaci o vremenu nastanka (završetka izrade) elektronskog dokumenta kao i druga dokumentaciona svojstva i drugi strukturirani zapisi. **Dakle, elektronski dokument se može potpisati bilo kojom vrstom elektronskog potpisa.**

U članu 10 PZED se propisuje da *elektronski dokument koji je izvorno nastao u elektronskom obliku i koji je potpisan elektronskim potpisom, odnosno elektronskim pečatom se smatra izvornikom.* Dalje se propisuje da elektronski dokument ne može imati kopiju u elektronskom obliku, te da ukoliko isto lice izradi dva dokumenta istog sadržaja, u elektronskom obliku i na papiru, ti dokumenti se smatraju nezavisnim.

Članom 11 PZED-a se propisuje da se kopija elektronskog dokumenta izrađuje ispisom spoljnog obrasca prikaza elektronskog dokumenta na papiru.

PZED definiše digitalizaciju kao konverziju dokumenta iz oblika koji nije elektronski u elektronski oblik. Digitalizovanim dokumentom smatra se bilo koji dokument konvertovan u elektronski oblik. Da bi se digitalizovani dokument smatrao pravno valjanim potrebno je ispunjava uslove iz člana 15 PZED-a odn. da je digitalizovan pod nadzorom lica ovlaštenog za ovjeru potpisa, rukopisa i prepisa, koje lice potvrđuje istovjetnost dokumenta kvalifikovanim pečatom i potpisom i stavlja oznaku da se radi o digitalno ovjerenom kopiji.

Ovjera kopije elektronskog dokumenta na papiru i ovjera digitalizovanog dokumenta vrši se u skladu sa zakonom kojim se uređuje ovjera potpisa, rukopisa i prepisa. U toku su izmjene Zakona o ovjeri potpisa, rukopisa i prepisa, kako bi se prije svega omogućila ovakva ovjera i bliže propisali uslovi ovjere navedenih dokumenata.

PZED propisuje da ovjeru kopije elektronskog dokumenta i ovjeru digitalizovanog dokumenta mogu vršiti i nadležni organi kad se u postupcima koji se vode pred tim organima zahtijeva ovjerena kopija ili ovjereni digitalizovani dokument.

Članom 12 PZED su propisani uslovi za pravnu valjanost ovjerene kopije elektronskog dokumenta na papiru, pri čemu se članom 13 izjednačava pravna valjanost izvornika elektronskog dokumenta i ovjerene kopije elektronskog dokumenta.

PZED predstavlja značajno unaprjeđenje u odnosu na rješenja koja su data važećim zakonom.

U PZED nema identifikovanih pravnih smetnji za digitalizaciju usluga javne uprave.

ZAKON O ELEKTRONSKOJ UPRAVI („Službeni list Crne Gore“ br. 072/19) („ZEU“)

ZEU, iako usvojen krajem 2019. godine, počeo je da se primjenjuje sredinom 2020. godine, u jeku COVID epidemije. Za razliku od prethodno važećeg Zakona o elektronskoj upravi, ZEU mnogo jasnije i detaljnije propisuje način funkcionisanja elektronske uprave kao i prava i obaveza organa javne uprave prilikom korišćenja elektronske uprave.

Pored ZUP-a, ZEU predstavlja opšti zakon kojim se otvara put ka potpunoj digitalizaciji usluga javne uprave, odnosno digitalizaciji podnošenja zahtjeva i prateće dokumentacije stranaka u upravnom postupku, zatim unaprjeđenju sistema elektronske komunikacione mreže i razmjene podataka između organa državne uprave i ostalih subjekata koji vrše javno-pravna ovlašćenja.

Lista obveznika ZEU je prilično široko propisana, i to u cilju obuhvatanja svih relevantnih organa i ustanova sa javno-pravnim ovlašćenjima. Isti se primjenjuje kako na *državne organe, organe državne uprave, državne agencije, državne fondove i druge nosioce javnih ovlašćenja („organi“)* tako i na *organe lokalne samouprave, organe lokalne uprave, posebne i javne službe u smislu zakona kojim se uređuje lokalna samouprava, nezavisna i regulatorna tijela koja nijesu prethodno obuhvaćena, pravna i fizička lica koja vrše javna ovlašćenja („drugi subjekti“).*

Članom 3 ZEU-a propisano je da elektronska uprava funkcioniše preko **jedinstvenog informacionog sistema organa, informaciono-komunikacione mreže organa i sistema za elektronsku razmjenu podataka kao i preko informacionih sistema koje uspostavljaju organi i drugi subjekti**. Članom 8 stav 1 tačka 1 ZEU je definisano da je *usluga elektronske uprave postupanje organa i drugih subjekata prema korisniku, drugom organu ili drugom subjektu, prilikom prijema, razmjene, obrade, dostavljanja ili objavljivanja podataka, podnesaka, akata i drugih dokumenata ili drugih vidova komunikacije iz okvira svoje nadležnosti, korišćenjem informaciono-komunikacionih tehnologija*.

Tačkama 10 i 11 istog člana ZEU-a definisano je da je *podnesak u elektronskom obliku zahtjev, predlog, prijava, molba, žalba, predstavka, prigovor i drugi podnesak kojim se stranka obraća organu ili drugom subjektu u elektronskom obliku*, dok je *akt u elektronskom obliku svako pismeno kojim se pokreće, dopunjava, mijenja, prekida ili završava neka službena radnja organa ili drugog subjekta u elektronskom obliku*.

ZEU detaljno su propisani uslovi i način korišćenja infrastrukture elektronske uprave, koju čine prije svega jedinstveni informacioni sistem, informaciono-komunikaciona mreža, jedinstveni sistem za elektronsku razmjenu podataka, kao i *metaregistar* – evidencija svih elektronskih registara i informacionih sistema uprave a koji vodi Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija.

Dalje, ZEU stvaraju se i određene obaveze za javno-pravne organe, a sve u cilju unaprjeđenja rada i razvoja elektronske uprave. Isto se prije svega odnosi na obavezu organa da obezbijede tehničke uslove za korišćenje jedinstvenog informacionog sistema kao i uslove portabilnosti i responzivnosti a koje propisuje Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija. Dodatno, ZEU propisuje obavezu organa, kao i zaposlenih u organu, da u elektronskoj komunikaciji koristi jedinstvenu službenu adresu za elektronsku komunikaciju tog organa.

U članu 28 stav 1 ZEU propisana je eksplicitna obaveza organa i drugih subjekata da korisniku omoguće plaćanje administrativnih taksi preko sistema za elektronsku naplatu administrativnih taksi koji je sastavni dio jedinstvenog informacionog sistema, a što je u skladu Zakonom o administrativnim taksama i Uredbom o bližim uslovima i načinu plaćanja administrativnih taksi elektronskim putem.

Značajno je pomenuti da ZEU propisuje i prekršajne odredbe za odgovorna lica u organu ili u drugom subjektu u slučaju neispunjavanja određenih taksativno nabrojanih obaveza iz ZEU, čime se svakako otklanja svaka sumnja da se ne radi o mogućnosti već o dužnosti organa ili drugog subjekta da primjeni odredbe ZEU. Primjer jednog prekršaja jeste ukoliko organ korisniku ne omogući plaćanje administrativnih taksi preko sistema za elektronsku naplatu administrativnih koji je sastavni dio jedinstvenog informacionog sistema. Pravnih prepreka za potpunu digitalizaciju plaćanja administrativnih taksi nema, ali je neophodno da se stvore i tehnički uslovi za primjenu istog.

U ZEU nisu identifikovane prepreke odnosno pravne smetnje za digitalizaciju usluga javne uprave.

ZAKON O ADMINISTRATIVNIM TAKSAMA („Službeni list Crne Gore“ br. 018/19) („ZAT“) i Uredba o bližim uslovima i načinu plaćanja administrativnih taksi elektronskim putem („Službeni list Crne Gore“ 068/20) („Uredba“)

Dokaz o plaćenju administrativnoj taksi je jedan od najčešćih dokumenata koji se dostavlja uz zahtjev u upravnom postupku, zbog čega je jako važno da se nedvosmisleno i detaljno propiše proces elektronskog plaćanja taksi.

Shodno članu 11 ZAT-a, takseni obveznik je dužan da priloži odgovarajući dokaz o uplaćenju taksi, *koji može biti i elektronski*. Dalje, stavom 3 istog člana se precizira *da u slučaju plaćanja takse elektronskim putem, plaćanje takse se vrši preko sistema za elektronsku naplatu administrativnih taksi, kojim upravlja organ državne uprave nadležan za poslove elektronske uprave i elektronskog poslovanja*.

Uredbom se detaljnije propisuju uslovi za plaćanje administrativnih taksi elektronskim putem. Član 2 stav 2 Uredbe propisuje da se plaćanje vrši: (i) *platnim karticama na šalterima nadležnih organa državne uprave, jedinica lokalne samouprave i pravnih lica koja vrše javna ovlaštenja*; (ii) *preko portala za elektronske usluge*.

ZAT-om i Uredbom stvoren je pravni okvir za digitalizaciju plaćanja administrativnih taksi, te ne postoje pravne prepreke za sprovođenje istog.

Prema informacijama dobijenim iz Ministarstva javne uprave, digitalnog društva i medija očekuje se skoro implementacija sistema plaćanja preko portala za elektronske usluge.

Elektronsko plaćanje administrativnih taksi nužan je preduslov za digitalizaciju brojnih usluga i značajno bi olakšao proces digitalne transformacije.

DRUGI DIO - POJEDINAČNE USLUGE

ZAHTJEV ZA IZDAVANJE LIČNE KARTE I PASOŠA

1. Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata

U cilju sagledavanja mogućnosti digitalizacije usluge elektronskog podnošenja zahtjeva za izdavanje lične karte i elektronskog podnošenja zahtjeva za izdavanje pasoša predmet pravne analize bili su sljedeći zakoni i podzakonski akti:

- Zakon o ličnoj karti (*"Službeni list Crne Gore", br. 012/07, 073/10, 028/11, 050/12, 010/14, 018/19*);
- Pravilnik o obrascu lične karte (*"Službeni list Crne Gore", br. 026/08, 012/20*);
- Pravilnik o obrascu posebne lične karte i obrascu zahtjeva za izdavanje posebne lične karte (*"Službeni list Crne Gore", br. 104/21*);
- Pravilnik o obrascu zahtjeva za izdavanje lične karte i obrascu prijave o nestanku lične karte (*"Službeni list Crne Gore", br. 028/08*);
- Pravilnik o načinu izdavanja lične karte i visini cijene obrasca lične karte (*"Službeni list Crne Gore", br. 028/08*);
- Pravilnik o bližem sadržaju Ugovora o izdavanju i korišćenju kvalifikovanih certifikata sadržanih u ličnoj karti (*"Službeni list Crne Gore", br. 021/20*);
- Pravilnik o načinu i uslovima uzimanja fotografije, otisaka prstiju i svojeručnog potpisa u postupku izdavanja lične karte (*"Službeni list Crne Gore", br. 028/08*);
- Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencija o izdatim ličnim kartama (*"Službeni list Crne Gore", br. 040/08*);
- Pravilnik o načinu poništenja lične karte (*"Službeni list Crne Gore", br. 073/08*);
- Zakon o putnim ispravama (*"Službeni list Crne Gore", br. 021/08, 025/08, 040/11, 039/13, 054/16, 146/21*);
- Pravilnik o načinu i uslovima uzimanja fotografije, otisaka prstiju i svojeručnog potpisa u postupku izdavanja putne isprave (*"Službeni list Crne Gore", br. 041/08, 017/14*);
- Pravilnik o obrascu zahtjeva za izdavanje pasoša i putnog lista, potvrde o podnjetom zahtjevu za izdavanje putne isprave, prijave o nestanku putne isprave i odobrenja roditelja ili zakonskog zastupnika (*"Službeni list Crne Gore", br. 054/17*);
- Pravilnik o načinu izdavanja pasoša (*"Službeni list Crne Gore", br. 073/08*);
- Pravilnik o načinu izdavanja diplomatskog i službenog pasoša i obrascu zahtjeva za izdavanje diplomatskog i službenog pasoša (*"Službeni list Crne Gore", br. 009/10*);

- Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencija putnih isprava (*"Službeni list Crne Gore", br. 073/08*);
- Pravilnik o načinu poništavanja putne isprave (*"Službeni list Crne Gore", br. 047/17*);
- Odluka o visini naknade za obrazac pasoša i putnog lista (*"Službeni list Crne Gore", br. 035/08, 003/20*);
- Odluka o obrascima putnih isprava (*"Službeni list Crne Gore", br. 035/08, 040/08, 037/14, 003/20*);
- Zakon o centralnom registru stanovništva (*"Službeni list Republike Crne Gore", br. 049/07, Službeni list Crne Gore", br. 041/10, 040/11, 055/16*).

2. Postupak vršenja usluga

2.1. Lična karta

Lična karta definisana je kao elektronska javna isprava kojom građanin koji ima crnogorsko državljanstvo dokazuje identitet i državljanstvo, prema članu 1 Zakona o ličnoj karti („ZLK“).

Članom 10 stav 2 ZLK-a određeno je da zahtjev za izdavanje lične karte građanin podnosi područnoj jedinici Ministarstva unutrašnjih poslova („MUP“), u mjestu u kojem ima prebivalište.

Zahtjev za izdavanje lične karte se prema članu 11 ZLK-a mora podnijeti *lično* od strane podnosioca zahtjeva, a *radi utvrđivanja identiteta*. U slučaju kada se radi o građaninu mlađem od 18 godina, zahtjev podnosi roditelj, zakonski zastupnik ili staratelj, pri čemu je potrebno prisustvo građanina mlađeg od 18 godina.

Ostale procesne aktivnosti se takođe preduzimaju prilikom podnošenja zahtjeva. Tako je članom 13 stav 1 ZLK odnosno Pravilnikom o načinu i uslovima uzimanja fotografije, otisaka prstiju i svojeručnog potpisa u postupku izdavanja lične karte propisano da se prilikom podnošenja zahtjeva od građanina uzimaju: fotografija, otisak dva prsta i svojeručni potpis u digitalnoj formi, dok prema članu 12a ZLK građanin prilikom podnošenja zahtjeva zaključuje ugovor o izdavanju i korišćenju certifikata, obzirom da nove lične karte sadrže certifikat za elektronsku identifikaciju i certifikat za kvalifikovani elektronski potpis.

Prema članu 8 Pravilnika o načinu izdavanja lične karte i visini cijene obrasca lične karte navedene podatke uzima službeno lice ovlašćeno za uzimanje biometrijskih podataka,

koje je prije toga *utvrđuje identitet* podnosioca zahtjeva i o čemu sačinjava službenu zabilješku.

Dodatno je članom 2 stav 2 navedenog pravilnika predviđeno da obrazac sadrži mjesto za *svojeručni potpis* podnosioca zahtjeva i mjesto za *svojeručni potpis* roditelja, zakonskog zastupnika ili staratelja, kada se radi o maloljetnom licu. Da obrazac zahtjeva u svakom slučaju mora potpisati podnosilac zahtjeva, proizilazi i iz člana 5 Pravilnika o načinu izdavanja lične karte i visini cijene obrasca lične karte koji propisuje da je podnosilac zahtjeva dužan da potpiše obrazac zahtjeva i u slučaju da obrazac eventualno popunjava službeno lice MUP-a. Članom 4 Pravilnika o načinu izdavanja lične karte i visini cijene obrasca lične karte propisano je da je *uz zahtjev* podnosilac zahtjeva dužan da *stavi na uvid* ličnu kartu, pasoš, vozačku dozvolu, ili drugu javnu ispravu sa fotografijom iz koje se može utvrditi njegov *identitet*.

2.2. Pasoš

Postupak izdavanja pasoša shodno Zakonu o putnim ispravama („ZPI“) pokreće se podnošenjem zahtjeva za izdavanje pasoša od strane crnogorskog državljanina *lično*, a koji zahtjev se na osnovu člana 24, 25 i 26 pomenutog zakona podnosi MUP-u, prema prebivalištu crnogorskog državljanina. Shodno članu 26 stav 3 i 4 za maloljetno lice zahtjev podnosi jedan od roditelja, uz saglasnost drugog roditelja, gdje izuzetno u hitnim slučajevima saglasnost može dati organ starateljstva nadležan prema mjestu prebivališta djeteta („**Centar za socijalni rad**“). Na osnovu člana 29 ZPI predviđeno je da se zahtjev podnosi na obrascu čija sadržina je propisana Pravilnikom o obrascu zahtjeva za izdavanje pasoša i putnog lista, potvrde o podnijetom zahtjevu za izdavanje putne isprave, prijave o nestanku putne isprave i odobrenja roditelja ili zakonskog zastupnika (dalje: **“Pravilnik o obrascu zahtjeva za izdavanje pasoša i putnog lista”**).

Prilikom podnošenja zahtjeva za izdavanje lične karte i zahtjeva za izdavanje pasoša građanin je u obavezi *dostaviti dokaz o uplati administrativne takse*.

3. Identifikovane smetnje

Analizom relevantnih zakonskih i podzakonskih akata kroz prethodno navedeni postupak podnošenja zahtjeva za izdavanje lične karte i zahtjeva za izdavanje pasoša, identifikovane su normative prepreke za digitalizaciju usluge podnošenje zahtjeva za izdavanje lične karte i pasoša:

- (i) obaveza ličnog podnošenja zahtjeva za izdavanje lične karte i pasoša;
- (ii) obaveza svojeručnog potpisivanja zahtjeva za izdavanje lične karte i pasoša;
- (iii) uzimanje biometrijskih podataka i utvrđivanje identiteta podnosioca prilikom podnošenja zahtjeva;
- (iv) obaveza dostavljanja pisane saglasnosti drugog roditelja odnosno Centra za socijalni rad u slučaju podnošenja zahtjeva za izdavanje pasoša za lice mlađe od 18.

U pogledu plaćanja neophodnih administrativnih taksi, vidjeti analizu Zakona o administrativnim taksama i Uredbe o bližim uslovima i načinu plaćanja administrativnih taksi elektronskim putem.

4. Preporuke

U cilju stvaranja normativne mogućnosti za elektronsko podnošenje zahtjeva za izdavanje lične karte i zahtjeva za izdavanje pasoša potrebno je izvršiti izmjene zakonskih i podzakonskih akata. Pored elektronskog podnošenja zahtjeva neophodno je zadržati mogućnost fizičkog podnošenja.

- **Izmjena obaveze ličnog podnošenja zahtjeva i utvrđivanja identiteta podnosioca zahtjeva**

U slučaju digitalizacije usluge podnošenja zahtjeva za izdavanje lične karte i pasoša, neophodno je izmijeniti odredbe zakona i podzakonskih akata kojim se zahtjeva da se zahtjevi podnose lično radi utvrđivanja identiteta. U tom cilju potrebno bi bilo izmijeniti članove 11 i 13 ZLK, član 4 Pravilnika o načinu izdavanja lične karte, članove 26, 31 i 32 ZPI, kao i član 4 Pravilnika o načinu izdavanja pasoša. Imajući u vidu da se identitet podnosioca u trenutnom zakonskom rješenju utvrđuje dva puta – prilikom podnošenja zahtjeva i prilikom uzimanja biometrijskih podataka, bilo bi praktično i svrsishodno da se identitet podnosioca zahtjeva utvrđuje samo prilikom uzimanja biometrijskih podataka. Naravno, samo uzimanje biometrijskih podataka, a zbog prirode ove usluge nije moguće digitalizovati.

U ovom slučaju, podnosilac zahtjeva bi podnosio zahtjev elektronskim putem, zakazivao datum i vrijeme uzimanja biometrijskih podataka, dok bi službenik koji uzima biometrijske podatke imao obavezu da utvrdi identitet podnosioca, uvidom u identifikacioni dokument.

Ukoliko nije potrebno uzimati biometrijske podatke (u slučajevima kad je zahtjev predat u roku u kojem MUP čuva biometrijske podatke, u skladu sa podzakonskim

aktima), obaveza utvrđivanja identiteta podnosioca se može prenijeti na službenika koji izdaje lični dokument.

- **Izmjene u pogledu svojeručnog potpisivanja obrasca**

Iako je Zakonom o elektronskoj identifikaciji i elektronskom potpisu propisano da kvalifikovani elektronski potpis ima jednako pravno dejstvo kao i svojeručni potpis, zbog mogućeg restriktivnog tumačenja preporučljivo je izmijeniti i član 2 stav 2 Pravilnika o obrascu zahtjeva za izdavanje lične karte i obrascu prijave o nestanku tako što će se izmijeniti obaveza svojeručnog potpisivanja obrasca zahtjeva za izdavanje lične karte, kao i član 5 stav 1 Pravilnika o načinu izdavanja lične karte i visini cijene obrasca lične karte koji obavezuje da je podnosilac zahtjeva dužan da potpiše zahtjev, a kojim izmjenama bi se omogućilo elektronsko potpisivanje zahtjeva.

- **Zaključivanje ugovora o izdavanju i korišćenju certifikata**

Nove lične karte sadrže certifikat za elektronsku identifikaciju i certifikat za kvalifikovani elektronski potpis zbog čega podnosilac potpisuje ugovor o izdavanju i korišćenju certifikata. Prema članu 12a ZLK-a zaključivanje ugovora se vrši prilikom podnošenja zahtjeva za izdavanje lične karte. Preporučljivo je ovu odredbu izmijeniti tako da se ugovor zaključuje ili elektronski ili prilikom uzimanja biometrijskih podataka.

- **Izmjene kod usluge elektronskog podnošenja zahtjeva za izdavanje pasoša**

U slučaju kada je neophodna saglasnost roditelja, zakonskog zastupnika ili Centra za socijalni rad neophodno je usvojiti izmjene člana 26 ZPI, a posebno u dijelu stava 3 koji predviđa da roditelj/Centar za socijalni rad dostavlja *pisanu* saglasnost, na način da je moguće istu dostaviti potpisanu elektronskim potpisom.

Ukoliko bi se u cilju proaktivnog pružanja usluge i efikasnog komuniciranja organa državne uprave razmatrala mogućnost obavještanja građana sa informacijom/podsjetnikom o isteku pasoša ili lične karte, bilo bi neophodno obezbijediti saglasnosti građanina odn. davaoca ličnih podataka u smislu Zakona o zaštiti ličnih podataka.

PODNOŠENJE ZAHTJEVA ZA IZDAVANJE (OBNAVLJANJE) VOZAČKE DOZVOLE

1. Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata

Pravna analiza obuhvatila je sljedeće zakonske i podzakonske akte, a u cilju identifikovanja normativnih smetnji elektronskom podnošenju zahtjeva za izdavanje (obnavljanje) vozačke dozvole:

- Zakon o bezbjednosti saobraćaja na putevima (*"Službeni list Crne Gore", br. 033/12 od, 058/14, 014/17, 066/19*);
- Pravilnik o obrascu vozačke dozvole i bližem sadržaju i načinu vođenja evidencije o izdatim vozačkim dozvolama (*"Službeni list Crne Gore", br. 046/20*);
- Pravilnik o obrascu i bližem načinu izdavanja vozačke dozvole i sadržini obrasca zahtjeva za izdavanje međunarodne vozačke dozvole (*"Službeni list CG", br. 19/2013*).

2. Postupak vršenja usluge

U skladu sa članom 190 Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima („ZBSP“) vozačku dozvolu izdaje MUP, a na osnovu zahtjeva koji se podnosi prema prebivalištu odnosu boravištu lica koje podnosi zahtjev *lično*, radi utvrđivanja *identiteta*.

Prilikom podnošenja zahtjeva od građanina se uzimaju fotografija, otisak dva prsta, kao i svojeručni potpis u digitalnoj formi. Na ovaj postupak primjenjuju se odredbe kojima je uređeno izdavanje lične karte, pa se ni u ovom slučaju neće uzimati podaci ukoliko su od podnosioca zahtjeva uzeti tokom prethodne dvije godine.

U pogledu dokaza koje podnosilac prilaže uz zahtjev član 177 ZBSP propisuje da će se vozačka dozvola izdati licu, na njegov zahtjev, ako: 1) ispunjava starosne uslove propisane ovim zakonom; 2) je zdravstveno sposobno za vozača; 3) ima uobičajeno boravište u Crnoj Gori; 4) je položilo vozački ispit za vozača određene kategorije motornih vozila, odnosno skupa vozila; 5) mu nije zabranjeno upravljanje motornim vozilom, odnosno skupom vozila; 6) se ne nalazi u registru novčanih kazni kao osuđeni, odnosno kažnjeni za prekršaj iz oblasti bezbjednosti saobraćaja, koji se vodi u skladu sa zakonom kojim se uređuju prekršaji. Strani državljanin podnosi i stranu važeću vozačku dozvolu, uz ovjereni prevod od strane ovlašćenog tumača, dok nije potrebno da dostavi dokaz o položenom vozačkom ispitu.

Predstavnici MUP-a ističu da organ po službenoj dužnosti pribavlja dokaze koji se odnose na uslove pod brojem 3, 5 i 6 pa je u tom smislu smanjena obaveza prikupljanja dokumenata od strane podnosioca zahtjeva.

Uz zahtjev se prilaže i dokaz o uplati naknade za obrazac vozačke dozvole, koja naknada je predviđena članom 6 Pravilnika o obrascu vozačke dozvole i bližem sadržaju i načinu vođenja evidencije o izdatim vozačkim dozvolama.

3. Identifikovane smetnje

Analizom zakonskih i podzakonskih akata identifikovane su smetnje koje se baziraju na obavezi utvrđivanja identiteta podnosioca prilikom podnošenja zahtjeva i obavezi ličnog podnošenja zahtjeva, ali i u obavezi dostavljanja dokaza o ispunjenosti uslova za izdavanje vozačke dozvole određenih članom 177 ZBSP-a i dokaza o plaćenju naknadi za obrazac vozačke dozvole.

U pogledu plaćanja neophodnih administrativnih taksi, vidjeti analizu Zakona o administrativnim taksama i Uredbe o bližim uslovima i načinu plaćanja administrativnih taksi elektronskim putem.

4. Preporuke

U cilju digitalizacije usluge podnošenja zahtjeva za izdavanje (obnavljanje) vozačke dozvole, potrebno je izmijeniti članove 190 i 191 ZBPS-a akte na način da se omogući podnošenje zahtjeva elektronskim putem i potpisivanje zahtjeva elektronskim potpisom, te da se identitet podnosioca utvrđuje prilikom uzimanja biometrijskih podataka. U slučaju da nije neophodno uzimanje biometrijskih podataka, obavezu utvrđivanja identiteta podnosioca je potrebno prenijeti na službenika koji izdaje vozačku dozvolu.

Član 177 ZBPS-a bi trebalo preciznije da odredi koje dokaze je potrebno priložiti uz zahtjev, da se isti mogu priložiti u formi elektronskog dokumenta, ako ispunjavaju uslove u skladu sa Zakonom o elektronskom dokumentu kao i da precizno propiše obavezu organa da određene dokaze pribavi po službenoj dužnosti.

Ukoliko bi se u cilju proaktivnog pružanja usluge i efikasnog komuniciranja organa državne uprave razmatrala mogućnost obavješćavanja građana sa informacijom/podsjetnikom o isteku vozačke dozvole, bilo bi neophodno obezbijediti saglasnosti građanina odn. davaoca ličnih podataka u smislu Zakona o zaštiti ličnih podataka.

PRIJAVA ZA REGISTRACIJU VOZILA

1. Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata

Radi potpunog ispitivanja postojanja normativnih smetnji u postupku digitalizacije usluge prijava za registraciju vozila predmet normativne analize bili su zakoni i podzakonski akti, i to:

- Zakon o bezbjednosti saobraćaja na putevima (*"Službeni list Crne Gore", br. 033/12 od, 058/14, 014/17, 066/19*);
- Pravilnik o registraciji motornih i priključnih vozila (*"Službeni list Crne Gore", br. 010/15, 021/16, 043/16, 042/17, 062/17, 065/17, 053/18, 025/19, 063/19*);
- Odluka o utvrđivanju visine godišnje naknade za korišćenje puteva pri registraciji drumskih motornih vozila, traktora i priključnih vozila (*"Službeni list Republike Crne Gore", br. 060/05*);
- Zakon o porezu na promet upotrebljivanih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica (*"Službeni list Republike Crne Gore", br. 055/03, Službeni list Crne Gore", br. 073/10, 040/11, 034/14, 070/17*);
- Zakon o porezu na upotrebu putničkih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica (*"Službeni list Republike Crne Gore", br. 028/04, 037/04, "Službeni list Crne Gore", br. 086/09, 043/, 146/21*);
- Carinski zakon (*"Službeni list Republike Crne Gore", br. 007/02, 038/02, 072/02, 021/, 031/03, 029/05, 066/06, "Službeni list Crne Gore", br. 021/08, 001/11, 039/11, 040/, 028/12, 062/13, 071/17*);
- Odluka o visini troškova homologacije vozila koja se uvoze ili prvi put stavljaju na tržište u Crnoj Gori (*"Službeni list Crne Gore", br. 050/15*);
- Pravilnik o tehničkom pregledu vozila (*"Sl. list CG", br. 4/14 i 47/19*);
- Uredba o visini troškova za tehnički pregled vozila (*"Sl. list CG", br. 16/2013*);
- Uredba o visini troškova pregleda uređaja i opreme za tehnički pregled vozila (*"Sl. List CG", br. 16/2013*).

2. Postupak vršenja usluge

U skladu sa članom 271 ZBSP-a zahtjev za registraciju vozila vlasnik, odnosno korisnik lizinga podnosi MUP-u na propisanom obrascu *lično*, ili *preko stanice za tehnički pregled* koju može da ovlasti da u njegovo ime preuzme saobraćajnu dozvolu i registarske tablice. Sadržina obrasca zahtjeva za registraciju propisana je članom 36 Pravilnika o registraciji motornih i priključnih vozila (dalje: „**Pravilnik o registraciji motornih i priključnih**

vozila“). Tačnost podataka navedenih u obrascu *se potvrđuje potpisom*, dok se shodno članu 37 navedenog pravilnika identitet podnosioca zahtjeva utvrđuje *uvidom* u ličnu kartu sa fotografijom.

Kako bi se izvršila registracija vozila, uz zahtjev, shodno članu 38 stav 1 Pravilnika o registraciji motornih i priključnih vozila, potrebno je dostaviti dokaze o ispunjavanju uslova iz člana 270 stav 1 ZBSP-a, i to: a) dokaz o vlasništvu vozila, ako se vozilo prvi put registruje ili prilikom promjene vlasništva; 2) dokaz o tehničkoj ispravnosti, osim za novoproduzvana vozila koja se prvi put uključuju u saobraćaj tri godine od dana prve registracije vozila ako vozilo u tom periodu nije učestvovalo u saobraćajnoj nezgodi, i ako ima dokaz koji se odnosi na homologaciju vozila (član 244 ZOBS); 3) dokaz o obaveznom osiguranju; 4) dokaz o izvršenim uplatama za poreske obaveze za vozilo koje se registruje, odnosno carinske obaveze za vozilo koje se prvi put registruje, izvršenim uplatama za obrazac i taksu i drugim propisanim obavezama; 5) dokaz da se vlasnik vozila, odnosno korisnik lizinga ne nalazi u registru novčanih kazni kao osuđeni, odnosno kažnjeni za prekršaj iz oblasti bezbjednosti saobraćaja, koji se vodi u skladu sa zakonom kojim se uređuju prekršaji iz oblasti bezbjednosti saobraćaja, koji dokaz se pribavlja po službenoj dužnosti kako je predočeno od strane predstavnika MUP-a.

Navedeni dokazi se predaju u papirnoj formi u prostorijama područne jedinice MUP-a.

Kada je riječ o uslovu tehničke ispravnosti, prema članu 264 stav 6 ZBSP-a stanica za tehnički pregled vozila nakon izvršenog redovnog godišnjeg tehničkog pregleda, na kome je konstatovano da je vozilo tehnički ispravno, podnosiocu zahtjeva predaje zapisnik i izdaje potvrdu, dok *zapisnik i potvrdu dostavlja Ministarstvu u elektronskoj formi*, shodno članu 264 stav 7 ZBSP-a. Dalje je članom 259 ZBSP-a stanica za tehnički pregled vozila koja vrši tehnički pregled dužna da vodi evidenciju i obrađuje podatke o tehničkim pregledima i utvrđenim nepravilnostima u elektronskoj formi i iste dostavi nadležnom ministarstvu i nadležnom organu. Članom 12 Pravilnika o tehničkom pregledu vozila propisano je da zapisnik o tehničkom pregledu vozila i potvrdu o tehničkoj ispravnosti vozila, kontrolori koji su izvršili tehnički pregled vozila dostavljaju MUP-u odmah nakon izvršenog tehničkog pregleda vozila, u skladu sa ZBSP.

Analizirajući normativni okvir, u pogledu dokaza koji se zahtijeva radi prijave registracije nadležnom organu (tehnička ispravnost vozila), isti predviđa elektronsko dostavljanje podataka, pa stoga podnosilac zahtjeva ne mora posebno da dokazuje tehničku ispravnost.

Međutim, kako ističu predstavnici MUP-a u praksi se potvrda i zapisnik o tehničkom pregledu dostavljaju fizički u papirnoj formi, dok je postojala namjera implementacije

navedenih odredbi u praksi kroz povezivanje sistema MUP-a i stanica za tehnički pregled vozila, kao i da je vršena obuka službenika u tom pogledu, međutim ova odredba nije našla praktičnu primjenu, još uvijek.

Članom 287 stav 2 ZOBS predviđeno je da MUP u elektronskoj formi vodi evidenciju o registrovanim vozilima u koju unosi određene podatke, dok je članom 288 stav 3 predviđeno je da navedene podatke mogu koristiti osiguravajuća društva, stanice za tehnički pregled, kao i drugi korisnici, što svakako predstavlja pravni osnov za dalje povezivanje evidencija i automatsko dostavljanje i skladištenje podataka

3. Identifikovane smetnje

Normativna smetnja digitalizaciji usluge ogleđa se u obavezi lične predaje zahtjeva za registraciju vozila u prostorijama MUP-a, obavezi identifikacije podnosioca zahtjeva uvidom u određeni dokument, kao i obavezi dostavljanja dokaza o ispunjenosti uslova za registraciju vozila u papirnoj formi.

U pogledu plaćanja neophodnih administrativnih taksi, vidjeti analizu Zakona o administrativnim taksama i Uredbe o bližim uslovima i načinu plaćanja administrativnih taksi elektronskim putem.

4. Preporuke

Potrebno je izvršiti izmjenu člana 271 stav 1 ZOBS na način da se predvidi elektronsko podnošenje zahtjeva od strane vlasnika, tj. korisnika lizinga, a posebno stanice za tehnički pregled vozila. Ovo posebno imajući u vidu i nezvaničan podatak prezentovan od strane predstavnika MUP-a da se oko 90% zahtjeva za registraciju predaje od strane stanica za tehnički pregled.

Potrebno je usvojiti i izmjene članova 36, 37 i 38 Pravilnika o registraciji motornih i priključnih vozila. Izmjena člana 36 bi podrazumijevala da se zahtjev potpisuje elektronskim potpisom, te da se istim garantuje tačnost podataka. Izmjena člana 37 pravilnika bi obuhvatila propisivanje obaveze utvrđivanja identiteta podnosioca prilikom preuzimanja saobraćajne dozvole i registarskih tablica.

Kada je riječ o dostavljanju dokaza o ispunjenosti uslova za izdavanje vozačke dozvole smatramo da bi članom 38 Pravilnika o registraciji motornih i priključnih vozila trebalo predvidjeti da se navedeni dokazi, uz elektronski podnijet i potpisan

zahtjev, dostavljaju u formi elektronskog dokumenta ako ispunjavaju uslove u skladu sa Zakonom o elektronskom dokumentu.

Članom 270 ZOBS trebalo bi propisati i obavezu nadležnih tijela (npr. Uprava prihoda i carina, Nacionalni biro osiguravača Crne Gore i sl.) da na način, kako je to predviđeno kada su u pitanju stanice za tehnički pregled vozila, elektronskim putem i automatski dostavljaju sve podatke neophodne u cilju registracije vozila, odnosno omogućće pristup takvim evidencijama MUP-u, u slučajevima gdje je to tehnički ostvarljivo.

PRIJAVA STRANCA I DOMAĆEG STANOVNIŠTVA ZA BORAVAK U SMJEŠTAJ UZ NAPLATU BORAVIŠNE TAKSE

1. Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata

U cilju ispitivanja postojanja eventualnih normativnih smetnji u postupku digitalizacije usluge elektronske prijave stranca i domaćeg stanovništva za boravak u smještaj uz naplatu boravišne takse, predmet analize su bili sljedeći propisi:

- Zakon o strancima (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 012/18, 003/19);
- Zakon o registrima prebivališta i boravišta (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 046/15);
- Pravilnik o bližem načinu podnošenja prijave i odjave boravka stranca preko turističke organizacije, odnosno nadležnog organa lokalne uprave (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 070/18);
- Pravilnik o načinu podnošenja prijave i odjave boravka koju za stranca podnosi davalac smještaja (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 066/18);
- Pravilnik o obrascima prijave i potvrde o prijavi boravka državljanina države članice Evropske Unije (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 083/18);
- Pravilnik o obrascu prijave i odjave boravka stranca (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 054/18);
- Pravilnik o obrascu prijave i odjave boravka koju za stranca podnosi davalac smještaja (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 054/18);
- Pravilnik o sadržaju evidencija o strancima koji borave u Crnoj Gori (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 020/19);
- Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije o strancima kojima davalac smještaja pruža usluge smještaja (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 064/18);
- Zakon o boravišnoj taksi (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 011/04, 013/04, *"Službeni list Crne Gore"*, br. 073/10, 048/15);
- Pravilnik o načinu podnošenja prijave i odjave turista i sadržaju i načinu vođenja evidencije (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 020/16);
- Pravilnik o sadržaju evidencije plaćene boravišne takse (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 022/13);
- Zakon o turističkim organizacijama (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 011/04, 046/07, *"Službeni list Crne Gore"*, br. 073/10, 040/11, 045/14, 042/17, 027/19);
- Zakon o turizmu i ugostiteljstvu (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 002/18, 004/18, 013/18, 025/19, 067/19, 076/20, 130/21).

2. Postupak vršenja usluge

U skladu sa članom 96 Zakona o strancima („ZS“) stranac (i) kome je izdata viza za duži boravak (viza D) ili boravi u Crnoj Gori do 90 dana, (ii) kome je izdata dozvola za privremeni boravak, dozvola za privremeni boravak i rad i dozvola za stalni boravak a namjerava da u drugom mjestu u Crnoj Gori privremeno boravi duže od tri dana i (iii) kada namjerava da u drugom mjestu u Crnoj Gori boravi duže od 24 časa dužan je da podnese prijavu boravka u roku od 24h u mjestu u kome namjerava da boravi, na propisanom obrascu, a koja prijava se podnosi policiji („UP“).

U skladu sa članom 97 ZS, u slučaju kad stranac koristi usluge davaoca smještaja, obavezu podnošenja prijave, odnosno odjave boravka za stranca ima *davalac smještaja*, a prijava se podnosi u mjestu u kojem se prijavljuje boravak, i to u roku od 12 časova od trenutka dolaska stranca.

Prema članu 99 stav 1 Zakona o strancima davalac smještaja prijavu i odjavu stranca dostavlja *elektronski*, a ako nema tehničkih mogućnosti, ista se može dostaviti preko turističke organizacije ili UP, na propisanom obrascu i pisanoj formi (forma obrasca je propisana Pravilnikom o obrascu prijave i odjave boravka stranca). Članom 100 stav 2 Zakona o strancima predviđeno je i da turistička organizacije prijavu, odnosno odjavu Upravi policije dostavlja *elektronski*, a u skladu sa članom 6 Pravilnika o bližem načinu podnošenja prijave i odjave boravka stranca preko turističke organizacije, odnosno nadležnog organa lokalne uprave.

Takođe je članom 4 Pravilnika o načinu podnošenja prijave i odjave boravka koju za stranca podnosi davalac smještaja (dalje: „**Pravilnik o načinu podnošenja prijave i odjave boravka**“) propisano da davalac smještaja prijavu i odjavu dostavlja UP *automatskim prenosom podataka* iz prijave, odnosno odjave unijetih u informacioni sistem davaoca smještaja, a ako za to nema tehničkih mogućnosti putem aplikacije Uprave policije uspostavljene za tu namjenu.

Kako pojašnjavaju predstavnici UP elektronski sistem je uveden 2014. godine i u prvom slučaju radi se o posebnom web portalu/servisu kojem se pristupa korišćenjem digitalnog certifikata koji izdaje autorizovani organ tj. Pošta Crne Gore i putem kojeg se vrši automatski prenos podataka u RB90 elektronsku bazu podataka koju vodi Uprava policije, dok je u drugom slučaju pristup web aplikaciji takođe uslovljen posjedovanjem digitalnog certifikata, međutim, pristup istoj podrazumijeva manje finansijske troškove i veći set koraka za vršenje usluge.

Kada su u pitanju domaći državljani Zakon o registrima prebivališta (dalje: „**Zakon o registrima prebivališta i boravišta**“) u članu 27 predviđa da davalac smještaja prijavu i odjavu dostavlja *elektronski*, odnosno preko turističke organizacije u pisanoj formi, ukoliko *nema tehničkih mogućnosti* za dostavljanje elektronskim putem.

U pogledu plaćanja boravišne takse shodno članu 4 Zakona o boravišnoj taksi (dalje: „**Zakon o boravišnoj taksi**“) naplatu boravišne takse vrši davalac smještaja, dok istu svojim propisom uvodi lokalna samouprava.

3. **Identifikovane smetnje**

Analizirani zakoni i podzakonski akti ne sadrže odredbe koje bi predstavljale smetnje u postupku digitalizacije usluge, već naprotiv, iste odlikuje visok stepen digitalizacije.

Relevantnim zakonom i podzakonskim aktima nije propisan eksplicitno elektronski način samostalnog podnošenja prijave i odjave boravka od strane stranaca, ali isto nije ni prepreka u eventualnom budućem procesu digitalizacije ove usluge, ukoliko se stvore tehnički uslovi za isto.

4. **Preporuke**

S obzirom da nisu konstatovane smetnje u dijelu obaveze podnošenja prijave za boravak u smještaj, kada se ona podnosi od strane davaoca smještaja smatramo da nije neophodno pristupiti izmjenama pravnih akata.

U slučaju digitalizacije usluge samostalnog podnošenja prijave i odjave od strane stranaca, trebalo bi eventualno modifikovati član 96 ZS kako bi se precizirao način podnošenja – elektronskim putem.

U pogledu obaveze plaćanja boravišne takse u Zakonu o boravišnoj taksi trebalo bi predvidjeti način plaćanja takse posebnim članom i to na način da se plaćanje vrši elektronskim putem.

ELEKTRONSKA PRIJAVA I ODJAVA ZAPOSLENIH

1. Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata

Predmet pravne analize, u cilju identifikovanja smetnji za digitalizaciju usluga elektronskih prijava i odjava zaposlenih, bili su zakonski i podzakonski akti, i to:

- Zakon o radu (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 074/19, 008/21, 059/21, 068/21, 145/);
- Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 054/03, 039/04, 061/04, 079/04, 081/04, 029/05, 014/07, 047/07, *"Službeni list Crne Gore"*, br. 012/07, 013/07, 079/08, 014/10, 078/10, 034/11, 039/11, 040/11, 066/12, 036/13, 038/13, 061/13, 006/14, 060/14, 060/14, 010/15, 044/15, 042/16, 055/16, 080/20, 145/21, 145/21);
- Pravilnik o obrascima prijava podataka za matičnu evidenciju iz penzijskog i invalidskog osiguranja (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 005/04, *Službeni list Crne Gore"*, br. 045/08);
- Pravilnik o jedinstvenim metodološkim principima za vođenje matične evidencije iz penzijskog i invalidskog osiguranja (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 005/04);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 013/07, 079/08, 086/09, 078/10, 040/11, 014/12, 062/13, 008/15, 022/17, 042/19, 059/21, 145/21);
- Zakon o objedinjenoj registraciji i sistemu izvještavanja o obračunu i naplati poreza i doprinosa (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 029/05, *"Službeni list Crne Gore"*, br. 073/10, 075/10, 040/11, 145/21);
- Pravilnik o obliku i sadržini jedinstvene prijave za registraciju poreskih obveznika, obveznika doprinosa i osiguranika u centralni registar (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 010/10, 032/10, 030/17, 050/17, 103/21, 003/22).

2. Postupak vršenja usluge

Prije svega želimo da se osvrnemo da napomenu koja je data u Konačnoj listi usluga¹ a odnosi se na registraciju zaposlenog prije njegovog prvog radnog dana, a u cilju sprječavanja prevara i tzv. „rada na crno“.

¹ Napomena u Prilogu 1 Konačna lista "E-usluge i digitalna infrastruktura kao odgovor na Covid-19" ("prijavi zaposlenog prije prvog radnog dana – informacije i o onlajn formularu potrebnom za najavu početka rada zaposlenog prije prvog radnog dana, kako bi se spriječile prevare i rad na crno")

Shodno važećim propisima ne vidimo kao mogućnost da se kroz prijavu zaposlenog prije prvog radnog dana smanje zloupotrebe, već bi suprotno takvo rješenje bilo necjelishodno imajući u vidu da se prema članu 29 Zakona o radu (dalje: „**Zakon o radu**“) radni odnos zasniva zaključivanjem ugovora o radu i *stupanjem na rad*. U konkretnom, moglo bi doći do situacija da zaposleni bude prijavljen na osiguranje, a da ne zasnuje radni odnos, što bi dovelo do faktičnih i pravnih neusaglašenosti. Iz tog razloga analiza će obuhvatiti dosadašnju praksu u pogledu prijave i odjave zaposlenog i postupanja shodno važećem Zakonu o radu.

Poslodavac je dužan da zaposlenog prijavi na obavezno socijalno osiguranje, prema članu 33 Zakona o radu, što obuhvata zdravstveno, penzijsko i invalidsko osiguranje i osiguranje od nezaposlenosti sa danom stupanja na rad i dužan je da prijavu preda nadležnom organu u roku od osam dana od dana stupanja na rad zaposlenog. Kada je riječ o prestanku radnog odnosa takođe postoji obaveza poslodavca da izvrši odjavu zaposlenog sa obaveznog socijalnog osiguranja u roku od osam dana od dana prestanka radnog odnosa.

Donošenjem Zakona o objedinjenoj registraciji i sistemu izvještavanja o obračunu i naplati poreza i doprinosa (dalje: „**Zakon o objedinjenoj registraciji**“) 2010. godine prijava zaposlenog na obavezno socijalno osiguranje je objedinjena i vrši se u Upravi prihoda i carina.

Obrazac prijave kojim se vrši jedinstvena prijava za registraciju poreskih obveznika, obveznika doprinosa i osiguranika „Obrazac JPR“ i dodatak za registraciju fizičkog lica „dodatak B“ propisani su Pravilnikom o obliku i sadržini jedinstvene prijave za registraciju poreskih obveznika, obveznika doprinosa i osiguranika u centralni registar (dalje: „**Pravilnik o obliku i sadržini jedinstvene prijave**“). Putem istog obrasca vrši se i odjava obveznika.

Pored predaje popunjenog Obrasca JPR i dodatka B potrebno je priložiti i određene dokaze Upravi prihoda i carina, a koji su propisani u članu 4 Pravilnika o obliku i sadržini jedinstvene prijave.

Članom 5 stav 1 navedenog pravilnika predviđeno je da se prijava podnosi u jednom primjerku neposredno, putem pošte ili *elektronskim putem*, dok je stavom 2 propisano da *tačnost i potpunost* podataka podnosilac prijave ovjerava potpisom i pečatom.

U praksi, predaja jedinstvene prijave vrši se u papirnoj formi i neposrednom predajom Upravi prihoda i carina.

Proces prijave i odjave zaposlenog podrazumijeva i preuzimanje *Potvrde poslodavca o zaposlenim* sedam dana nakon podnošenja prijave tj. odjave zaposlenog, a koja potvrda se preuzima lično u prostorijama područne jedinice Uprave prihoda i carina. Implementacijom tehničkog rješenja za elektronsku prijavu i odjavu zaposlenih neophodno je obezbijediti rješenje kojim korisnici elektronskim putem dobijaju potvrdu o izvršenoj prijavi odn. potvrdu o zaposlenima.

3. Identifikovane smetnje

Analizom relevantnih zakonskih i podzakonskih akata identifikovane su normativne smetnje u članu 4 Pravilnika o obliku i sadržini jedinstvene prijave, a koje se odnose na formu u kojoj se potrebna dokumentacija dostavlja uz Obrazac JPR i dodatak B.

4. Preporuke

- **Precizirati član 5 Pravilnika obliku i sadržini jedinstvene prijave u dijelu podnošenja prijave elektronskim putem.**
- **Dopuniti član 4 Pravilnika obliku i sadržini jedinstvene prijave tako što će u svakoj tački biti precizirano da se uz prijavu dostavlja fotokopija određenog dokumenta (sada je to naznačeno u tačkama 4, 5, 6, 7, 9, 12, 13 i 14).**
- **Potrebno je usvojiti i izmjene člana 5 stav 2 Pravilnika o obliku i sadržini jedinstvene prijave dodajući da se tačnost i potpunost potvrđuje i kvalifikovanim elektronskim potpisom.**

E-REGISTRACIJA NEZAPOSLENOG LICA NA ZZZCG

1. Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata

Kako bi se ispitala mogućnost podnošenja prijave nezaposlenog lica na Zavod za zapošljavanje Crne Gore ("ZZZCG") elektronskim putem, analizirani su sljedeći akti:

- Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (*"Službeni list Crne Gore", br. 024/19*);
- Zakon o radu (*"Službeni list Crne Gore", br. 074/19, 008/21, 059/21, 068/21, 145/21*);
- Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom (*"Službeni list Crne Gore", br. 049/08, 073/10, 039/11, 055/16*);
- Zakon o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem (*"Službeni list Crne Gore", br. 038/12*);
- Zakon o nacionalnim stručnim kvalifikacijama (*"Službeni list Crne Gore", br. 080/08, 014/09, 080/10, 018/11, 040/11, 040/16, 056/18*);
- Zakon o obrazovanju odraslih (*"Službeni list Crne Gore", br. 020/11, 047/17*);
- Zakon o nacionalnom okviru kvalifikacija (*"Službeni list Crne Gore", br. 080/10*);
- Opšti kolektivni ugovor (*"Službeni list Crne Gore", br. 014/14, 040/18, 037/19, 074/19, 021/21*);
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore
- Pravilnik o aktivnom traženju zaposlenja (*"Službeni list Crne Gore", br. 070/19*);
- Pravilnik o sadržaju, obrascima i načinu vođenja evidencija u oblasti zapošljavanja (*"Službeni list Crne Gore", br. 066/19*);
- Pravilnik o načinu ostvarivanja novčane pomoći i naknade troškova prevoza za nezaposlena lica (*"Službeni list Crne Gore", br. 058/19*);
- Pravilnik o smještaju za nezaposleno lice kojem je ponuđeno zaposlenje izvan mjesta prebivališta (*"Službeni list Crne Gore", br. 003/20*);
- Statut Zavoda za zapošljavanje Crne Gore (*"Službeni list Crne Gore", br. 039/19*).

2. Postupak vršenja usluga

U skladu sa članom 7 Pravilnika o sadržaju, obrascima i načinu vođenja evidencija u oblasti zapošljavanja (dalje: „**Pravilnik**“) evidencija o nezaposlenim licima i evidencija o ostalim tražiocima zaposlenja vodi se na osnovu *prijave i dokaza*: 1) lična karta; 2) radna knjižica; 3) isprava o stečenoj kvalifikaciji nivoa obrazovanja; 4) akt nadležnog organa o

priznavanju inostrane obrazovne isprave, donesen u skladu sa posebnim zakonom (za nezaposleno lice koje je obrazovanje steklo u inostranstvu); 5) dokaz o prebivalištu i drugi dokazi potrebni za vođenje evidencije.

Dodatno, strani državljani su dužni dostaviti i stranu putnu ispravu, odnosno ličnu kartu, kao i dokaz o odobrenom boravku u Crnoj Gori. Obrazac prijave propisan je navedenim Pravilnikom, dok se prema podacima dostupnim na sajtu ZZZCG dokumentacija podnosi neposredno područnoj jedinici ZZZCG.

Shodno informacijama dobijenim iz područne jedinice ZZZCG u Podgorici, originalna dokumentacija se prilaže samo na uvid prilikom podnošenja prijave na ZZZCG radi unosa relevantnih podataka u evidencije. Prijava se podnosi u papirnoj formi, dok original dokumentaciju zadržava podnosilac prijave.

3. Identifikovane smetnje i preporuke

Analizirajući norme koje se odnose na podnošenje prijave nezaposlenog lica na ZZZCG, utvrđeno je da odredbama zakona i podzakonskih akata nije predviđen način podnošenja potrebne dokumentacije, kao ni obaveza da se ista dostavlja u originalu odnosno ovjerenoj kopiji.

Stoga trenutno važeći pravni akti ne predstavljaju smetnju daljoj digitalizaciji usluge kojom bi se osigurala tehnička opremljenost organa kroz uspostavljanje informacionih sistema i razmjenu informacija da u cilju efikasne i kvalitetne integracije procesa obezbijede da se u dokaze koje je sada potrebno dostaviti vrši uvid kroz odgovarajući program, odnosno da se dokazi prilažu u formi elektronskog dokumenta.

U cilju izbjegavanja dvosmislenosti i različitih praksi područnih jedinica ZZZCG preporučljivo je Pravilnikom precizirati način podnošenja prijave i prateće dokumentacije kao elektronski, navesti da se prijava potpisuje određenom vrstom elektronskog potpisa i definisati oblik u kojem se dostavljaju prateći dokumenti – u formi elektronskog ili digitalizovanog dokumenta.

Takođe, ukoliko postoje tehničke mogućnosti da ZZZCG se uveže sa relevantnim organima, u cilju pribavljanja određenih dokumenata po službenoj dužnosti, propisati obavezu i dokumente koje ZZZCG pribavlja po službenoj dužnosti.

E-POSLOVANJE

Usluga E-poslovanje obuhvatila je skup usluga što u konkretnom uključuje sljedeće usluge: (i) Izvod iz Centralnog registra privrednih subjekata; (ii) Potvrda da se plaćaju državni porezi i doprinosi, (iii) Potvrda da se plaćaju lokalni porezi i doprinosi i (iv) Uvjerenje o neosuđivanosti.

1. Izvod iz Centralnog registra privrednih subjekata

1.1. Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata

- Zakon o privrednim društvima („Službeni list Crne Gore“ br. 065/20, 146/21);
- Pravilnik o određivanju kriterijuma i visini naknade za registraciju privrednih subjekata u centralnom registru privrednih subjekata („Službeni list Crne Gore“ br. 098/20);
- Pravilnik o postupku registracije, bližoj sadržini i načinu vođenja centralnog registra privrednih subjekata („Službeni list Crne Gore“ br. 098/20, 115/20).

1.2. Postupak vršenja usluge

Izvod iz Centralnog registra privrednih subjekata (dalje: „**CRPS**“) predstavlja dokaz da je određeno privredno društvo registrovano kod tog organa, i isti se izdaje shodno članu 25 Pravilnika o postupku registracije, bližoj sadržini i načinu vođenja Centralnog registra privrednih subjekata (dalje: „**Pravilnik o postupku registracije, bližoj sadržini i načinu vođenja CRPS**“) koji propisuje da „*CRPS vrši izdavanje izvoda, potvrda, izvještaja kao javnih isprava i omogućava uvid u dokumentaciju, preuzima i razmjenjuje podatke sa nadležnim državnim institucijama i organima preko Jedinственог informacionog sistema za elektronsku razmjenu podataka (JISERP), u skladu sa posebnim propisom, elektronski se povezuje sa registrima i evidencijama koje se vode u Crnoj Gori i izvan Crne Gore i stara se o uspostavljanju, razvoju i zaštiti elektronskih baza podataka CRPS i primjeni mjera za unapređenje i kontinuirani razvoj elektronskih usluga u skladu sa domaćim i međunarodnim sporazumima, propisima i opšteprihvaćenim pravilima i standardima i stara o čuvanju dokumentacije koja je sastavni dio registara i evidencija za čije vođenje je nadležan CRPS.*“

Međutim, navedenim pravilnikom nije propisan način na koji se zahtjev za izdavanje izvoda podnosi.

Prilikom razgovora sa predstavnicima CRPS-a pojašnjeno je da se izvod može dobiti neposredno u prostorijama CRPS-a podnošenjem popunjenog obrasca koji je sačinjen od strane CRPS-a za te potrebe, uz podnošenje dokaza o uplati takse ili elektronski, podnošenjem zahtjeva na portalu eFirma i prilaganjem skeniranog dokaza o uplati takse, uz prethodnu registraciju na portalu. Pristup portalu eFirma i korišćenje elektronske usluge izdavanja izvoda uslovljen je posjedovanjem digitalnog certifikata.

Nakon obrađenog zahtjeva podnosilac zahtjeva dobija izvod u elektronskom obliku potpisan kvalifikovanim elektronskim potpisom.

1.3. Identifikovane smetnje

Članom 2 Pravilnika o postupku registracije, bližoj sadržini i načinu vođenja CRPS postupak registracije privrednih subjekata pokreće se podnošenjem registracione prijave CRPS-u, *elektronski*, neposredno ili putem pošte. Može se tumačiti da se ovaj član odnosi i na zahtjev za izdavanje izvoda, ali isto bi trebalo precizirati, radi izbjegavanja svake sumnje.

1.4. Preporuke

- **Precizirati odredbe Pravilnika u smislu da se zahtjev za izdavanje izvoda podnosi elektronskim putem, te da se omogući elektronsko plaćanje administrativnih taksi.**

2. Potvrda da se plaćaju državni porezi i doprinosi

2.1. Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata

- Zakon o porezu na dodatu vrijednost (*"Službeni list Republike Crne Gore", br. 065/01, 012/02, 038/02, 072/02, 021/03, 076/05, 004/06, "Službeni list Crne Gore", br. 016/07, 073/10, 040/11, 029/13, 009/15, 053/16, 001/17, 050/17, 046/19, 073/19, 080/20, 008/21, 059/21, 146/21*);
- Pravilnik o obliku i sadržini prijave za obračun poreza na dodatu vrijednost (*"Službeni list Republike Crne Gore", br. 079/05, 028/06, "Službeni list Crne Gore", br. 064/11, 030/13, 065/20*);

- Pravilnik o primjeni zakona o porezu na dodatu vrijednost (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 065/02, 013/03, 059/04, 079/05, 016/06, *"Službeni list Crne Gore"*, br. 064/08, 030/13, 032/15, 053/17, 084/17, 012/21, 073/21, 106/21);
- Zakon o poreskoj administraciji (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 065/01, 080/04, 029/05, *"Službeni list Crne Gore"*, br. 073/10, 020/11, 028/12, 008/15, 047/17, 052/19, 145/21);
- Zakon o objedinjenoj registraciji i sistemu izvještavanja o obračunu i naplati poreza i doprinosa (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 029/05, *"Službeni list Crne Gore"*, br. 073/10, 075/10, 040/11, 145/21);
- Uredba o sadržini centralnog registra obveznika poreza na dohodak, osiguranika i obveznika doprinosa za obavezno socijalno osiguranje i zaštiti podataka (*Sl. List RCG br. 082/05. 010/07*);
- Zakon o porezu na dobit pravnih lica (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 065/01, 012/02, 080/04, *"Službeni list Crne Gore"*, br. 040/08, 086/09, 040/11, 014/12, 061/13, 055/16, 146/21);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 013/07, 079/08, 086/09, 078/10, 040/11, 014/12, 062/13, 008/15, 022/17, 042/19, 059/21, 145/21);
- Zakon o obaveznom zdravstvenom osiguranju (*"Službeni list Crne Gore"* br. 145/21);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 065/01, 012/02, 037/04, 029/05, 078/06, 004/07, *"Službeni list Crne Gore"*, br. 086/09, 073/10, 040/11, 014/12, 006/13, 062/13, 060/14, 079/15, 083/16, 067/19, 059/21, 146/21);
- Pravilnik o obliku, sadržini i postupku izdavanja potvrde o rezidentnosti u poreske svrhe (*"Službeni list Crne Gore"* 042/12);
- Uputstvo o načinu obračunavanja i plaćanja poreza i doprinosa iz i na lična primanja po osnovu zaposlenja (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 081/06, *"Službeni list Crne Gore"*, br. 045/08, 004/10, 008/13, 002/15, 009/15, 009/16, 010/17, 015/19, 046/19, 003/22);
- Pravilnik o usklađivanju iznosa oporezivog dohotka fizičkih lica sa rastom cijena na malo (*Službeni list CG 071/02*);
- Pravilnik o obliku i sadržini godišnje prijave za obračunavanje i plaćanje poreza na dohodak fizičkih lica (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 016/08, 021/09, 018/11, 023/12, 017/13, 020/14, 017/15, 029/16, 026/19, 009/20);
- Zakon o porezu na promet nepokretnosti (*"Službeni list Crne Gore"* 036/13);
- Pravilnik o sadržaju prijave za obračun poreza na promet nepokretnosti (*"Službeni list Crne Gore"* 054/13);

- Zakon o porezu na promet upotrebljavanih motornih vozila, plovnih objekata, vazduhoplova i letilica (*"Službeni list Republike Crne Gore", br. 055/03, Službeni list Crne Gore", br. 073/10, 040/11, 034/14, 070/17*);
- Zakon o porezu na upotrebu putničkih motornih vozila, plovnih objekata, vazduhoplova i letilica (*"Službeni list Republike Crne Gore", br. 028/04, 037/04, "Službeni list Crne Gore", br. 086/09, 043/18, 146/21*);
- Zakon o zaradama zaposlenih u javnom sektoru (*"Službeni list Crne Gore", br. 016/16, 083/16, 021/17, 042/17, 012/18, 039/18, 042/18, 034/19, 130/21, 146/21*);
- Zakon o porezu na nepokretnost (*"Službeni list Crne Gore", br. 025/19*);
- Uredba o bližim kriterijumima i metodologiji za određivanje tržišne vrijednosti nepokretnosti (*"Službeni list Crne Gore", br. 062/21, 132/21*).

2.2. Postupak vršenja usluge

Kako bi poreski obveznik dobio uvjerenje o plaćenim državnim porezima i doprinosima potrebno je da podnese pisani zahtjev i uplati iznos takse shodno Zakonu o administrativnim taksama.

Obrazac zahtjeva nije predviđen u zakonskim ni podzakonskim aktima, već je forma data od strane nadležnog organa tj. Uprave prihoda i carina, a prihvaćeno je i da podnosilac može sam sačiniti zahtjev u slobodnoj formi, unošenjem potrebnih podataka koji omogućavaju identifikaciju svrhe zahtjeva i podnosioca.

Uvjerenje se izdaje na osnovu člana 6 stav 1 tačka 2 Zakona o poreskoj administraciji (dalje: „**Zakon o poreskoj administraciji**“) prema kojem poreski organ ima ovlašćenja da rješava o pravima poreskih obveznika, a koja su propisana u članu 25 Zakona o poreskoj administraciji.

Članom 33 stav 1 Zakona o upravnom postupku predviđeno je da o činjenicama o kojima vodi službenu evidenciju, javno-pravni organ izdaje uvjerenje, odnosno drugu ispravu, i to najkasnije u roku od 8 dana od dana podnošenja zahtjeva. Dodatno član 59 stav 1 Zakona o upravnom postupku predviđa da se podneskom smatra i zahtjev, dok je stavom 3 propisano da stranka može podnesak podnijeti javno-pravnom organu neposrednom predajom, dostavljanjem podneska poštom ili u *elektronskom obliku* u skladu sa propisima o elektronskoj upravi.

U praksi se navedena usluga vrši neposrednom fizičkom predajom zahtjeva i dokaza o uplati takse u područnoj jedinici Uprave prihoda i carina.

Odnosno, u pogledu elektronskog podnošenja zahtjeva portal e-Uprava poznaje mogućnost elektronskog podnošenja zahtjeva za izdavanje uvjerenja o izmirenim obavezama po osnovu

poreza i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, odnosno zahtjeva za izdavanje uvjerenja o izmirenim obavezama po osnovu javnih prihoda, uz prilaganje dokaza o uplati takse. Predstavnici Uprave prihoda i carina ističu da se mali broj zahtjeva podnosi ovim putem, kao i da podnosilac uvjerenje ne dobija u elektronskom obliku već se isto dostavlja u papirnoj formi na adresu podnosioca koju je naveo. Pored tehničkog rješenja za plaćanje administrativnih taksi preko portala elektronske uprave čija se implementacija uskoro očekuje, neophodno je obezbijediti izdavanje potvrde Uprave prihoda i carina u formi elektronskog dokumenta.

2.3. Identifikovane smetnje i preporuke

Analizirani zakonski i podzakonski akti ne sadrže odredbe koje bi predstavljale smetnju u postupku digitalizacije usluge.

U normativnom pogledu za ovu uslugu nijesu potrebne izmjene zakona i podzakonskih akata.

3. Potvrda da se plaćaju lokalni porezi i doprinosi

3.1. Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata

- Zakon o lokalnoj samoupravi (*"Službeni list Crne Gore", br. 002/18, 034/19, 038/20*);
- Zakon o porezu na promet nepokretnosti (*„Službeni list Crne Gore“ 036/13*);
- Pravilnik o sadržaju prijave za obračun poreza na promet nepokretnosti (*„Službeni list Crne Gore“ 054/13*)
- Zakon o finansiranju lokalne samouprave (*"Službeni list Crne Gore", br. 003/19*);
- Uputstvo o bližem načinu rada trezora jedinica lokalne samouprave (*"Službeni list Crne Gore", br. 015/19*).
- Zakon o porezu na nepokretnost (*"Službeni list Crne Gore", br. 025/19*);
- Uredba o bližim kriterijumima i metodologiji za određivanje tržišne vrijednosti nepokretnosti (*"Službeni list Crne Gore", br. 062/21, 132/21*).

3.2. Postupak vršenja usluge

Uvjerenje o plaćanju lokalnih poreza i doprinosa izdaje Uprava lokalnih javnih prihoda u određenoj opštini, koja odlučuje osnovom člana 27 Zakona o lokalnoj samoupravi kojim su propisane nadležnosti lokalnih samouprava.

Zahtjev se podnosi na obrascu koji je sačinjen od strane nadležnog organa i nije propisan podzakonskim aktima, odnosno zahtjevu se podnosi u slobodnoj formi unošenjem potrebnih podataka koji omogućavaju identifikaciju svrhe zahtjeva i podnosioca, uz dostavljanje dokaza o plaćenju taksi. Zbog navedenog obrazac zahtjeva za izdavanje uvjerenja o plaćanju lokalnih poreza i doprinosa se razlikuje od zavisnosti od opštine.

Kako je i u ovom slučaju riječ o upravnom postupku, odnosno izdavanju uvjerenja o činjenicama o kojima se vodi službena evidencija, važi rečeno kao i za uslugu pod tačkom [2.](#)

3.3. Identifikovane smetnje i preporuke

U normativnom pogledu nijesu identifikovane smetnje, dok u praksi ostaje pitanje unifikacije obrasca kroz softversko rješenje, ukoliko bi se zahtjev podnosio putem generičkog portala kroz izbor opštine.

U normativnom pogledu za ovu uslugu nijesu potrebne izmjene zakona i podzakonskih akata.

4. Uvjerenje o neosuđivanosti

4.1. Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata

- Zakon o odgovornosti pravnih lica od krivičnih djela (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 002/07, 013/07, *"Službeni list Crne Gore"*, br. 073/10, 030/12, 039/16);
- Pravilnik o načinu i vođenja kaznene evidencije pravnih lica (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 023/08)
- Krivični zakonik (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 070/03, 013/04, 047/06, *"Službeni list Crne Gore"*, br. 040/08, 025/10, 073/10, 032/11, 064/11, 040/13, 056/13, 014/15, 042/15, 058/15, 044/17, 049/18, 003/20, 026/21, 144/21, 145/21);
- Zakonik o krivičnom postupku (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 057/09, 049/10, 047/14, 002/15, 035/15, 058/15, 028/18, 116/20, 145/21);
- Krivični zakonik (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 070/03, 013/04, 047/06, *"Službeni list Crne Gore"*, br. 040/08, 025/10, 073/10, 032/11, 064/11, 040/13, 056/13, 014/15, 042/15, 058/15, 044/17, 049/18, 003/20, 026/21, 144/21, 145/21);

- Zakonik o krivičnom postupku (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 057/09, 049/10, 047/14, 002/15, 035/15, 058/15, 028/18, 116/20, 145/21);
- Uredba o načinu vođenja krivične evidencije (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 051/11, 012/13, 054/13).

4.2. Postupak vršenja usluge

Kaznenu evidenciju o licima osuđenim za krivična djela izvršena na teritoriji Crne Gore, kao i licima osuđenim za krivična djela od strane stranih sudova, vodi ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa, dok način vođenja kaznene evidencije propisuje Vlada Crne Gore.

Na osnovu kaznene evidencije Ministarstvo pravde ljudskih i manjinskih prava, kao nadležan organ, može izdati uvjerenje koje se odnosi na fizička lica, odnosno uvjerenje koje se odnosi na pravna lica.

Kada je riječ o uvjerenju koje se izdaje fizičkom licu u članu 123 stav 6 Krivičnog zakonika (dalje: „**Krivični zakonik**“) propisano je da se građanima, na njihov zahtjev, mogu davati podaci o njihovoj osuđivanosti ili neosuđivanosti samo ako su im ti podaci potrebni radi ostvarivanja njihovih prava u inostranstvu. Način vođenja evidencije i podnošenje zahtjeva za izdavanje uvjerenja o osuđivanosti ili neosuđivanosti propisani su Uredbom o načinu vođenja kaznene evidencije (dalje: „**Uredba o načinu vođenja kaznene evidencije**“).

Članom 8 navedene uredbe propisano je da se podaci iz kaznene evidencije mogu davati organima, fizičkim i pravnim licima na osnovu podnijetog *pisanog* zahtjeva koji mora biti obrazložen. Sastavni dio Uredbe o načinu vođenja kaznene evidencije je i Obrazac 2 koji predstavlja *Zahtjev za dostavljanje podataka iz kaznene evidencije*.

Pored popunjenog Zahtjeva za dostavljanje podataka iz kaznene evidencije fizičko lice dužno je dostaviti i fotokopiju lične karte ili pasoša, kao i dokaz o uplati administrativne takse, a što je predviđeno obrascem Zahtjeva.

Kada je davanju podataka iz kaznene evidencije za pravna lica primjenjuju se odredbe Zakona o odgovornosti pravnih lica za krivična djela (dalje: „**Zakon o odgovornosti pravnih lica za krivična djela**“). U članu 42 stav 4 Zakona o odgovornosti pravnih lica za krivična djela predviđeno je da se pravnom licu, na njegov zahtjev mogu dati podaci o njegovoj osuđivanosti ili neosuđivanosti samo ako su potrebni radi ostvarivanja prava u inostranstvu, dok je stavom 5 predviđena posredna primjena Uredbe o o načinu vođenja kaznene evidencije.

U praksi se zahtjev sa potrebnom dokumentacijom može dostaviti u originalu putem pošte, na mail nadležnog organa prilaganjem skeniranog zahtjeva, identifikacionog dokumenta i dokaza o uplati takse, dok je prilikom preuzimanja uvjerenja potrebno priložiti na uvid identifikacioni dokument. Elektronsko podnošenje zahtjeva omogućeno je putem portala e-Uprava uz prilaganje skenirane dokumentacije, dok se uvjerenje također preuzima lično.

4.3. Identifikovane smetnje

Normativna smetnja digitalizaciji opisane usluge identifikovana je u članu 8 Uredbe o načinu vođenja kaznene evidencije koji predviđa da se podaci iz kaznene evidencije mogu davati samo na osnovu pisanog zahtjeva.

Iz navedenog se zaključuje da dosadašnja usluga dostupna na portalu e-Uprave nije u saglasnosti sa zakonom i podzakonskim aktima. Dodatno ista ne obuhvata elektronsko potpisivanje zahtjeva.

4.4. Preporuke

Usvojiti izmjenu člana 8 stav 1 Uredbe o načinu vođenja kaznene evidencije tako da se istim propiše da se podaci iz kaznene evidencije mogu davati i na osnovu zahtjeva koji se podnosi u elektronskom obliku.

E-DOPRINOSI

1. Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata

Usluga E-doprinosi trebala bi da omogući građanima da *jednostavnom internetskom pretragom* provjere da li su im redovno uplaćivani doprinosi za obavezno socijalno osiguranje od strane poslodavca, odnosno da li ima prekida u izmirivanju doprinosa.

U cilju identifikovanja normativnih smetnji predmet analize su bili zakonski i podzakonski akti navedeni u okviru usluge Elektronska prijava i odjava zaposlenih pod tačkom 1.1., kao i:

- Zakon o objedinjenoj registraciji i sistemu izvještavanja o obračunu i naplati poreza i doprinosa (*"Službeni list Republike Crne Gore", br. 029/05, "Službeni list Crne Gore", br. 073/10, 075/10, 040/11, 145/21*);
- Uredba o sadržini centralnog registra obveznika poreza na dohodak, osiguranika i obveznika doprinosa za obavezno socijalno osiguranje i zaštiti podataka (*"Službeni list Crne Gore", br. 082/05. 010/07*).

2. Postupak vršenja usluge

Zakoni, kao ni podzakonski akti ne predviđaju mogućnost elektronske pretrage kojom bi se izvršila jednostavna provjera plaćenih doprinosa za obavezno socijalno osiguranje. Dakle, riječ o novoj usluzi čiji postupak nije definisan pravnim aktima.

Međutim, mogućnost uspostavljanja ove usluge vidimo kroz Zakon o objedinjenoj registraciji. Zakonom o objedinjenoj registraciji uspostavljen je Centralni registar obveznika poreza (dalje: „**CROP**“) koji predstavlja centralnu bazu podataka o obveznicima poreza i doprinosa i osiguranicima. CROP vodi Uprava prihoda i carina, dok su fondovi, državni organi i organi lokalne uprave dužni da podatke iz svojih registara učine dostupnim Upravi prihoda i carina.

CROP obuhvata evidencije u elektronskom obliku koje sadrže matične podatke o obveznicima poreza, obveznicima doprinosa i osiguranicima, kao i finansijske podatke o obveznicima poreza, obveznicima doprinosa i osiguranicima u skladu sa Uredbom o sadržini centralnog registra obveznika poreza na dohodak, osiguranika i obveznika doprinosa za obavezno socijalno osiguranje i zaštiti podataka (dalje: „**Uredba o CROP**“).

Dodatno se uplate poreza i doprinosa vrše na evidencioni račun koji se vodi kod Uprave prihoda i carina.

Predstavnici Uprave prihoda i carina objašnjavaju da u sistemima organa egzistira izvještaj tzv. *elektronski karton* koji koristi veliki broj institucija, a u kojem su objedinjene prijave i odjave sa osiguranja podnijete Upravi prihoda i carina od 2010. godine i prijave i odjave migrirane iz fonda PIO, kao i sve promjene prijava i IOPPD obrasci.

U pogledu pristupa ovim podacima članom 9 stav 1 Zakona o objedinjenoj registraciji predviđeno je da podatke iz centralnog registra mogu koristiti osiguranici na koje se ti podaci odnose i da je Poreska uprava (sada Uprava prihoda i carina) dužna da izda odgovarajuću ispravu o tim podacima, danom podnošenja zahtjeva, dok član 14 stav 2 predviđa da podatke iz CROP mogu koristiti obveznici poreza i doprinosa u dijelu koji se na njih odnose.

Članom 5 Uredbe o sadržini centralnog registra obveznika poreza na dohodak, osiguranika i obveznika doprinosa za obavezno socijalno osiguranje i zaštiti podataka određeno je da se CROP čuva tajno, a što je u skladu sa Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti, članovima 13 i 14 Zakona o objedinjenoj registraciji i članom 16 Zakona o poreskoj administraciji.

3. **Identifikovane smetnje**

Smetnja digitalizaciji opisane usluge postoji u nedostatku odredbi koje bi predvidjele i regulisale mogućnost internetske pretrage o podacima koji kod nadležnih organa postoje u elektronskim bazama.

Od značaja je i pitanje pristupa takvim podacima zbog mogućnosti zloupotreba i povrede ličnih podataka i tajnosti ukoliko se tehnički se osigura visok stepen zaštite i autentifikacije korisnika usluge.

4. **Preporuke**

Navedena usluga mogla bi se uspostaviti ukoliko bi kao takva bila propisana odredbama Zakona o objedinjenoj registraciji, odnosno posebnim pravnim aktom, uz poštovanje tajnosti i zaštitu ličnih podataka.

PRIJAVA POREZA NA DOHODAK ZA FIZIČKA LICA

1. Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata

Kroz uslugu Prijava poreza na dohodak za fizička lica nastoji se uspostaviti mogućnost elektronskog podnošenja prijave poreza na primanja koja fizičko lice ostvari u inostranstvu. Kako bi se identifikovale normativne smetnje za uspostavljanjem navedene usluge analizirani su zakonski i podzakonski akti:

- Zakon o zaštiti zaposlenih građana Crne Gore koji se upućuju na rad u inostranstvo (*"Službeni list Crne Gore", br. 145/2*);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica (*"Službeni list Republike Crne Gore", br. 065/01, 012/02, 037/04, 029/05, 078/06, 004/07, "Službeni list Crne Gore", br. 086/09, 073/10, 040/11, 014/12, 006/13, 062/13, 060/14, 079/15, 083/16, 067/19, 059/21, 146/21*).

2. Postupak vršenja usluge, shodno aktima kojima je definisana

Rezident je fizičko lice koje na teritoriji Crne Gore ima prebivalište ili centar poslovnih i životnih interesa, kao i lice koje boravi na teritoriji Crne Gore više od 183 dana u poreskoj godini.

Predmet oporezivanja rezidenta je dohodak koji rezident ostvari u Crnoj Gori i izvan Crne Gore, što je u skladu sa članom 4 stav 1 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica (dalje: **„Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica“**).

Prema Zakonu o porezu na dohodak fizičkih lica poreski obveznik sam obračunava porez na dohodak u poreskoj prijavi. U skladu sa članom 43 stav 1 Zakona poreski obveznik poreza na dohodak dužan je da, po isteku poreskog perioda, a što predstavlja kalendarsku godinu, nadležnom poreskom organu podnese poresku prijavu koju prema stavu 3 navedenog člana propisuje ministarstvo nadležno za poslove finansija – „Obrazac GPPFL“.

Članom 43 stav 7 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica propisano je da se poreska prijava podnosi u jednom primjerku neposredno, putem pošte ili *elektronskim putem*.

Predstavnici Uprave prihoda i carina ističu da je prije podnošenja Obrasca GPPFL potrebno da lice ima digitalni certifikat, odnosno da je kod Uprave prihoda i carina upisano kao ovlašćeno lice za podnošenje prijave.

3. Identifikovane smetnje

U analiziranim pravnim aktima nijesu identifikovane normativne smetnje koje onemogućavaju podnošenje prijave poreza na primanja koja fizičko lice ostvari u inostranstvu u elektronskoj formi.

Tehničko pitanje bi bilo omogućiti da se identifikacija korisnika prilikom podnošenja prijave vrši putem kvalifikovanog elektronskog sertifikata koji sadrže nove lične karte, odnosno regulisati preduslov koji se odnosi na prethodnu registraciju u CROP objedinjavanjem ove dvije radnje.

4. Preporuke

U cilju otklanjanja prepreka koje bi se javile u praksi Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica potrebno bi bilo urediti pitanje koje se odnosi na identifikaciju fizičkog lica koje podnosi Obrazac GPPFL elektronskim putem, odnosno pitanje potrebne prethodne registracije u CROP.

ELEKTRONSKI SERVIS U OBLASTI PLANIRANJA PROSTORA

Elektronski servis u oblasti planiranja prostora predstavljao bi servis koji bi obuhvatao pet usluga, propisanih i definisanih Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata (*Službeni list Crne Gore*", br. 064/17, 044/18, 063/18, 011/19, 082/20) (u daljem tekstu "**Zakon o planiranju prostora**"). Na ovaj način, bio bi uspostavljen sveobuhvatni sistem usluga iz ove oblasti, a koji bi uključivao:

- zahtjev za izdavanje urbanističko-tehničkih uslova;
- prijava građenja-adaptacije objekta;
- zahtjev za izdavanje građevinske dozvole;
- zahtjev za izdavanje upotrebne dozvole;
- zahtjevi za legalizaciju objekta.

Zakon o planiranju prostora kao krovni pravni akt koji definiše usluge u sklopu Elektronskog servisa za planiranje prostora, predstavlja dobru osnovu i napredan pravni akt u dijelu elektronske komunikacije i ispunjenosti uslova za buduću digitalizaciju usluga.

Zakon o planiranju prostora u članu 4 navodi da se sva komunikacija u oblasti planiranja, izgradnje, izdavanja licenci i legalizacije bespravnih objekata obavlja elektronskim putem. Takođe je predviđeno da, ukoliko stranka to zahtijeva, komunikacija i zahtjevi za izdavanje upravnih akata mogu se izdati u pisanoj formi. Ovakvo pravno rješenje je vrlo specifično i korak naprijed u procesu digitalne transformacije u odnosu na druge zakonske propise u Crnoj Gori. Definisanjem elektronske komunikacije kao primarnog načina komuniciranja daje se okvir i podstiče dalja digitalizacija usluga koje proizilaze iz ovog zakona.

Posvećenost digitalizaciji i elektronskoj komunikaciji evidentna je i kroz obavezu nametnutu članom 195 Zakona o planiranju prostora, kojim se propisuje obaveza vršiocu tehničkog pregleda složenog inženjerskog objekta, vršiocu revizije, izvođaču radova i vršiocu nadzora da posjeduju i koriste elektronski potpis u postupku dobijanja neophodnih dozvola i saglasnosti. U razgovoru sa predstavnicima Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, potvrđeno nam je da se u upravnim postupcima koji se vode pred ovim organom, obaveza posjedovanja i korišćenja elektronskog potpisa poštuje.

Dodatno, Zakon o prostornom planiranju posvećuje izuzetnu pažnju načelu pribavljanja podataka po službenoj dužnosti a koje je definisano Zakonom o upravnom postupku, te propisuje obavezu nadležnim organima da u velikom broju upravnih postupaka, neophodne dokaze od drugih javnih organa, pribave po službenoj dužnosti. Međutim, pribavljanje podataka po službenoj dužnosti između državnih organa i javnih preduzeća funkcioniše u pisanoj formi.

1. Zahtjev za izdavanje urbanističko-tehničkih uslova

1.1. Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata

- Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata (*Službeni list Crne Gore*", br. 064/17, 044/18, 063/18, 011/19, 082/20)
- Zakon o državnom premjeru i katastru (*"Službeni list Republike Crne Gore*", br. 029/07, *"Službeni list Crne Gore*", br. 073/10, 032/11, 040/11, 043/15, 037/17, 037/17, 017/18);
- Uredba o visini naknade za izdavanje urbanističkih odnosno tehničkih uslova za privremene objekte utvrđene programom privremenih objekata (*"Službeni list Crne Gore*", br. 016/19, 052/19);
- Uredba o visini naknada za izdavanje urbanističko-tehničkih i tehničkih uslova (*"Službeni list CG*", br. 68/2017);
- Pravilnik o obrascima zahtjeva, prijava i izjava u postupku izgradnje objekata (*"Službeni list Crne Gore*", br. 070/17, 060/18, 047/19, 102/20);
- Pravilnik o obrascu za izdavanje urbanističko-tehničkih uslova (*"Službeni list CG*", br. 70/2017);
- Pravilnik o obrascima koji se koriste u postupcima izgradnje objekata (*"Službeni list Crne Gore*", br. 047/13, 019/14);
- Uredba o povjeravanju dijela poslova Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma jedinicama lokalne samouprave (*"Službeni list Crne Gore*", br. 087/18, 028/19, 075/19, 116/20, 076/21, 141/21).

1.2. Postupak vršenja usluga

Zakonom o planiranju prostora u članu 74, propisano je da nadležno Ministarstvo izdaje urbanističko-tehničke uslove na zahtjev zainteresovanog lica. Međutim, Uredbom o povjeravanju dijela poslova Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma jedinicama lokalne samouprave, dio nadležnosti za izdavanje urbanističko tehničkih uslova, prenijeta je na lokalne uprave. Osim promjene organa nadležnog za izdavanje urbanističko-tehničkih uslova, ostatak postupka u potpunosti se odvija u skladu sa članom 74 Zakona o planiranju prostora.

Postupak izdavanja urbanističko-tehničkih uslova predstavlja vrlo jednostavan i direktan postupak, te osim Zahtjeva za izdavanje urbanističko-tehničkih uslova (Obrazac 1 Pravilnika o obrascima zahtjeva prijava i izjava u postupku izgradnje objekata), podnosilac zahtjeva jedino dostavlja još i dokaz o uplati takse.

Zakon o planiranju prostora u članu 74, propisuje da pored zahtjeva i dokaza o uplati takse koje dostavlja podnosilac, organ nadležan za izdavanje urbanističko-tehničkih uslova, po službenoj dužnosti, pribavlja list nepokretnosti i kopiju katastarskog plana.

Uprkos postojanju zakonskog okvira, zahtjevi za dobijanje urbanističko-tehničkih uslova u potpunosti podnose u pisanoj formi.

1.3. Identifikovane smetnje i preporuke

Ne postoje identifikovane pravne smetnje za digitalizaciju ove usluge.

Omogućavanje plaćanja administrativnih taksi u skladu sa Zakonom o administrativnim taksama i Uredbom o bližim uslovima i načinu plaćanja administrativnih taksi elektronskim putem, je nužan element kako bi se ova usluga digitalizovala.

Takođe, direktan pristup podacima Uprave za nekretnine (list nepokretnosti i kopija plana) olakšao bi i ubrzao postupak izdavanja urbanističko-tehničkih uslova.

2. Prijava građenja i adaptacije objekta

2.1. Adaptacija objekta

2.1.1. Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata

- Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata (*Službeni list Crne Gore*", br. 064/17, 044/18, 063/18, 011/19, 082/20)
- Zakon o državnom premjeru i katastru (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 029/07, *"Službeni list Crne Gore"*, br. 073/10, 032/11, 040/11, 043/15, 037/17, 037/17, 017/18);
- Pravilnik o obrascima zahtjeva, izjava i izvještaja u postupku legalizacije bespravnih objekata (*"Službeni list CG"*, br. 92/2020);
- Pravilnik o obrascima zahtjeva, prijava i izjava u postupku izgradnje objekata (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 070/17, 060/18, 047/19, 102/20);
- Pravilnik o obrascima koji se koriste u postupcima izgradnje objekata (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 047/13, 019/14);

2.1.2. *Postupak vršenja usluga*

Postupak podnošenja prijave o radovima adaptacije definisan je članom 90 Zakona o planiranju prostora. Član 90 definiše da je vlasnik ili nosilac drugog prava na objektu dužan da o radovima adaptacije podnese prijavu nadležnom inspeksijskom organu (Obrazac 4 Pravilnika o obrascima zahtjeva, prijava i izjava u postupku izgradnje objekata).

Sve neophodne informacije popunjavaju se na određenom prostoru na Obrascu 4 i nije neophodno podnositi dodatnu dokumentaciju.

2.1.3. *Identifikovane smetnje i preporuke*

Ne postoje identifikovane pravne smetnje za digitalizaciju ove usluge. Prilikom digitalizacije ove usluge neophodno je obezbijediti da podnosilac dobije adekvatnu elektronsku potvrdu o predaji prijave.

2.2. *Prijava građenja:*

2.2.1. *Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata*

- Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata (*Službeni list Crne Gore*", br. 064/17, 044/18, 063/18, 011/19, 082/20)
- Zakon o državnom premjeru i katastru (*"Službeni list Republike Crne Gore*", br. 029/07, *"Službeni list Crne Gore*", br. 073/10, 032/11, 040/11, 043/15, 037/17, 037/17, 017/18);
- Pravilnik o obrascima zahtjeva, prijava i izjava u postupku izgradnje objekata (*"Službeni list Crne Gore*", br. 070/17, 060/18, 047/19, 102/20);
- Pravilnik o obrascima koji se koriste u postupcima izgradnje objekata (*"Službeni list Crne Gore*", br. 047/13, 019/14);

2.2.2. *Postupak vršenja usluga*

Investitor gradi objekat na osnovu prijave građenja i dokumentacije koju podnosi, a koja je propisana Zakonom o planiranju prostora. Slično načinu na koji je veliki broj upravnih postupaka definisanih Zakonom o planiranju prostora uređen – Zakon o planiranju prostora definiše postupak i određuje dokumentaciju, a Pravilnikom o

obrascima zahtjeva, prijava i izjava u postupku izgradnje objekta određen je obrazac koji se podnosi prilikom pokretanja postupaka.

Kada je u pitanju prijava gradnje, dokumentacija koja se uz prijavu podnosi a u skladu sa članom 91 Zakona o planiranju prostora, uključuje: 1) glavni projekat ovjeren u skladu sa Zakonom o planiranju prostora; 2) izvještaj o pozitivnoj reviziji glavnog projekta; 3) dokaz o osiguranju od odgovornosti projektanta koji je izradio odnosno revidenta koji je revidovao glavni projekat; 4) ugovor o angažovanju izvođača radova; 5) ugovor o angažovanju stručnog nadzora, i 6) dokaz o pravu svojine na zemljištu, odnosno drugom pravu na građenje na zemljištu (list nepokretnosti, ugovor o koncesiji, odluka o utvrđivanju javnog interesa) ili dokaz o pravu svojine na objektu, odnosno drugom pravu na građenje, ako se radi o rekonstrukciji objekta.

U praksi se prijava gradnje dostavlja u papirnoj formi, s tim da se dokumentacija iz tačke 1, 2 i 3 dostavlja se u digitalnoj verziji (na CD-u ili USB-u) uz prijavu.

2.2.3. Identifikovane smetnje i preporuke

Ne postoje prepreke za sačinjavanje ugovora sa izvođačem i stručnim nadzorom u formi elektronskog dokumenta.

Neophodno je obezbijediti uslove za pribavljanje lista dokaza o pravu svojine ili propisati obavezu državnog odnara da ovaj dokument pribavlja po službenoj dužnosti.

Kako bi obezbijedili da se u praksi u postupku izdavanja građevinske dozvole, polisa osiguranja dostavlja u formi elektronskog dokumenta, preporučljivo je dopuniti član 181 stav 3 tačku 5 Zakona o planiranju prostora na način na način da se dokaz o osiguranju od odgovornosti dostavlja u formi elektronskog dokumenta.

3. Zahtjev za izdavanje građevinske dozvole

3.1. Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata

- Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata (*Službeni list Crne Gore*", br. 064/17, 044/18, 063/18, 011/19, 082/20)

- Zakon o državnom premjeru i katastru (*"Službeni list Republike Crne Gore", br. 029/07, "Službeni list Crne Gore", br. 073/10, 032/11, 040/11, 043/15, 037/17, 037/17, 017/18*);
- Pravilnik o obrascima zahtjeva, izjava i izvještaja u postupku legalizacije bespravnih objekata (*"Službeni list CG", br. 92/2020*);
- Pravilnik o obrascima zahtjeva, prijava i izjava u postupku izgradnje objekata (*"Službeni list Crne Gore", br. 070/17, 060/18, 047/19, 102/20*);
- Pravilnik o obrascima koji se koriste u postupcima izgradnje objekata (*"Službeni list Crne Gore", br. 047/13, 019/14*);
- Zakon o obligacionim odnosima (*"Službeni list Crne Gore", br.047/08, 004/11 i 022/17*);

3.2. Postupak vršenja usluga

Postupak podnošenja zahtjeva za dobijanje građevinske dozvole propisan je članom 181 Zakona o planiranju prostora. Shodno ovom članu, građevinsku dozvolu za građenje složenog građevinskog objekta izdaje Ministarstvo.

Građevinska dozvola izdaje se rješenjem, na osnovu sljedeće dokumentacije: 1) idejnog projekta, odnosno glavnog projekta; 2) izvještaja o pozitivnoj reviziji idejnog projekta odnosno glavnog projekta; 3) dokaza o pravu svojine, odnosno drugom pravu na građevinskom zemljištu (list nepokretnosti, ugovor o koncesiji, odluka o utvrđivanju javnog interesa i dr.) ili dokaza o pravu građenja, odnosno drugom pravu na objektu; 4) saglasnost na elaborat zaštite životne sredine ako se građevinska dozvola izdaje na osnovu idejnog projekta, odnosno saglasnosti, mišljenja i drugih dokaza utvrđenih posebnim propisima ako se građevinska dozvola izdaje na osnovu glavnog projekta, i 5) dokaza o osiguranju od odgovornosti privrednog društva koje je izradilo i revidovalo idejni, odnosno glavni projekat.

Ministarstvo po službenoj dužnosti pribavlja dokaz o pravu svojine, odnosno drugom pravu na građevinskom zemljištu (list nepokretnosti, ugovor o koncesiji, odluka o utvrđivanju javnog interesa i dr.) ili dokaza o pravu građenja, odnosno saglasnosti na idejni ili glavni projekat. U cilju efikasnijeg postupanja i bržeg rješavanja po zahtjevu za dobijanje građevinske dozvole, propisano je da ukoliko organi nadležni za izdavanje saglasnosti, dokaza i mišljenja koje Ministarstvo pribavlja po službenoj dužnosti, ne odgovore u roku od 15 dana, smatraće se da su saglasni sa revidovanim idejnim, odnosno glavnim projektom.

Postupak za dobijanje građevinske dozvole započinje podnošenjem zahtjeva (Obrazac 24 Pravilnika o obrascima zahtjeva prijava i izjava u postupku izgradnje objekata) uz koji se prilaže: 1) sedam primjeraka digitalne verzije projekta; 2) sedam primjeraka dokumentacije o ugradnji i funkcionalnom ispitivanju ugrađene opreme; 3) sedam primjeraka digitalne verzije projekta ili elaborata; 4) sedam primjeraka digitalne verzije izvještaja o izvršenoj reviziji sa kopijom plana i listom nepokretnosti, saglasnostima, mišljenima i drugim dokazima utvrđenim zakonom dobijenih od strane organa za tehničke uslove 5) dokaz o osiguranju od odgovornosti privrednog društva, pravnog lica, odnosno preduzetnika koje je izradilo glavni projekat; i 6) dokaz o osiguranju od odgovornosti privrednog društva, pravnog lica, odnosno preduzetnika koje je revidovalo glavni projekat.

U praksi se glavni projekat i izvještaj o reviziji projekta dostavljaju u elektronskom obliku. Saglasnosti i ostalu dokumentaciju koja se pribavlja od drugih javnopravnih organa, nadležno Ministarstvo pribavlja po službenoj dužnosti, te u suštini samo polisa osiguranja podnosi u pisanoj formi.

Članom 998 Zakona o obligacionim odnosima, propisano je da se ugovor o osiguranju smatra zaključenim kada ugovorne strane potpišu polisu osiguranja ili listu pokrića. Ne postoje zakonske smetnje da se polisa osiguranja potpisuje u formi elektronskog dokumenta.

3.3. Identifikovane smetnje i preporuke

Ne postoje identifikovane pravne smetnje za digitalizaciju ove usluge.

Kako bi obezbijedili da se u praksi u postupku izdavanja građevinske dozvole, polisa osiguranja dostavlja u formi elektronskog dokumenta, preporučljivo je dopuniti član 181 stav 3 tačku 5 Zakona o planiranju prostora na način na način da se dokaz o osiguranju od odgovornosti dostavlja u formi elektronskog dokumenta.

4. Zahtjev za izdavanje upotrebne dozvole

4.1. Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata

- Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata (*Službeni list Crne Gore*", br. 064/17, 044/18, 063/18, 011/19, 082/20)

- Zakon o državnom premjeru i katastru (*"Službeni list Republike Crne Gore", br. 029/07, "Službeni list Crne Gore", br. 073/10, 032/11, 040/11, 043/15, 037/17, 037/17, 017/18*);
- Pravilnik o obrascima zahtjeva, prijava i izjava u postupku izgradnje objekata (*"Službeni list Crne Gore", br. 070/17, 060/18, 047/19, 102/20*);
- Pravilnik o obrascu za izdavanje urbanističko-tehničkih uslova (*"Službeni list CG", br. 70/2017*);
- Pravilnik o obrascima koji se koriste u postupcima izgradnje objekata (*"Službeni list Crne Gore", br. 047/13, 019/14*);

4.2. Postupak vršenja usluga

Postupak izdavanja upotrebne dozvole propisan je članom 190 Zakona o planiranju prostora. Nadležno Ministarstvo rješenjem izdaje upotrebnu dozvolu za objekat ili dio objekta za koji je građevinskom dozvolom određena faznost građenja, kao i za dio objekta koji predstavlja tehničko-tehnološku cjelinu i može se kao takav samostalno koristiti.

Dodatna dokumentacija koju Zakon o planiranju prostora propisuje kao neophodnu uz podnošenje zahtjeva za izdavanje upotrebne dozvole (Obrazac 25 Pravilnika o obrascima zahtjeva prijava i izjava u postupku izgradnje objekata) je: 1) izjava izvođača radova da je objekat izgrađen u skladu sa građevinskom dozvolom i revidovanim glavnim projektom; 2) izjava vršioca nadzora da je objekat izgrađen u skladu sa građevinskom dozvolom i revidovanim glavnim projektom; 3) izjava vršioca tehničkog pregleda da je objekat izgrađen u skladu sa građevinskom dozvolom i revidovanim glavnim projektom; 4) dokaz o izvršenim obavezama, u skladu sa posebnim propisima; 5) revidovani glavni projekat, ukoliko je građevinska dozvola izdata na idejni projekat; 6) projekat izvedenog objekta, u slučaju da je došlo do izmjena u toku gradnje.

Izjave izvođača radova, vršioca nadzora, vršioca tehničkog pregleda koje je neophodno dostaviti dostavljaju se na CD-u, elektronski potpisane.

4.3. Identifikovanje smetnje i preporuke

Ne postoje identifikovane pravne smetnje za digitalizaciju ove usluge.

5. Legalizacija objekta

5.1. Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata

- Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata (*Službeni list Crne Gore*", br. 064/17, 044/18, 063/18, 011/19, 082/20)
- Zakon o državnom premjeru i katastru (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 029/07, *"Službeni list Crne Gore"*, br. 073/10, 032/11, 040/11, 043/15, 037/17, 037/17, 017/18);
- Pravilnik o obrascima zahtjeva, izjava i izvještaja u postupku legalizacije bespravnih objekata (*"Službeni list CG"*, br. 92/2020);
- Pravilnik o obrascima zahtjeva, prijava i izjava u postupku izgradnje objekata (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 070/17, 060/18, 047/19, 102/20);
- Pravilnik o obrascima koji se koriste u postupcima izgradnje objekata (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 047/13, 019/14);

5.2. Postupak vršenja usluge

Bespravnim objektom smatra se zgrada koja je izgrađena suprotno propisima kojima je u vrijeme izgradnje bila utvrđena obaveza pribavljanja građevinske dozvole, dok se bespravnim objektom osnovnog stanovanja smatra se stambeni objekat neto građevinske površine do 200m², u kojem stanuje vlasnik bespravnog objekta i članovi njegovog porodičnog domaćinstva, koji imaju prebivalište u mjestu u kojem je izgrađen objekat, ako vlasnik i članovi njegovog porodičnog domaćinstva nemaju u svojini drugi stambeni objekat na teritoriji Crne Gore. Postupak legalizacije u nadležnosti je organa lokalne uprave, i rješenje o legalizaciji objekta donosi organ lokalne uprave.

Postupak legalizacije objekta započinje se od strane vlasnika objekta i to podnošenjem zahtjeva za legalizaciju objekta, koji je određen Pravilnikom o obrascima zahtjeva, izjava i izvještaja u postupku legalizacije bespravnih objekata (u daljem tekstu: „**Pravilnik o postupku legalizacije**“). Članom 156 stav 2 Zakona o planiranju prostora određena je dodatna dokumentacija koja se podnosi uz zahtjev određen Pravilnikom o postupku legalizacije i koja uključuje: 1) elaborat premjera izvedenog stanja izgrađenog objekta izrađenog od strane licencirane geodetske organizacije koji ovjerava Katastar; 2) fotografije svih fasada bespravnog objekta u jpg formatu minimalne rezolucije 2 megapiksela; 3) izvještaj privrednog društva o postojanju bespravnog objekta na ortofoto snimku i usklađenosti bespravnog objekta sa osnovnim urbanističkim parametrima i/ili smjernicama važećeg planskog dokumenta i izjavu revidenta da je

bespravni objekat izgrađen u skladu sa osnovnim urbanističkim parametrima i/ili smjernicama važećeg planskog dokumenta; i 4) dokaz o zabilježbi postojanja objekta u katastarskoj evidenciji, odnosno izvod iz katastra nepokretnosti ili druge odgovarajuće evidencije nepokretnosti.

Obrazac 1 Pravilnika o postupku legalizacije koji je imenovan kao zahtjev za legalizaciju bespravnog objekta sadrži prostor za upis lokacije objekta, katastarskih podataka, osnov korišćenja, površinu objekta, njegovu namjenu, stepen izgrađenosti i podatak da li je objekat prijavljen za plaćanje poreza na nepokretnost. Takođe, Obrazac 1 sadrži i listu obaveznih priloga koja je identična listi navedenoj u članu 156 stav 2 Zakona o planiranju prostora.

S obzirom da je ovo postupak koji se sprovodi pred lokalnim upravama, mogu postojati male razlike u odnosu na to koju od dokumentacije je moguće dostaviti elektronski. Tako izvještaj revidenta može biti dostavljen elektronski, potpisan elektronskim potpisom, ali u praksi, lokalne samouprave zahtijevaju da se isti dostavi i u pisanoj formi.

5.3. Identifikovane smetnje i preporuke

Ne postoje identifikovane pravne smetnje za digitalizaciju ove usluge.

PRIJAVA ZA ZAPOŠLJAVANJE U DRŽAVNOJ UPRAVI

1. Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata

U cilju sagledavanja normativnih smetnji ka digitalizaciji usluge - prijave za zapošljavanje u državnoj upravi pravna analiza obuhvatila je norme sljedećih zakona i podzakonskih akata:

- Zakon o državnim službenicima i namještenicima (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 002/18, 034/19, 008/21);
- Uredba o kriterijumima i bližem načinu sprovođenja provjere znanja, sposobnosti, kompetencija i vještina za rad u državnim organima (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 050/18);
- Pravilnik o sadržaju, povlačenju i ispravci oglasa za popunu radnog mjesta u državnom organu i načinu uvida u dokumentaciju oglasa (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 041/18);
- Pravilnik o bližem sadržaju i načinu vođenja centralne kadrovske evidencije i evidencije internog tržišta rada (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 054/18).

2. Postupak vršenja usluga

U okviru navedene usluge cilj analize je ispitati da li postoje smetnje u normama zakona i podzakonskih akata koje onemogućavaju uspostavljanje i implementaciju sistema putem kojeg bi se lice moglo u potpunosti elektronski prijaviti na oglas za zapošljavanje u državnoj upravi.

U tom cilju Zakon o državnim službenicima i namještenicima („ZDSN“) predstavlja osnovni akt koji definiše mogućnost zapošljavanja u državnoj upravi državnih službenika kao lica koja zasnivaju radni odnos u državnom organu za vršenje poslova u skladu sa Ustavom, zakonom i drugim propisima i namještenika koji zasnivaju radni odnos radi vršenja pomoćnih i drugih poslova.

U skladu sa članom 10 ZDSN, državni službenik zasniva radni odnos na osnovu javnog oglašavanja, a što se prema članu 40 ZDSN sprovodi putem internog oglasa, javnog oglasa ili javnog konkursa, odnosno raspoređivanja. Član 42 ZDSN predviđa da interni oglas, javni oglas i javni konkurs objavljuje *organ uprave nadležan za upravljanje kadrovima* („Uprava za kadrove“) nakon dostavljanja odluke o pokretanju postupka za popunjavanje radnog mjesta od strane organa koji o tome donosi odluku tj. vrši popunjavanje radnog

mjesta, u roku od pet dana od dana dostavljanja iste. Navedeni oglasi se prema stavu 2 i 3 člana 42 ZDSN objavljuju na internet stranici Uprave za kadrove.

Članom 34 ZDSN određeno je da u državnom organu radni odnos može da zasnuje lice koje ima: a) crnogorsko državljanstvo, b) navršenih 18 godina života, c) lice koje je zdravstveno sposobno za obavljanje poslova radnog mjesta, d) propisan nivo kvalifikacije obrazovanja, e) položen stručni ispit za rad u državnim organima; f) lice koje nije osuđivano za krivično djelo koje ga čini nedostojnim za rad u državnom organu.

Sam ZDSN ne propisuje način podnošenja prijave i prateće dokumentacije, međutim, u praksi, a što je primjetno u tekstovima oglasa dostupnim na portalu Uprave za kadrove, prijava i dokazi iz člana 34 ZDSN se dostavljaju putem pošte. Dokumentacija se, shodno dostupnim oglasima, dostavlja u *fotokopiji*, uz obrazac prijave koja je sastavni dio oglasa, dok je original dokumentaciju potrebno priložiti na uvid ovlašćenom licu, bez preciziranja u kojem roku, s tim što se originala dokumentacija vraća podnosiocu prijave. Navedeno se, kako objašnjavaju predstavnici Uprave za kadrove, praktikuje kako bi se troškovi podnošenja prijave minimalizovali.

Analizirajući navedene zakone i podzakonske akte, potrebno je pozitivno ocijeniti uvođenje Centralne kadrovske evidencije i evidencija internog tržišta rada u elektronskoj formi, u okviru kadrovskog informacionog sistema, a prema Pravilniku o bližem sadržaju i načinu vođenja centralne kadrovske evidencije i evidencije internog tržišta rada. Prema članu 6 navedenog Pravilnika, Uprava za kadrove, radi unosa podataka u Centralnu kadrovsku evidenciju, omogućava državnom organu, odnosno javnoj službi pristup kadrovskom informacionom sistemu, planira i organizuje kontrolu i korišćenje tih podataka.

Predstavnici Uprave za kadrove posebno ističu da je važećom Strategijom reforme javne uprave planirana elektronska prijava na **interni oglas** putem sajta Uprave za kadrove, a što je upravo omogućeno postojanjem Centralne kadrovske evidencije, koja obuhvata skup relevantnih podataka o svakom državnom službeniku, posebno značajno, sadrži podatke o (ne)ispunjavanju uslova za prijavu na oglas, a čiju tačnost državni službenik može provjeriti putem platforme *Moj personalni dosije*, a iz koje je planirano da se povlače podaci prilikom prijave na interni oglas. Povezivanje baza podataka i sa drugim relevantnim organima, odnosno usvajanje izmjena normi u pogledu omogućavanja dostavljanja dokumenata u formi elektronskog dokumenta trebalo bi nastaviti i kada su u pitanju **javni oglas i javni konkurs**.

Članovima 35 i 36 ZDSN-a olakšan je proces prijavljivanja kandidata u smislu što se propisuje da se uvjerenje o neosuđivanosti pribavlja po službenoj dužnosti, te da se uvjerenje o zdravstvenoj sposobnosti dostavlja samo u slučaju da kandidat bude izabran, i to najkasnije u roku od 8 dana od dana dostavljanja odluke o izboru kandidata.

3. Identifikovane smetnje

Prijava i prateća dokumentacija potrebna za apliciranje se fizički prilaže, prvo u kopiji a zatim i u originalu na uvid ovlašćenom službeniku, što nesporno proističe iz prakse Uprave za kadrove, ali posredno i iz člana 50 stav 2 ZDSN-a koji predviđa da je organ za upravljanje kadrovima dužan da kandidatima koji nijesu izabrani vrati dostavljenu dokumentaciju u roku od deset dana od dana prijema odluke o izboru. **Međutim, potrebno je istaći da ZDSN, kao ni podzakonski akti ne predviđaju eksplicitno način podnošenja prijave za zapošljavanje u državnoj upravi, kao ni prateće dokumentacije.**

Ipak, u normativnom pogledu ne postoji kolizija zakonskih odredbi koja bi onemogućila praktično uspostavljanje elektronske prijave.

4. Preporuke

- **Precizirati način prijavljivanja na oglase za zapošljavanje u državnoj upravi, odnosno predvidjeti mogućnost elektronskog podnošenja prijave kao i prateće dokumentacije (u formi elektronskog dokumenta, u skladu sa Zakonom o elektronskom dokumentu). U tom pravcu izmijeniti i član 50 stav 2 ZDSN.**
- **U slučaju povezivanja baza podataka Uprave za kadrove sa drugim relevantnim državnim organima i drugim subjektima koji vrše javno-pravna ovlašćenja, potrebno je predvidjeti obavezu Uprave za kadrove da određene podatke i dokumentaciju pribavlja po službenoj dužnosti, kao što je to slučaj sa uvjerenjem o neosuđivanosti.**

GENERIČKI E-SERVIS ZA PODNOŠENJE POLAGANJA STRUČNIH ISPITA

Usluga generičkog servisa za podnošenje prijave za polaganje stručnog ispita obuhvata niz usluga koje proističu iz više zakonskih i podzakonskih akata:

- 1) prijava za polaganje stručnog ispita za rad u državnim organima sa visokom stručnom spremom, prijava za ponovno polaganje stručnog ispita za rad u državnim organima sa visokom stručnom, prijava za polaganje stručnog ispita za rad u državnim organima sa srednjom stručnom spremom, prijava za ponovno polaganje stručnog ispita za rad u državnim organima sa srednjom stručnom spremom;
- 2) zahtjev za polaganje stručnog ispita za stečajnog upravnika;
- 3) zahtjev za polaganje ispita za pripravnike u sudovima i državnom tužilaštvu;
- 4) zahtjev za polaganje notarskog ispita;
- 5) zahtjev za polaganje stručnog ispita za rad iz oblasti sporta;
- 6) zahtjev za polaganje stručnog ispita za rad na poslovima javnih nabavki.

1. Prijava za polaganje stručnog ispita za rad u državnim organima sa visokom stručnom spremom, prijava za ponovno polaganje stručnog ispita za rad u državnim organima sa visokom stručnom, prijava za polaganje stručnog ispita za rad u državnim organima sa srednjom stručnom spremom, prijava za ponovno polaganje stručnog ispita za rad u državnim organima sa srednjom stručnom spremom

1.1. Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata

U cilju ispitivanja postojanja normativnih smetnji ka digitalizaciji navedenih usluga, analizirani su sljedeći zakonski i podzakonski akti:

- Zakon o državnim službenicima i namještenicima (*"Službeni list Crne Gore", br. 002/18, 034/19, 008/21*);
- Pravilnik o program i načinu polaganja drugog stručnog ispita za rad u državnim organima (*"Službeni list Crne Gore", br. 018/15, 077/20*);
- Uredba o kriterijumima i bližem načinu sprovođenja provjere znanja, sposobnosti, kompetencija i vještina za rad u državnim organima (*"Službeni list CG", br. 50/2018*);
- Uredba o programu i načinu polaganja stručnog ispita za rad u državnim organima (*"Službeni list CG", br. 79/2018, 017/22*).

1.2. Postupak vršenja usluga

Uredbom o programu i načinu polaganja stručnog ispita za rad u državnim organima predviđeno je da se prijava za polaganje stručnog ispita podnosi nadležnom ministarstvu – Ministarstvu javne uprave, digitalnog društva i medija i to najkasnije u roku od sedam dana objavljivanja datuma, vremena i mjesta polaganja stručnog ispita. Članom 9 stav 2 propisano je da je kandidat dužan da uz prijavu priloži dokaze o ispunjavanju uslova za polaganje stručnog ispita, a koji uslovi su predviđeni članom 36 ZDSN. Shodno članu 36 ZDSN, stručni ispit za rad u državnim organima može polagati lice koje ima najmanje III nivo kvalifikacije obrazovanja i najmanje jednu godinu radnog iskustva na poslovima u nivou kvalifikacije obrazovanja za koji se polaže stručni ispit, a o čemu kandidat dostavlja dokaze.

ZDSN ne predviđa način predaje tj. dostavljanja prijave i prateće dokumentacije. Međutim, izmjenama člana 9 Uredbe o programu i načinu polaganja stručnog ispita za rad u državnim organima iz februara 2022. godine, precizirano je da se prijava podnosi neposrednom predajom, preko poštanskog operatora ili elektronskim putem. Dalje, navedenom Uredbom je propisano da je kandidat dužan da uz prijavu priloži dokaze o ispunjavanju uslova za polaganje, pritom ne precizirajući u kojoj formi se dostavljaju dokazi.

Na portalu e-Uprava Crne Gore se navodi da se dokumenta dostavljaju u originalu ili ovjerenj kopiji, putem pošte, odnosno neposredno, a što je i potvrđeno i od strane predstavnika Ministarstva javne uprave, digitalnog društva i medija. Takođe je, na portalu e-Uprava Crne Gore data mogućnost i uputstvo za popunjavanje elektronskog obrasca za prijavu za polaganje stručnog ispita za rad u državnim organima („Uputstvo“). U navedenom Uputstvu objašnjeno je da nakon registracije na portalu e-Uprave, korisnik otvara elektronsku formu obrasca koju popunjava, a koja sadrži istovjetne podatke kao i papirni obrazac prijave. Potom je potrebno priložiti (upload) skeniranu kopiju originala/ovjerenih kopija traženih dokumenata.

Predstavnici Ministarstva javne uprave digitalnog društva i medija su istakli da se broj prijava putem portala e-Uprava povećao pod uticajem epidemije Covid-19, te da je tokom 2021. godine preko portala e-Uprava podnijeto ukupno 636 prijave za polaganje stručnog ispita za rad u državnim organima (501 prijava za polaganje stručnog ispita za rad u državnim organima sa visokom stručnom spremom, 81 prijava za ponovno polaganje stručnog ispita za rad u državnim organima sa visokom stručnom spremom, 44 prijave za polaganje stručnog ispita za rad u državnim organima sa srednjom stručnom spremom i 10 prijave za ponovno polaganje stručnog ispita za rad u državnim organima sa srednjom stručnom spremom).

1.3. *Identifikovane smetnje*

Analizom propisa nisu identifikovane smetnje za digitalizaciju ove usluge.

4. *Preporuke*

- **Precizirati odredbe Uredbe o programu i načinu polaganja stručnog ispita za rad u državnim organima, na način da se propiše da se prateća dokumentacija dostavlja u formi elektronskog dokumenta ili u formi digitalizovanog dokumenta (*terminologija upodobljena sa Predlogom Zakona o elektronskom dokumentu*).**
- **Precizirati u Uredbi da kandidati, prilikom podnošenja zahtjeva za ponovno polaganje, nisu dužni da ponovo dostavljaju dokaze o ispunjavanju uslova, ukoliko se isto primjenjuje u praksi;**
- **Unijeti odredbu o obavezi pribavljanja određenih dokumenata po službenoj dužnosti, ukoliko postoje tehničke mogućnosti za isto, od strane nadležnog organa.**

2. **Zahtjev za polaganje stručnog ispita za stečajnog upravnika**

2.1. *Analizirani zakonski i podzakonski akti*

- Zakon o stečaju ("*Službeni list Crne Gore*", br. 001/11, 053/16, 032/18, 062/18, 001/22);
- Pravilnik o stručnom ispitu za stečajnog upravnika ("*Službeni list CG*", br. 63/2016).

2.2. *Postupak vršenja usluga shodno pravnim aktima kojim su definisani*

U skladu sa članom 25b stav 1 Zakona o stečaju („**ZS**“) stručni ispit za stečajnog upravnika polaže se pred komisijom za polaganje stručnog ispita koju obrazuje organ državne uprave nadležan za poslove pravosuđa odnosno Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava. Stavom 7 navedenog člana propisano je da program i način polaganja stručnog ispita za stečajnog upravnika propisuje Ministarstvo. Pravilnik o stručnom ispitu za stečajnog upravnika u članu 8 predviđa da zahtjev za polaganje ispita kandidat podnosi Ministarstvu pri čemu prilaže dokaze o ispunjavanju uslova za polaganje ispita, a koji uslovi su određeni članom 3 Pravilnika o stručnom ispitu za stečajnog upravnika. Navedeni uslovi su da

kandidat mora biti crnogorski državljanin, mora imati VIII nivo kvalifikacije obrazovanja i najmanje pet godina radnog iskustva u struci.

2.3. *Identifikovanje smetnje*

Polazeći od ovako postavljenog normativnog okvira zaključuje se da nema normativne prepreke ka digitalizaciji usluge, s obzirom da način podnošenja zahtjeva i prateće dokumentacije nije preciziran navedenim pravnim aktima.

2.4. *Preporuke*

- **Precizirati odredbe ZS i/ili Pravilnika o stručnom ispitu za stečajnoj upravniku, propisivanjem da se zahtjev i prateća dokumentacija mogu podnijeti elektronskim putem, odnosno da se dokumentacija predaje u formi elektronskog dokumenta ili digitalizovanog dokumenta (*terminologija upodobljena sa Predlogom Zakona o elektronskom dokumentu*).**
- **Unijeti odredbu o obavezi pribavljanja određenih dokumenata po službenoj dužnosti, ukoliko postoje tehničke mogućnosti za isto (*npr. uvjerenje o državljanstvu*) od strane nadležnog organa.**

3. **Zahtjev za polaganje ispita za pripravnike u sudovima i državnom tužilaštvu**

3.1. *Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata*

- Zakon o pripravnicima u sudovima i državnom tužilaštvu i pravosudnom ispitu (*"Službeni list Crne Gore", br. 055/16, 057/16*);
- Pravilnik o programu i načinu polaganja ispita za pripravnike u sudovima i državnom tužilaštvu (*"Službeni list CG", br. 13 /17, 28/17, 16/18*).

3.2. *Postupak vršenja usluga*

Lice koje prvi put zasniva radni odnos u svojstvu pripravnika u sudovima, odnosno državnom tužilaštvu, pored opštih uslova za zasnivanje radnog odnosa, *mora imati položen ispit za provjeru kvalifikovanosti za obavljanje prakse*. Kao uslov za polaganje ispita član 8 Zakona o pripravnicima u sudovima i državnom tužilaštvu i pravosudnom ispitu („ZP“) popisuje da lice mora završiti četvorogodišnji program na pravnom fakultetu VIII nivo kvalifikacije obrazovanja. Članom 10 Zakona o pripravnicima predviđeno je da se prijava za polaganje ispita za pripravnike podnosi Ministarstvu pravde, u roku od 15 dana od dana

objavljivanja javnog oglasa, te da je uz prijavu kandidat dužan da priloži dokaze o ispunjavanju uslova iz člana 8 Zakona o pripravnicima.

ZP ne predviđa način podnošenja prijave i prateće dokumentacije. Međutim, u praksi, a shodno dostupnim javnim oglasima za polaganje ispita zahtijeva se dostavljanje originalne dokumentacije ili ovjerene kopije.

3.3. *Identifikovane smetnje*

Kao i u slučaju podnošenja zahtjeva za polaganje stručnog ispita za stečajnog upravnika, nema normativne prepreke za digitalizaciju usluge podnošenja prijave za polaganje ispita za rad u sudovima i državnom tužilaštvu, s obzirom da način podnošenja nije propisan ZP-om.

3.4. *Preporuke*

- **Precizirati odredbe ZP-a propisivanjem da se prijava i prateća dokumentacija mogu podnijeti elektronskim putem, odnosno da se dokumentacija predaje u formi elektronskog dokumenta ili digitalizovanog dokumenta (*terminologija upodobljena sa Predlogom Zakona o elektronskom dokumentu*).**
- **Unijeti odredbu o obavezi pribavljanja dokumenata po službenoj dužnosti, ukoliko postoje tehničke mogućnosti za isto, od strane nadležnog organa.**

4. **Zahtjev za polaganje notarskog ispita**

4.1. *Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata*

- Zakon o notarima (*"Službeni list Republike Crne Gore", br. 068/05, "Službeni list Crne Gore", br. 049/08, 055/16, 084/18*);
- Pravilnik o programu i načinu polaganja notarskog ispita (*"Službeni list Crne Gore", br. 12/2009*).

4.2. *Postupak vršenja usluga*

U skladu sa odredbama člana 129 Zakona o notarima („ZN“) notarski ispit može da polaže lice koje je diplomirani pravnik sa položenim pravosudnim ispitom, koje ima najmanje pet godina radnog iskustva kao diplomirani pravnik, od čega najmanje tri godine radnog iskustva nakon položenog pravosudnog ispita. Prema članu 132 istog Zakona o notarima

zahtjev za polaganje notarskog ispita sa dokazima o ispunjavanju uslova iz prethodno citiranog člana podnosi se nadležnom ministarstvu.

4.3. *Identifikovane smetnje*

Zakon o notarima, kao ni podzakonski akti, ne sadrže odredbe koje bi predstavljale smetnju u daljem postupku digitalizacije usluga.

4.4. *Preporuke*

- **Precizirati odredbe ZN-a propisivanjem da se zahtjev i prateća dokumentacija mogu podnijeti elektronskim putem, odnosno da se dokumentacija predaje u formi elektronskog dokumenta ili digitalizovanog dokumenta (*terminologija upodobljena sa Predlogom Zakona o elektronskom dokumentu*).**
- **Unijeti odredbu o obavezi pribavljanja određenih dokumenata po službenoj dužnosti, ukoliko postoje tehničke mogućnosti za isto, od strane nadležnog organa.**

5. **Zahtjev za polaganje stručnog ispita za rad iz oblasti sporta**

5.1. *Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata*

- Zakon o sportu (*Zakon je objavljen u "Službenom listu CG", br. 44/18 i 123/21*);
- Pravilnik o programu i načinu polaganja stručnog ispita za rad u oblasti sporta (*"Službeni list CG", br. 38/2019*).

5.2. *Postupak vršenja usluga*

Sekretar sportske organizacije, direktor, ako ga sportska organizacija ima, kao i lice koje obavlja stručne poslove u sportu mora da ima položen stručni ispit za rad u oblasti sporta. Članom 5 Pravilnika o programu i načinu polaganja stručnog ispita za rad u oblasti sporta, zahtjev za polaganje stručnog ispita kandidat podnosi nadležnom ministarstvu *neposredno, putem pošte ili preko sportske organizacije u kojoj radi*. Dokumentacija koju je potrebno priložiti uz zahtjev, prema javno dostupnim opštim napomenama ministarstva za kandidate koji su se prijavili za polaganje stručnog ispita za rad u oblasti sporta, jeste fotokopija uvjerenja/diplome o završenom nivou kvalifikacije obrazovanja i rješenje o priznavanju inostrane obrazovne isprave.

5.3. *Identifikovanje smetnje*

Identifikovana smetnja digitalizaciji navedene usluge ogleda se u odredbi Pravilnika o programu i načinu polaganja stručnog ispita za rad u oblasti sporta koja predviđa dostavljanje neophodne dokumentacije *neposredno, putem pošte ili preko sportske organizacije u kojoj kandidat radi.*

5.4. *Preporuke*

- **Precizirati spisak dokumentacije koje je potrebno dostaviti u Pravilniku o programu i načinu polaganja stručnog ispita za rad u oblasti sporta;**
- **Precizirati odredbe Pravilnika o programu i načinu polaganja stručnog ispita za rad u oblasti sporta, propisivanjem da se zahtjev i prateća dokumentacija mogu podnijeti elektronskim putem, odnosno da se dokumentacija predaje u formi elektronskog dokumenta ili digitalizovanog dokumenta (*terminologija upodobljena sa Predlogom Zakona o elektronskom dokumentu*).**
- **Unijeti odredbu o obavezi pribavljanja određenih dokumenata po službenoj dužnosti, ukoliko postoje tehničke mogućnosti za isto, od strane nadležnog organa.**

6. **Zahtjev za polaganje stručnog ispita za rad na poslovima javnih nabavki**

6.1. *Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata*

- Zakon o javnim nabavkama ("*Službeni listu CG*", br. 74/2019);
- Pravilnik o programu i načinu polaganja stručnog ispita za rad na poslovima javnih nabavki ("*Službeni listu CG*", br. 55/2020).

6.2. *Postupak vršenja usluga*

Članom 3 stav 2 Pravilnika o programu i načinu polaganja stručnog ispita za rad na poslovima javnih nabavki propisano je da lice koje može da polaže stručni ispit za rad na poslovima javnih nabavki organu državne uprave nadležnom za politiku javnih nabavki podnosi zahtjev na obrascu propisanim navedenim Pravilnikom. Stavom 3 navedenog člana predviđeno je da je kandidat uz zahtjev dužan da dostavi: 1) kopiju biometrijske lične karte; 2) ovjerenu kopiju dokaza o stručnoj spremi; 3) uvjerenje, odnosno potvrdu o

završenom programu stručnog osposobljavanja i usavršavanja; 4) potvrdu o radnom iskustvu; 5) dokaz o izvršenoj uplati za polaganje ispita.

6.3. *Identifikovane smetnje*

Navedene odredbe predstavljaju smetnju ka digitalizaciji usluge u dijelu dostavljanja ovjerene kopije navedenih dokumenata, dok se način podnošenja zahtjeva i dokumentacije ne predviđa.

6.4. *Preporuke*

- **Precizirati odredbe Pravilnika o programu i načinu polaganja stručnog ispita za rad na poslovima javnih nabavki, propisivanjem da se zahtjev i prateća dokumentacija mogu podnijeti elektronskim putem, odnosno da se dokumentacija predaje u formi elektronskog dokumenta ili digitalizovanog dokumenta (*terminologija upodobljena sa Predlogom Zakona o elektronskom dokumentu*).**
- **Unijeti odredbu o obavezi pribavljanja određenih dokumenata po službenoj dužnosti, ukoliko postoje tehničke mogućnosti za isto, od strane nadležnog organa.**

E-REGISTRACIJA NVO

1. Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata

U cilju sagledavanja normativnih smetnji ka digitalizaciji usluge – elektronska registracija nevladinih organizacija (NVO) pravna analiza obuhvatila je norme sljedećih zakona i podzakonskih akata:

- Zakon o nevladinim organizacijama (*Sl. List CG br. 039/11, 037/17*);
- Pravilnik o sadržini i načinu vođenja registara nevladinih organizacija i obrascima prijave za upis u registre (*Sl. List CG 014/12*).

2. Postupak vršenja usluga

Nevladine organizacije, u smislu Zakona o nevladinim organizacijama („ZNO“) su nevladina udruženja i nevladine fondacije. Nvladina organizacija, shodno članu 6 ZNO, stiče svojstvo pravnog lica danom upisa u registar. Prema članu 14 ZNO registar udruženja, registar fondacija i registar stranih organizacija **u pisanoj i elektronskoj formi** vodi organ državne uprave nadležan za poslove uprave odnosno Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija. Sadržina, način vođenja registra i obrazac prijave za upis propisani su Pravilnikom o sadržini i načinu vođenja registara nevladinih organizacija i obrascima prijave za upis u registre. Navedenim Pravilnikom propisana je sadržina obrasca prijave za upis koja se podnosi prilikom upisa NVO, koja podrazumijeva i **svojeručan potpis podnosioca prijave**. U skladu sa navedenim, a prema članu 15 stav 1 ZNO upis nevladine organizacije u registar vrši se na osnovu prijave za upis. *Uz prijavu za upis udruženja podnosi se osnivački akt, zapisnik sa osnivačke skupštine i statut, dok se uz prijavu za upis fondacije podnosi osnivački akt, odnosno testament ako se osniva testamentom, zapisnik sa osnivačke sjednice upravnog odbora i statut.*

Predstavnici Ministarstva javne uprave, digitalnog društva i medija objašnjavaju da se, u praksi, navedena prijava uz potrebnu dokumentaciju dostavlja organu putem pošte, putem elektronske pošte ili putem neposredne predaje na arhivi (odnosno, tokom Covid-19 pandemije, ostavlja se u posebnom sandučetu u prostorijama organa). Predstavnici su naglasili posebno dostavljanje putem elektronske pošte ističe se da se tim putem dostavljena dokumentacija ipak fizički štampa kako bi se zavela i unijela u interni sistem EDMS.

Kada je u pitanju strana organizacija, u skladu sa članom 20 stav 2 ZNO ista može djelovati na teritoriji Crne Gore ako je svoje predstavništvo na osnovu prijave, koja sadrži: a) dokaz o svojstvu pravnog lica u državi u kojoj je sjedište te organizacije; b) izvod iz osnivačkog akta ili statuta kojim su utvrđeni ciljevi strane organizacije; c) lično ime i adresu lica ovlaštenog za zastupanje predstavništva strane organizacije u Crnoj Gori; d) podatak o sjedištu predstavništva strane organizacije na teritoriji Crne Gore. Dokumentacija mora biti prevedena na crnogorski jezik od strane tumača postavljenog u skladu sa posebnim zakonom.

3. Identifikovane smetnje

Kao normativna prepreka digitalizaciji navedene usluge javlja se obavezno svojeručno potpisivanje prijave za upis u registar NVO. ZNO ne definiše način podnošenja prijave i prateće dokumentacije.

4. Preporuke

- **Precizirati odredbe ZNO, propisivanjem da se prijava i prateća dokumentacija mogu podnijeti elektronskim putem, odnosno da se dokumentacija predaje u formi elektronskog dokumenta ili digitalizovanog dokumenta (*terminologija upodobljena sa Predlogom Zakona o elektronskom dokumentu*). Takođe, potrebno je precizirati da se prijava potpisuje elektronskim potpisom.**

NAKNADA ZA NOVOROĐENO DIJETE

1. Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata:

- Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 027/13, 001/15, 042/15 od, 047/15, 056/16, 066/16, 001/17, 031/17, 042/17, 050/17, 059/21, 145/21);
- Pravilnik o bližim uslovima za ostvarivanje osnovnih materijalnih davanja iz socijalne i dječje zaštite (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 043/20, 043/21, 076/21, 113/21);
- Pravilnik o sadržaju baze podataka i sadržaju i načinu vođenja evidencija u socijalnoj i dječjoj zaštiti (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 058/, 007/16);
- Zakon o zaštiti podataka o ličnosti (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 079/08, 070/09, 044/12, 022/17);
- Zakon o registrima prebivališta i boravišta (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 046/15)

2. Postupak obavljanja usluge

Naknada za novorođeno dijete predstavlja osnovno materijalno davanje iz dječje zaštite koje je definisano članom 41 Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti („ZSDZ“). Ova naknada predstavlja jednokratnu naknadu koju može ostvariti roditelj, usvojlac, staralac ili hranitelj do navršene jedne godine života djeteta. Bliži uslovi i postupak podnošenja zahtjeva za dobijanje naknade za novorođeno dijete uređeni su Pravilnikom o bližim uslovima za ostvarivanje osnovnih materijalnih davanja iz socijalne i dječje zaštite („Pravilnik“ u ovom poglavlju Izvještaja) čiji sastavni dio je i Obrazac Z-ND na osnovu kojeg se pokreće postupak za dobijanje naknade za novorođeno dijete.

Obrazac Z-ND, na osnovu kojeg se pokreće postupak za dobijanje naknade za novorođeno dijete propisuje da je neophodno dostaviti 1) ličnu kartu na uvid 2) dokaze o prebivalištu odnosno boravištu za oba roditelja, 3) dokaz o pravu korišćenja materijalnog obezbjeđenja ukoliko je podnosilac korisnik, 4) izvod iz knjige rođenih za novorođeno dijete i 5) drugo.

Na sastanku organizovanom sa predstavnicima Centra za socijalni rad potvrđeno nam je da se uvjerenja o prebivalištu odnosno boravištu podnosioca zahtjeva i drugog roditelja, pribavljaju po službenoj dužnosti i dobijaju u digitalnoj formi od MUP-a, ukoliko podnosilac zahtjeva i drugi roditelj imaju prebivalište odnosno boravište na teritoriji koju pokriva područna jedinica Centra u kojoj je predat zahtjev. Važno je pomenuti da područnim jedinicama Centra za socijalni rad nijesu dostupni podaci o licima koja imaju prebivalište van teritorije koju pokriva određena područna jedinica Centra za socijalni rad

u kojoj je predat zahtjev. U praksi, ovo predstavlja prepreku digitalizaciji, u slučaju da roditelji imaju prebivalište u različitim opštinama u Crnoj Gori u kojem slučaju bi bilo neophodno od drugog roditelja da donese potvrdu iz Centra za socijalni rad nadležnog za njegovo mjesto prebivališta. Takođe, u praksi, izvod iz knjige rođenih se ne pribavlja po službenoj dužnosti, već je potrebno da original istog, podnosilac zahtjeva podnese uz zahtjev.

Pravilnik o sadržaju baze podataka i sadržaju i načinu vođenja evidencija u socijalnoj i dječjoj zaštiti izričito definiše način pribavljanja i korišćenja podataka koji se nalaze u bazama Centra za socijalni rad, te tako u članu 20 navodi se *podaci za bazu podataka obezbjeđuju se, po službenoj dužnosti, i kroz automatsku razmjenu i korišćenje podataka iz drugih zbirki podataka i informacionih sistema drugih organa i organizacija, koji su ovlašćeni za rukovanje i obradu ličnih podataka, potrebnih za ostvarivanje prava iz socijalne i dječje zaštite.*

Prilikom podnošenja zahtjeva za ostvarivanje naknade za novorođeno dijete, podnosilac zahtjeva mora potpisati izjavu, propisanu na Obrascu Z-I Pravilnika kojom potvrđuje da je saglasan da Centar za socijalni rad izvrši uvid u sve podatke od značaja za ostvarivanje njegovih prava.

3. Identifikovane smetnje

Identifikovane smetnje i prepreke za potpunu digitalizaciju ove usluge postoje u članu 4 Pravilnika kao i sadržaju Obrasca Z-ND, a koji se odnose na to da lična karta mora biti *priložena na uvid*. Iz ove formulacije, zaključujemo da „uvid u ličnu kartu“ predstavlja obavezu podnosioca zahtjeva da lično pristupi u Centar za socijalni rad, i da službenik u prostorijama Centra za socijalni rad provjeri ličnu kartu donijetu u originalu, a što predstavlja prepreku digitalizaciji ove usluge.

Identifikovana je prepreka u dijelu potpisivanja i podnošenja izjave o korišćenju ličnih podataka uz obrazac Z-I i definisanoj u članu 4 Pravilnika. Naime, Pravilnik u ovom dijelu navodi da je podnosilac zahtjeva dužan da *prilikom podnošenja zahtjeva potpiše izjavu*.

4. Preporuke

- **Precizirati u Pravilniku da se zahtjev podnosi elektronskim putem, te izbrisati odredbu da lična karta mora biti priložena na uvid; Eventualno**

unijeti obavezu da se zahtjev potpisuje elektronskim potpisom od strane podnosioca;

- Provjeriti neophodnost podnošenja izjave iz člana 4 Pravilnika, u smislu odredbe člana 10 stav 2 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti. U slučaju potvrđivanja potrebe podnošenja ove izjave, propisati Pravilnikom da se ista potpisuje elektronskim potpisom;
- Precizirati koje dokumente podnosilac zahtjeva podnosi u formi elektronskog dokumenta a koje u formi digitalizovanog dokumenta (*terminologija upodobljena sa Predlogom Zakona o elektronskom dokumentu*);
- Unijeti izričitu odredbu u Pravilniku, o obavezi pribavljanja određenih dokumenata po službenoj dužnosti, ukoliko postoje tehničke mogućnosti za isto, od strane Centra za socijalni rad, a pogotovo onih podataka u koje Centar za socijalni rad već ima uvid shodno Pravilniku o sadržaju baze podataka i sadržaju i načinu vođenja evidencija u socijalnoj i dječjoj zaštiti, kao i postojećoj povezanosti sistema sa MUP-om.
- Ažurirati obrazac zahtjeva na način što bi se izbrisali dokumenti koje Centar za socijalni rad pribavlja po službenoj dužnosti.

NAKNADA PO OSNOVU ROĐENJA DJETETA

1. Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata

- Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 027/13, 001/15, 042/15 od, 047/15, 056/16, 066/16, 001/17, 031/17, 042/17, 050/17, 059/21, 145/21)
- Pravilnik o bližim uslovima za ostvarivanje osnovnih materijalnih davanja iz socijalne i dječje zaštite (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 043/20, 043/21, 076/21, 113/21)
- Pravilnik o sadržaju baze podataka i sadržaju i načinu vođenja evidencija u socijalnoj i dječjoj zaštiti (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 058/, 007/16).
- Zakon o zaštiti podataka o ličnosti (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 079/08, 070/09, 044/12, 022/17);

2. Postupak obavljanja usluge

Naknada po osnovu rođenja djeteta predstavlja osnovno materijalno davanje iz dječje zaštite, i shodno članu 54 ZSDZ, pravo na ovu naknadu ima jedan od roditelja ukoliko je na evidenciji ZZZCG ili ukoliko je student. Naknada se isplaćuje mjesečno, do navršene jedne godine života djeteta.

Bliži uslovi za ostvarivanje naknada po osnovu rođenja djeteta određeni su Pravilnikom, koji u članu 36 navodi da se uz zahtjev (Obrazac Z-NRD) za ostvarivanje prava na naknadu po osnovu rođenja djeteta prilaže: 1) dokaz o prebivalištu, odnosno boravištu oba roditelja; 2) izvod iz matične knjige rođenih za dijete; 3) dokaz da je roditelj na evidenciji Zavoda za zapošljavanje, odnosno da je student; 4) dokaz da drugi roditelj ne koristi naknadu po osnovu rođenja djeteta ili dokaz da poslodavac ne ostvaruje pravo na refundaciju naknade zarade za vrijeme porodiljskog, odnosno roditeljskog odsustva na ime drugog roditelja ili dokaz da drugi roditelj kao preduzetnik ne ostvaruje pravo na naknadu zarade za porodiljsko, odnosno roditeljsko odsustvo.

U vezi uvjerenja o prebivalištu odnosno boravištu roditelja kao i izvoda iz matične knjige rođenih za dijete, vidjeti komentar u prethodnom poglavlju **Naknada za novorođeno dijete**. Iz razgovora sa predstavnicima Centra za socijalni rad zaključujemo da je Centar elektronski povezan sa ZZZCG te dokaze iz evidencije ZZZCG nije potrebno dostavljati fizičkim putem od strane podnosioca zahtjeva. Iako shodno Pravilniku o sadržaju baze podataka i sadržaju i načinu vođenja evidencija u socijalnoj i dječjoj zaštiti, zbirka podataka Centra za socijalni rad sadrži podatke o korisnicima naknade po osnovu rođenja djeteta, podatke o refundaciji naknade zarade – podnosilac zahtjeva podnosi dokaz da drugi roditelj

nije korisnik ove naknade odnosno dokaz o tome da poslodavac ne ostvaruje pravo na refundaciju takođe nije neophodno priložiti.

Osnova za pristup i razmjenu ovih podataka data je članom 20 Pravilnika, kojim se definiše da se „*podaci za bazu podataka obezbjeđuju po službenoj dužnosti i kroz automatsku razmjenu i korišćenje podataka iz drugih zbirki podataka i informacionih sistema drugih organa i organizacija, koji su oblašćeni za rukovanje i obradu ličnih podataka, potrebnih za ostvarivanje prava iz socijalne i dječje zaštite*“. Iako mjesta za napredak ima, pohvalno je da se u praksi ovo u velikom dijelu primjenjuje.

Uz Obrazac Z-NRD neophodno je priložiti izjavu kojom korisnik daje saglasnost Centru za socijalni rad za pribavljanje i korišćenje njegovih ličnih podataka, a koju je neophodno potpisati. Izjava je data na Obrascu Z-I Pravilnika i propisana članom 4 Pravilnika.

3. Identifikovane smetnje

Identifikovane smetnje i prepreke za potpunu digitalizaciju ove usluge postoje u članu 4 Pravilnika kao i sadržaju Obrasca Z-NRD, a koji se odnose na to da lična karta mora biti *priložena na uvid*. Iz ove formulacije, zaključujemo da „*uvid u ličnu kartu*“ predstavlja obavezu podnosioca zahtjeva da lično pristupi u Centar za socijalni rad, i da službenik u prostorijama Centra za socijalni rad provjeri ličnu kartu donijetu u originalu, a što predstavlja prepreku digitalizaciji ove usluge.

Identifikovana je prepreka u dijelu potpisivanja i podnošenja izjave o korišćenju ličnih podataka pruženoj na obrascu Z-I i definisanoj u članu 4 Pravilnika. Naime, Pravilnik u ovom dijelu navodi da je podnosilac zahtjeva dužan da *prilikom podnošenja zahtjeva potpiše izjavu*.

4. Preporuke

- **Precizirati u Pravilniku da se zahtjev podnosi elektronskim putem, te izbrisati odredbu da lična karta mora biti priložena na uvid; Eventualno unijeti obavezu da se zahtjev potpisuje elektronskim potpisom od strane podnosioca;**
- **Provjeriti neophodnost podnošenja izjave iz člana 4 Pravilnika, u smislu odredbe člana 10 stav 2 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti. U slučaju potvrđivanja potrebe podnošenja ove izjave, propisati Pravilnikom da se ista potpisuje elektronskim potpisom;**

- **Precizirati koje dokumente podnosilac zahtjeva podnosi u formi elektronskog dokumenta a koje u formi digitalizovanog dokumenta (*terminologija upodobljena sa Predlogom Zakona o elektronskom dokumentu*);**
- **Unijeti izričitu odredbu u Pravilniku, o obavezi pribavljanja određenih dokumenata po službenoj dužnosti, ukoliko postoje tehničke mogućnosti za isto, od strane Centra za socijalni rad, a pogotovo onih podataka u koje Centar za socijalni rad već ima uvid shodno Pravilniku o sadržaju baze podataka i sadržaju i načinu vođenja evidencija u socijalnoj i dječjoj zaštiti, kao i postojećoj povezanosti sistema sa MUP-om i ZZZCG.**
- **Ažurirati obrazac zahtjeva na način što bi se izbrisali dokumenti koje Centar za socijalni rad pribavlja po službenoj dužnosti.**

DODATAK ZA DJECU

1. Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata

- Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 027/13, 001/15, 042/15 od, 047/15, 056/16, 066/16, 001/17, 031/17, 042/17, 050/17, 059/21, 145/21)
- Pravilnik o bližim uslovima za ostvarivanje osnovnih materijalnih davanja iz socijalne i dječje zaštite (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 043/20, 043/21, 076/21, 113/21)
- Pravilnik o sadržaju baze podataka i sadržaju i načinu vođenja evidencija u socijalnoj i dječjoj zaštiti (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 058/, 007/16).
- Zakon o zaštiti podataka o ličnosti (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 079/08, 070/09, 044/12, 022/17)

2. Postupak obavljanja usluge

Dodatak za djecu predstavlja osnovno materijalno davanje koje je definisano ZSDZ-om. Po trenutno važećem ZSDZ, pravo na dodatak mogu ostvariti sljedeće grupe: 1) *djeca do navršene šeste godine života*; 2) *dijete korisnik materijalnog obezbjeđenje*; 3) *dijete korisnik dodatka za njegu i pomoć*; 4) *dijete korisnik lične invalidnine*; 5) *dijete bez roditeljskog staranja*; 6) *dijete čiji je roditelj, staralac, usvojitelj, hranitelj, odnosno lice kome je dijete povjereno na njegu, vaspitanje i obrazovanje kao korisnik materijalnog obezbjeđenja zasnovao radni odnos na osnovu sporazuma o aktivnom prevazilaženju nepovoljne socijalne situacije*.

Usvojenim izmjenama ZSDZ-a, a koje će se primjenjivati od 01.10.2022. godine, pravo na dodatak imaće djeca do **18 godine života**.

Nosilac prava na dodatak za dijete je roditelj, usvojlac, staralac ili hranitelj. Dodatak se isplaćuje mjesečno.

Bliži uslovi za ostvarivanja prava na dodatak za djecu propisani su Pravilnikom, kojim je određena dokumentacija koja se mora priložiti kao i obrazac zahtjeva na osnovu kojeg se pokreće postupak dobijanja dodatka za dijete.

Članom 29 Pravilnika, propisano je da se uz Obrasce Z-DD-1 i Z-DD-2, koji su sastavni dio Pravilnika, podnosi: 1) *dokaz o prebivalištu roditelja, usvojioca, staraoca ili hranitelja*; 2) *rješenje o pravu na materijalno obezbjeđenje ili rješenje o pravu na dodatak za njegu i pomoć ili rješenje o pravu na ličnu invalidninu ili za dijete bez roditeljskog staranja, odluka nadležnog organa*; 3) *dokaz o radnom odnosu na osnovu sporazuma o aktivaciji i rješenje*

o prestanku prava na materijalno obezbjeđenje; 4) za dijete do navršene 18 godine života dokaz da je na redovnom školovanju; 5) za dijete koje je na redovnom školovanju u srednjoj školi, do kraja roka propisanog za to školovanje; 6) za dijete od 15 do navršene 18 godine života, koje nije na redovnom školovanju, dokaz da je na evidenciji ZZZCG. Dokaz o redovnom školovanju, dostavlja se do 1. oktobra tekuće godine, a dokaz da je na evidenciji ZZZCG na početku svakog kvartala, za prethodni kvartal.

Obrazac Z-DD-1 na osnovu kojeg se pokreće postupak dobijanja dodatka za djecu je usklađen sa članom 29 Pravilnika i navodi da se osim dokaza iz člana 29, pri podnošenju Obrasca Z-DD-1 mora dostaviti i lična karta na uvid i izvod iz knjige rođenih za svu djecu u porodici (osim kod djeteta bez roditeljskog staranja).

S obzirom na povezanost Centra za socijalni rad sa bazama podataka Ministarstva unutrašnjih poslova, nije neophodno prilagati dokaz o prebivalištu roditelja, usvojioca, staraoca ili hranitelja. S obzirom da na osnovu Pravilnika o bazama podataka postoje i vode se evidencije o nosiocima prava na materijalno obezbjeđenje, ličnu invalidninu, dodatak za njegu i pomoć – ni ove dokaze nije neophodno dostavljati.

Dokaze o redovnom školovanju, neophodno je dostaviti iz škole koju pohađa dijete. Prilikom razgovora sa predstavnicima Centra za socijalni rad, dobili smo informaciju da postoji elektronska povezanost sa srednjim školama, međutim, ažuriranje podataka nije na zavidnom nivou i u praksi traje predugo, te se potvrde iz srednjih škola ipak dostavljaju prilikom pokretanja postupka.

Uz pomenutu dokumentaciju, neophodno je da podnosilac zahtjeva podnese potpisanu izjavu kojom ovlašćuje Centar za socijalni rad da koristi njegove lične podatke.

3. Identifikovane smetnje

Identifikovane smetnje i prepreke za potpunu digitalizaciju ove usluge postoje u članu 4 Pravilnika kao i sadržaju Obrasca Z-DD, a koji se odnose na to da lična karta mora biti priložena na uvid. Iz ove formulacije, zaključujemo da „uvid u ličnu kartu“ predstavlja obavezu podnosioca zahtjeva da lično pristupi u Centar za socijalni rad, i da službenik u prostorijama Centra za socijalni rad provjeri ličnu kartu donijetu u originalu, a što predstavlja prepreku digitalizaciji ove usluge.

Identifikovana je prepreka u dijelu potpisivanja i podnošenja izjave o korišćenju ličnih podataka pruženoj na obrascu Z-I i definisanoj u članu 4 Pravilnika. Naime, Pravilnik u

ovom dijelu navodi da je podnositelj zahtjeva dužan da prilikom podnošenja zahtjeva potpiše izjavu.

4. Preporuke

- **Prezicirati u Pravilniku da se zahtjev podnosi elektronskim putem, te izbrisati odredbu da lična karta mora biti priložena na uvid; Eventualno unijeti obavezu da se zahtjev potpisuje elektronskim potpisom od strane podnosioca;**
- **Provjeriti neophodnost podnošenja izjave iz člana 4 Pravilnika, u smislu odredbe člana 10 stav 2 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti. U slučaju potvrđivanja potrebe podnošenja ove izjave, propisati Pravilnikom da se ista potpisuje elektronskim potpisom;**
- **Precizirati koje dokumente podnositelj zahtjeva podnosi u formi elektronskog dokumenta a koje u formi digitalizovanog dokumenta (*terminologija upodobljena sa Predlogom Zakona o elektronskom dokumentu*);**
- **Unijeti izričitu odredbu u Pravilniku, o obavezi pribavljanja određenih dokumenata po službenoj dužnosti, ukoliko postoje tehničke mogućnosti za isto, od strane Centra za socijalni rad, a pogotovo onih podataka u koje Centar za socijalni rad već ima uvid shodno Pravilniku o sadržaju baze podataka i sadržaju i načinu vođenja evidencija u socijalnoj i dječjoj zaštiti, kao i postojećoj povezanosti sistema sa MUP-om i ZZZCG.**
- **Ažurirati obrazac zahtjeva na način što bi se izbrisali dokumenti koje Centar za socijalni rad pribavlja po službenoj dužnosti.**

PRIJAVA ZA REGISTRACIJU I UPIS POLJOPRIVREDNOG GAZDINSTVA

1. Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata

- Zakon o PIO (*"Službeni list Republike Crne Gore", br. 054/03, 039/04, 061/04, 079/04, 081/04, 029/05, 014/07, 047/07, "Službeni list Crne Gore", br. 012/07, 013/07, 079/08, 014/10, 078/10, 034/11, 039/11, 040/11, 066/12, 036/13, 038/13, 061/13, 006/14, 060/14, 060/14, 010/15, 044/15, 042/16, 055/16, 080/20, 145/21, 145/21*)
- Pravilnik o obavljanju poljoprivredne djelatnosti kao jedinog ili glavnog zanimanja (*"Službeni list Republike Crne Gore", br. 025/04, Službeni list Crne Gore", br. 067/08*)
- Zakon o poljoprivredi i ruralnom razvoju (*"Službeni list Crne Gore", br. 056/09, 018/11, 040/11, 034/14, 001/15, 030/17, 051/17, 059/21*)
- Pravilnik o obliku i načinu vođenja registra subjekata i registra poljoprivrednih gazdinstava (*"Službeni list Crne Gore", br. 016/14, 037/18*)
- Pravilnik o bližoj sadržini i načinu uspostavljanja evidencije parcela poljoprivrednog zemljišta (*"Službeni list Crne Gore", br. 037/18*)
- Zakon o poljoprivrednom zemljištu (*"Službeni list Republike Crne Gore", br. 015/92, 059/92, 059/92, 027/94, "Službeni list Crne Gore", br. 073/10, 032/11*)

2. Postupak obavljanja usluge

Radi vođenja evidencije i drugih poslova neophodnih radi funkcionisanja poljoprivrednih gazdinstava, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede osniva i vodi, između ostalih, Registar subjekata („**RS**“) i Registar poljoprivrednih gazdinstava („**RPG**“).

Shodno članu 2 stav 2 tačka 2 Zakonu o poljoprivredi i ruralnom razvoju („**ZPRR**“), poljoprivredno gazdinstvo je organizaciono i poslovno zaokružena privredna cjelina koja obuhvata jednu ili više proizvodnih jedinica, bavi se poljoprivrednom djelatnošću, ima jedinstveno upravljanje, ime ili firmu, odnosno adresu ili sjedište i organizovana je u jednom od sljedećih oblika: 1) privredno društvo, odnosno drugo pravno lice ili preduzetnik; 2) porodično poljoprivredno gazdinstvo; 3) proizvođačka organizacija; 4) obrazovna ili naučno-istraživačka ustanova koja se bavi i poljoprivrednom djelatnošću.

Pravilnik o obliku i načinu vođenja registra subjekata i registra poljoprivrednih gazdinstava („**Pravilnik**“ u ovom poglavlju Izvještaja), koji propisuje oblik, bliži sadržaj i način vođenja registara, u članu 4 stav 1 propisuje da se u RPG upisuju poljoprivredna gazdinstva koja: 1) obavljaju poljoprivredu djelatnost, 2) posjeduju poljoprivredno zemljište i/ili životinje, 3)

podnose zahtjev za ostvarivanje prava na podsticaj ili podršku i 4) proizvođači poljoprivrednih proizvoda namijenjenih tržištu. Dalje, ZPRR navodi da je upis u RPG obavezan za: 1) poljoprivredno gazdinstvo koje podnosi zahtjev za ostvarivanje prava na podsticaj ili podršku; 2) proizvođače poljoprivrednih proizvoda namijenjenih tržištu.

Postupak za upis u RPG pokreće se na osnovu zahtjeva koji čini prilog 2 Pravilnika. Zahtjev sadrži obrasce 1-10 na kojim se dostavljaju relevantni podaci o poljoprivrednom gazdinstvu. Obrazac 1a dostavlja se u slučaju upisa porodičnog poljoprivrednog gazdinstva i sadrži lične podatke nosioca poljoprivrednog gazdinstva, podatak o tome da li se bavi isključivo poljoprivredom kao i uputstvo da potpisom obrasca 1a, potvrđuje tačnost i pouzdanost podataka pruženih u obrascu kao i dodatne dokumentacije, pod materijalnom i krivičnom odgovornošću.

Obrazac 1b dostavlja se u slučaju upisa poljoprivrednog gazdinstva pravnog lica i mora sadržati osnovne podatke o pravnom licu, odgovornoj osobi, bankovnom računu, kao i potpis odgovornog lica, kojim takođe potvrđuje tačnost i pouzdanost podataka pruženih u obrascu kao i dodatne dokumentacije, pod materijalnom i krivičnom odgovornošću.

Obrasci 2-10 dostavljaju se sa pruženim podacima o članovima porodičnog poljoprivrednog gazdinstva (obrazac 2), podacima o zemljištu (obrazac 3), životinjama (obrazac 4), mehanizaciji i sistemima za navodnjavanje (obrazac 5), objektima (obrazac 6), radnicima i aktivnostima na gazdinstvu (obrazac 7), kao i izjavu članova porodičnog gazdinstva o nosiocu porodičnog gazdinstva (obrazac 8).

Dokumentacija koja se mora dostaviti kao dokaz uz zahtjev za upis u RPG sastoji se od: 1) fotokopije lične karte nosioca i svih članova gazdinstva (ako je u pitanju porodično poljoprivredno gazdinstvo), ili odgovornog lica (ako je u pitanju pravno lice); 2) potvrda o mjestu prebivališta nosioca gazdinstva tj. sjedišta pravnog lica; 3) podaci o otvorenom žiro računu (ukoliko je u pitanju pravno lice dostavlja se i karton deponovanih potpisa); 4) potvrda o broju zaposlenih radnika; 5) dokaz o posjedovanju zemljišta. Ukoliko je u pitanju porodično poljoprivredno gazdinstvo, dostavljaju se i podaci o imanju iz veterinarske uprave, a u slučaju da se radi o pravnom licu – dokaz o upisu u Centralni registar privrednih subjekata.

Shodno članu 3 stav 4 i 5 Pravilnika, dokaz o posjedovanju zemljišta i dokazi iz veterinarske uprave, preuzimaju se elektronskim putem.

Prema informacijama koje smo dobili od predstavnika Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, elektronskim putem se prenose podaci koji postoje u sistemima veterinarske

uprave tj. podaci o broju životinja na poljoprivrednom gazdinstvu. Takođe, potvrđeno nam je da je organ koji vrši upis poljoprivrednog gazdinstva povezan sa katastrom nepokretnosti i da ima mogućnost da elektronski dobija informacije koju su neophodne radi upisa poljoprivrednog gazdinstva, kao i sa veterinarskom upravom te su u mogućnosti da dobiju podatke o broju i vrsti životinja elektronskim putem. Dakle, infrastruktura za elektronsku razmjenu podataka postoji, ali se u praksi u dobrom dijelu ne koristi, te nosioci poljoprivrednih gazdinstava pri upisu još uvijek dostavljaju podatke o posjedovanju zemljišta i podatke iz veterinarske uprave.

Nakon upisa u RPG, poljoprivredno gazdinstvo se automatski upisuje u Registar subjekata, shodno članu 2 stav 3 Pravilnika.

3. Identifikovane smetnje

Zakonom i podzakonskim aktima nije eksplicitno propisan način podnošenja relevantnih obrazaca i prateće dokumentacije, niti forma u kojoj se dokumentacija dostavlja, te samim tim nema pravnih prepreka da se ova usluga digitalizuje. Međutim, iz razgovora sa predstavnicima Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, razumjeli smo da u praksi, podnosilac zahtjeva lično dolazi u Ministarstvo, potpisuje relevantne obrasce i dostavlja prateću dokumentaciju u originalu.

4. Preporuke

- **Precizirati odredbe člana 4 stav 1 Pravilnika i član 63 ZPRR-a kako bi iste bile u potpunosti usaglašene, i jasnije propisati koji oblici poljoprivrednih gazdinstava imaju obavezu upisa u RPG, a za koja poljoprivredna gazdinstva je to mogućnost ali ne i obaveza.**
- **Precizirati odredbe ZPRR i/ili Pravilnika da se zahtjev i prateća dokumentacija za upis u RPG podnosi elektronskim putem, s tim što bi trebalo ostaviti mogućnost i podnošenja istog neposrednim putem za domaćinstva koja nemaju tehničke mogućnosti da isto predaju elektronskim putem;**
- **Precizirati da se, u slučaju podnošenja elektronskim putem, obrasci potpisuju elektronskim potpisom kao i da se prateća dokumentacija podnosi u formi elektronskog dokumenta ili u formi digitalizovanog dokumenta (*terminologija upodobljena sa Predlogom Zakona o elektronskom dokumentu*).**
- **Unijeti izričitu odredbu o obavezi pribavljanja određenih dokumenata po službenoj dužnosti, ukoliko postoje tehničke mogućnosti za isto, od strane nadležnog organa.**

PREMIJE

1. Spisak analiziranih propisa

- Zakon o poljoprivrednom zemljištu (*"Službeni list Republike Crne Gore", br. 015/92, 059/92, 059/92, 027/94, "Službeni list Crne Gore", br. 073/10, 032/11*);
- Zakon o budžetu Crne Gore za 2021. godinu (*"Službeni list Crne Gore", br. 070/21*);
- Uredba o uslovima, načinu i dinamici sprovođenja mjera agrarne politike za 2021. godinu – Agrobudžet (*"Službeni list Crne Gore", br. 076/21*).

2. Postupak obavljanja usluge

ZPRR u članu 6 propisuje da se uslovi, način i dinamika sprovođenja mjera agrarne politike bliže uređuju propisom Vlade – Agrobudžet (u daljem tekstu: „**Agrobudžet**“). Član 6 dalje propisuje da Agrobudžet, između ostalog sadrži podatke o: 1) planiranim sredstvima po pojedinim mjerama agrarne politike; 2) uslove i kriterijume za korišćenje podsticajnih mjera; 3) način i postupak dodjeljivanja sredstava podsticaja.

Dalje, ZPRR članovima 25-33 propisuje da se sredstva podsticaja obezbjeđuju u budžetu Crne Gore a da njihovu realizaciju vrši nadležno Ministarstvo, na način i pod uslovima utvrđenim Agrobudžetom.

Uslovi za ostvarivanje prava na podsticaj propisani su članom 31, koji propisuje da ovo pravo može ostvariti nosilac poljoprivrednog gazdinstva koji je podnio zahtjev, uz podnošenje neophodne dokumentacije i koji je upisan u RPG.

Postupak za ostvarivanje prava na podsticaje pokreće se zahtjevom, koji se podnosi Ministarstvu. Postupak i uslovi za ostvarivanje prava na premiju, dakle zavisi od same premije, tj. da li se premija tiče plaćanja u stočarstvu, ribarstvu ili drugim oblastima poljoprivrede, i isto se predviđa godišnjim Agrobudžetom. Primjera radi, u nastavku ćemo obraditi postupak i uslove za jednu vrstu premije iz Agrbudžeta za godinu 2021.

Premija za krave i priplodne junice

Shodno Agrobudžetu za 2021. godinu, pravo na podršku imaju sva gazdinstva koja gaje više od dva grla te vrste stoke i to za svako grlo. Uslov za plaćanje premije je da je poljoprivredno gazdinstvo registrovano u Registru poljoprivrednih gazdinstava sa inoviranim podacima u 2021. godini i da su na gazdinstvu sprovedene mjere obavezne zdravstvene zaštite životinja.

Dalji postupak dobijanja premije predviđa da proizvođači sami ili uz pomoć Direkcije za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva popunjavaju obrasce za premije. Zahtjevi za premije se dostavljaju regionalnim centrima Direkcije za savjetodavne poslove u stočarstvu, **neposredno ili preporučenom poštom**. Direkcija za savjetodavne poslove u oblasti stočarstva provjerava stanje na terenu, min. 60% zahtjeva za sve premije. Nakon izvršenih terenskih kontrola regionalni centri Direkcije za savjetodavne poslove u stočarstvu pripremaju izvještaje sa spiskovima za isplatu premija i dostavljaju Ministarstvu na dalje postupanje.

3. Identifikovane smetnje

Značajna smetnja u postupku digitalizacije ove usluge je nepostojanje unifikovanog i stalnog zakonskog ili podzakonskog akta kojim bi se na precizan način propisao postupak i uslovi za podnošenje zahtjeva za dobijanje premije. Prethodno je najviše iz razloga što se vrsta premija mijenja iz godine u godinu i nisu utvrđene stalne premije, već se, shodno potrebama i u skladu sa godišnjim ciljevima, utvrđuju svake godine.

Takođe, navedenim primjerom iz Agrobudžeta nije prepoznata mogućnost elektronskog dostavljanja dokumentacije, tj. zahtjeva za premije, već jedino **preporučenom poštom ili neposrednim putem**.

4. Preporuke

- Sačiniti i usvojiti poseban podzakonski akt kojim bi se propisao postupak i uslovi podnošenja zahtjeva za premije elektronskim putem. U slučaju zadržavanja postojećeg pravnog rješenja, odnosno propisivanjem postupka i uslova podnošenja zahtjeva godišnjim Agrobudžetom, precizirati u Agrobudžetu da se zahtjev podnosi elektronskim putem;
- Precizirati u posebnom podzakonskom aktu ili u godišnjem Agrobudžetu koja se dokumentacija podnosi, i da li se ista podnosi u formi elektronskog dokumenta ili u formi digitalizovanog dokumenta (*terminologija upodobljena sa Predlogom Zakona o elektronskom dokumentu*).
- Unijeti izričitu odredbu u posebnom podzakonskom aktu ili godišnjem Agrobudžetu, o obavezi pribavljanja određenih dokumenata po službenoj dužnosti, ukoliko postoje tehničke mogućnosti za isto, od strane nadležnog organa.

PRIJAVA ZA OBAVLJANJE UGOSTITELJSKE DJELATNOSTI I DOBIJANJE RJEŠENJA

1. Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata:

- Zakon o turizmu i ugostiteljstvu (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 002/18, 004/18, 013/18, 025/19, 067/19, 076/20, 130/21);
- Pravilnik o bližem sadržaju i načinu vođenja centralnog turističkog registra (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 056/18);
- Pravilnik o vrstama, minimalno-tehničkim uslovima i kategorizaciji ugostiteljskih objekata (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 036/18).

2. Postupak obavljanje usluge

Podnošenje prijave za obavljanje ugostiteljske djelatnosti definisano je Zakonom o turizmu i ugostiteljstvu („ZTU“) kao preduslov za obavljanje ugostiteljske djelatnosti. Ugostitelj je dužan da prijavu podnese osam dana prije početka obavljanja djelatnosti, u skladu sa članom 77 ZTU-a.

Prijava za obavljanje ugostiteljske djelatnosti podnosi se za određene vrste ugostiteljskih objekata, i to *komplementarne ugostiteljske objekte za pružanje usluga smještaja i pripremanja hrane, pića i napitaka i to: sobu, turistički apartman, kuću i stan i kamp (sa najviše 15 smještajnih jedinica).*

Prijava za obavljanje ugostiteljske djelatnosti se podnosi nadležnom organu lokalne uprave, koji donosi rješenje u upisu u Centralni turistički registar („CTR“). ZTU definiše da prijava sadrži: 1) *podatke o podnosiocu prijave (ukoliko je u pitanju fizičko lice - matični broj, ime i adresu, broj lične karte ili putne isprave sa rokom važenja i nazivom organa koji je izdao odnosno ukoliko je u pitanju pravno lice - naziv i sjedište, matični broj, odnosno ime i adresu, broj lične karte ili putne isprave sa rokom važenja i nazivom organa koji je izdao); 2) broj i datum rješenja o upisu u CRPS i šifru djelatnosti; 3) mjesto i adresu objekta u kojem se pruža usluga; 4) vrstu ugostiteljske usluge, traženu kategoriju i strukturu smještajnih kapaciteta sa ukupnim brojem ležaja; 5) mjesto i datum podnošenja prijave, i 6) potpis (i pečat za pravna lica) podnosioca prijave.*

ZTU je takođe propisao i dokumentaciju koju je neophodno dostaviti uz prijavu, i to: 1) *dokaz o svojini ili zakupu ili pravu korišćenja ugostiteljskog objekta, odnosno zemljišta za kamp; 2) fotokopija lične karte ili putne isprave za stranca ukoliko je podnosilac prijave*

fizičko lice; 3) izjava o ispunjenosti minimalno-tehničkih uslova u pogledu prostora, opreme i sredstava za obavljanje ugostiteljske djelatnosti u skladu sa članom 79 ZTU-a; 4) popunjen obrazac ček-liste za traženu kategoriju; 5) popunjen obrazac za upis u CTR.

Od dokumentacije koju je neophodno dostaviti uz prijavu za obavljanje ugostiteljske djelatnosti, dokaz o upisu u Centralni registar privrednih subjekata pribavlja nadležni organ lokalne uprave po službenoj dužnosti, shodno članu 51 ZTU-a.

Na osnovu podnijetih podataka, nadležni organ donosi rješenje o upisu u CTR u roku od osam dana, koje je dužan da dostavi stranci, turističkoj inspekciji i lokalnoj turističkoj organizaciji.

Specifičnost ove usluge ogleda se u činjenici da izgled prijave za obavljanje ugostiteljske djelatnosti i dodatnu dokumentaciju propisuje organ lokalne uprave, te samim tim, postoje velike razlike i neujednačenost prakse u zavisnosti od lokalne samouprave.

Primjera radi, pregledali smo par obrazaca i potrebnu prateću dokumentaciju u nekoliko opština u Crnoj Gori. Primjećena je neujednačena praksa, odnosno, različite opštine traže neke dokumente koji nisu propisani ZTU-om (kao što su rješenje o PIB-u ili izvod, uvjerenje o plaćenim porezima itd). Takođe, primjetna je i razlika u iznosima i broju administrativnih taksi koje se traže od strane opština.

3. Identifikovane smetnje

ZTU-om nije preciziran način podnošenja prijave i prateće dokumentacije, međutim propisano je da se prijava, izjava i prateći obrasci potpisuju. U praksi, prijava i prateća dokumentacija se dostavlja u originalu u nadležni organ lokalne samouprave.

U postupku analiziranja usluge prijave za obavljanje ugostiteljske djelatnosti, primjećena je razlika, zavisno od opštine, u vrsti dokumenata i broju/iznosu administrativnih taksi koji se zahtjeva da se podnese uz prijavu.

4. Preporuke

- **Prezicirati u ZTU, da se zahtjev potpisuje elektronskim potpisom i predaje elektronskim putem;**
- **Ujednačiti praksu na lokalnom nivou, makar u dijelu koji se tiče potrebne dokumentacije koja se dostavlja za prijavu obavljanja ugostiteljske djelatnosti.**

- **Unijeti izričitu odredbu u ZTU o obavezi pribavljanja određenih dokumenata po službenoj dužnosti, ukoliko postoje tehničke mogućnosti za isto, od strane jedinica lokalne samouprave.**

E-STUDENT (APLICIRANJE NA UPIS NA FAKULTET)

1. Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata

Predmet pravne analize u cilju ispitivanja postojanja normativnih prepreka postupku digitalizacije usluge elektronskog apliciranja na upis na fakultete, bili su sljedeći zakonski i podzakonski akti:

- Zakon o visokom obrazovanju (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 044/14, 052/14, 047/15, 040/16, 042/17, 071/17, 055/18, 003/19, 017/19, 047/19, 072/19, 074/20, 104/21);
- Opšti zakon o obrazovanju i vaspitanju (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 064/02, 031/05, 049/07, *"Službeni list Crne Gore"*, br. 004/08, 021/09, 045/10, 073/10, 040/11, 045/11, 036/13, 039/13, 044/13, 047/17, 059/21, 076/21, 146/21);
- Pravilnik o obliku i načinu vođenja pedagoške evidencije i sadržini javnih isprava u školama (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 059/04, 045/06, *"Službeni list Crne Gore"*, br. 027/12, 028/14, 026/16, 049/16, 025/17, 026/18, 030/19, 050/21);
- Pravila studiranja na master studijama UCG;
- Pravila studiranja na osnovnim studijama UCG;
- Pravilnik o uslovima, kriterijumima i postupku upisa na osnovne studije UCG;
- Pravilnik o bližim uslovima, kriterijumima i postupku upisa u prvu godinu master studija UCG;
- Pravila doktorskih studija UCG;
- Statut Fakulteta za crnogorski jezik i književnost;
- Pravilnik o uslovima, kriterijumima i postupku upisa na osnovne studije Fakulteta za crnogorski jezik i književnost;
- Statut Univerziteta Mediteran Podgorica;
- Bliža pravila o upisu i prepisu studenata na master akademske studije Fakulteta za turizam „Montenegro tourism school“;
- Pravila o upisu i prepisu studenata na master primijenjene studije Fakulteta za ekonomiju i biznis;
- Bliža pravila o upisu i prepisu studenata na master studije Fakulteta informacione tehnologije;
- Pravilnik o uslovima, kriterijumima i postupku upisa u prvu godinu studija Univerziteta Mediteran Podgorica;
- Statut Fakulteta za biznis i turizam Budva;
- Pravila studiranja na osnovnim studijama Fakulteta za biznis i turizam Budva;

- Bliža pravila studiranja na postdiplomskim studijama Fakulteta za biznis i turizam Budva;
- Statut Fakulteta za menadžment Herceg Novi;
- Pravilnik o master akademskim studijama Fakulteta za menadžment Herceg Novi;
- Pravila studiranja na osnovnim studijama Fakulteta za menadžment Herceg Novi;
- Pravila studiranja na postdiplomskim studijama Fakulteta za saobraćaj, komunikacije i logistiku Budva;
- Pravila doktorskih studija Univerziteta Adriatik Bar;
- Statut Univerziteta Adriatik Bar;
- Pravila studiranja na osnovnim studijama Fakulteta za saobraćaj, komunikacije i logistiku Budva.

2. Postupak vršenja usluge

Pravo upisa na osnovne akademske i primijenjene studije ima lice koje je steklo odgovarajući nivo obrazovanja (IV-1 podnivo Nacionalnog okvira kvalifikacija), a shodno članu 93 Zakona o visokom obrazovanju („ZVO“).

Prema navedenom članu, upis na osnovne studije vrši se na osnovu: 1) opšteg uspjeha na završetku pojedinačnih razreda za sticanje IV-1 podnivoa Nacionalnog okvira kvalifikacija; 2) rezultata postignutih na eksternom maturalnom, odnosno stručnom ispitu; 3) postignutog uspjeha iz dva predmeta trećeg i četvrtog razreda koji su od značaja za nastavak obrazovanja; 3a) uspjeha na državnom ili međunarodnom takmičenju iz predmeta koji su od značaja za nastavak obrazovanja; i 4) diplome Luča.

Upis na master i doktorske studije se, prema članovima 95 i 96 ZVO-a, vrši na konkurentskoj osnovi u skladu sa uspjehom na prethodnom nivou studija, dok se bliži uslovi za upis utvđuju aktom ustanove, odnosno propisuje ih stručni organ ustanove. Shodno članu 98 ZVO-a, konkurs za upis na studije raspisuje ustanova, u skladu sa licencom i statutom. U skladu sa navedenim Univerzitet Crne Gore („UCG“) u članu 2 Pravilnika o uslovima, kriterijumima i postupku upisa na osnovne studije UCG, predviđa da se upis studenata na prvu godinu osnovnih studija vrši na osnovu javnog konkursa za sve studijske programe.

Prema članu 3 navedenog Pravilnika kandidat uz prijavu za upis dostavlja: 1) *originalnu diplomu o položenom maturalnom ispitu*; 2) *originalna svjedočanstva o završenim razredima srednjeg obrazovanja*; 3) *izvod iz matične knjige rođenih*; 3) *uvjerenje o državljanstvu*; 4) *diplomu Luča ili ekvivalentnu diplomu*; 5) *diplomu ili ekvivalentan*

dokument o osvojenoj prvoj ili drugoj nagradi na državnom takmičenju srednjoškolaca, organizovanom od strane ministarstva nadležnog za prosvjetu i nauku ili takmičenju većeg ranga.

Stavom 11 člana 3 Pravilnika za o uslovima, kriterijumima i postupku upisa na osnovne studije UCG predviđeno je i da je kandidat dužan da potpiše izjavu u slučaju kada predaje duplikate umjesto traženih originala, da originalna dokumenta nije iskoristio za ostvarivanje prava na upis na nekom drugom studijskom programu. Iz citiranih odredbi proizilazi da se navedena dokumenta dostavljaju **fizički i u originalu**.

Kada je u pitanju upis na master studije prema članu 4 Pravilnika o bližim uslovima, kriterijumima i postupku upisa u prvu godinu master studija, kandidat prilaže: 1) *originalnu diplomu ili uvjerenje o završenim osnovnim studijama;* 2) *kopiju biometrijske karte, a za strance odgovarajuću ličnu ispravu.*

Centralna komisija za upis UCG je u odgovoru na Covid-19 2021. godine uvela sistem elektronskog upisa na fakultete, pri čemu se, po našim saznanjima, dokumentacija dostavlja u skeniranoj kopiji prilikom podnošenja aplikacije, dok se originalna dokumentacija dostavlja putem pošte, po instrukcijama UCG-a.

Opisana praksa, djelimično je prisutna i kod drugih ustanova obrazovanja. Prema članu 2 Pravilnika o upisu na osnovne studije Fakulteta na crnogorski jezik i književnost upis se vrši na osnovu javnog konkursa. Članom 3 navedenog pravilnika je određeno da je kandidat za upis dužan podnijeti prijavu i priložiti originalna svjedočanstva o završenom srednjem obrazovanju, original diplome o položenom maturalnom ispitu, izvod iz matične knjige rođenih i diplomu Luča.

U posljednjem upisnom roku, kao odgovor na pandemiju Covid-19 Fakultet na crnogorski jezik i književnost je organizovao podnošenje dokumentacije putem maila (skenirana popunjena prijava i skenirana original svjedočanstva), dok se originalna dokumentacija dostavljala preporučenom/kurirskom poštom.

Kada je u pitanju postupak upisa u prvu godinu Univerziteta Mediteran članom 3 Pravilnika o uslovima, kriterijumima i postupku upisa u prvu godinu Univerziteta Mediteran predviđeno je da se neophodna dokumentacija dostavlja u originalu, izuzetno, dokumenta se mogu dostaviti i u ovjerenj fotografiji, ukoliko je službeno lice izvršilo uvid u original dokumenta i o tome sačinilo službenu zabilješku.

U pogledu Univerziteta Donja Gorica ističemo da relevantni pravilnici nijesu javno dostupni, međutim na istom se slijedi praksa dostavljanja originalne dokumentacije, što je i slučaj kada je u pitanju Univerzitet Adriatik Bar.

3. Identifikovane smetnje

Sumirajući opisani postupak upisa kao i postojeću praksu na UCG, Fakultetu za crnogorski jezik i književnost, Univerzitetu Mediteran, Univerzitetu Donja Gorica i Univerzitetu Adriatik kao smetnja digitalizaciji usluge ističe se obaveza dostavljanja originalne dokumentacije prilikom upisa, prisutna kako u praksi, tako i u odredbama određenih pojedinačnih pravilnika.

U analiziranim aktima nije identifikovan jasan način dostavljanja i podnošenja prijave i tražene dokumentacije, dok se posredno iz određenih normi i prakse univerziteta i fakulteta zaključuje da se to čini neposredno i u originalu.

4. Preporuke

- **Propisati odredbe ZVO-a i relevantnih pravilnika na osnovu kojih se prijava i prateća dokumentacija za upis podnosi elektronskim putem, i precizirati da se prateća dokumentacija podnosi u formi elektronskog dokumenta ili u formi digitalizovanog dokumenta (*terminologija upodobljena sa Predlogom Zakona o elektronskom dokumentu*).**
- **Unijeti izričitu odredbu o obavezi pribavljanja određenih dokumenata po službenoj dužnosti, ukoliko postoje tehničke mogućnosti za isto, od strane fakulteta.**

E-UPIS U DAČKE I STUDENTSKE DOMOVE

1. Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata

Radi sagledavanja postojanja normativnih smetnji za uspostavljanjem sistema elektronskog upisa u đačke i studentske domove predmet analize bili su propisi:

- Zakon o visokom obrazovanju (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 044/14, 052/14, 047/15, 040/16, 042/17, 071/17, 055/18, 003/19, 017/19, 047/19, 072/19, 074/20, 104/21);
- Opšti zakon o obrazovanju i vaspitanju (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 064/02, 031/05, 049/07, *"Službeni list Crne Gore"*, br. 004/08, 021/09, 045/10, 073/10, 040/11, 045/11, 036/13, 039/13, 044/13, 047/17, 059/21, 076/21, 146/21);
- Pravilnik o kriterijumima, načinu, uslovima i visini naknade za ostvarivanje prava na smještaj i ishranu u domu, studentski kredit, stipendiju i participaciju prevoza (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 012/07, 016/07, *"Službeni list Crne Gore"*, br. 025/, 054/11, 039/15, 064/15, 042/16, 044/18, 100/20);
- Pravilnik o kriterijumima i načinu prijema učenika u domove učenika i ostvarivanje prava na participaciju prevoza (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 056/03, *Službeni list Crne Gore"*, br. 039/15, 042/16).

2. Postupak vršenja usluge

Prava iz studentskog standarda, među kojima i pravo studenta na smještaj i ishranu u domu, predviđena su članom 109 ZVO-a i članom 130 Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju („**OZOV**“). Konkurs za upis u đačke i studentske domove raspisuje Ministarstvo prosvjete.

Prema članu 4 Pravilnika o kriterijumima, načinu, uslovima i visini naknade za ostvarivanje prava na smještaj i ishranu u domu, studentski kredit, stipendiju i participaciju prevoza na konkurs za **smještaj u dom student** uz prijavu podnosi: 1) *svjedočanstvo III i IV razreda srednje škole za studente I godine studija*; 2) *potvrdu o ocjenama i položenim ispitima iz prethodne godine studija za studente II, III, IV, V i VI godine*; 3) *diplomu „Luča“*; 4) *diplomu o položenom eksternom maturalnom, odnosno stručnom ispitu*; 5) *potvrdu o redovnom upisu na studijski program*; 6) *potvrdu o mjestu prebivališta*; 7) *ličnu kartu*.

Odnosno kada je **upis u đačke domove** kandidat podnosi: 1) *prijavu na konkurs*; 2) *uvjerenje o uspjehu iz prethodne godine školovanja*; 3) *diplomu i ostale dobijene nagrade u domu i van doma*; 3) *ljekarsko uvjerenje o zdravstvenom stanju*; 5) *potvrdu o mjestu*

prebivališta, a u skladu sa članom 4 Pravilnika o kriterijumima i načinu prijema učenika u domove učenika i ostvarivanju prava na participaciju prevoza.

Na osnovu podataka sadržanim na javnim konkursima dostupnim na sajtu Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta navedena dokumenta se dostavljaju **u originalu, putem pošte**.

Postupak elektronskog prijavljivanja za smještaj u domu poznaje jedan od domova – JU Dom učenika i studenata Podgorica. Postupak elektronskog prijavljivanja podrazumijeva registraciju kandidata koji potom popunjava elektronsku prijavu. Nakon toga kandidati dobijaju email sa obavještenjem o obavezi slanja originalnih dokumenata domu, u roku koji je definisan konkursom Ministarstva. Analizirajući akte JU Dom učenika i studenata Podgorica (pravila i statut) nije uočena eksplicitna mogućnost elektronske prijave, već cijenimo da se radi o novijoj administrativnoj praksi. Digitalizacija prijave na konkurs na ovakav način ostvaruje se samo djelimično, s obzirom da je kandidat u obavezi da pošalje originale dokumenata poštom.

3. **Identifikovane smetnje**

Norme relevantnih zakonskih i podzakonskih akata ne predviđaju način podnošenja prijave za upis u dom i neophodne dokumentacije i takođe ne određuju da li se ista obavezno dostavlja u originalu, iako se isto zahtjeva u objavljenim javnim konkursima.

Dodatno, navedeni relevantni Pravilnici su neusaglašeni, kako jezički, tako i u pogledu neophodne dokumentacije.

4. **Preporuke**

- **Propisati odredbe relevantnih pravilnika na osnovu kojih se prijava i prateća dokumentacija za upis podnosi elektronskim putem, i precizirati da se prateća dokumentacija podnosi u formi elektronskog dokumenta ili u formi digitalizovanog dokumenta (*terminologija upodobljena sa Predlogom Zakona o elektronskom dokumentu*).**
- **Unijeti izričitu odredbu o obavezi pribavljanja određenih dokumenata po službenoj dužnosti, ukoliko postoje tehničke mogućnosti za isto, od strane nadležnog organa.**

E-NOSTRIFIKACIJA DIPLOME STEČENE NA OBRAZOVNIM INSTITUCIJAMA VAN CRNE GORE

1. Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata

U cilju sagledavanja postojanja normativnih smetnji ka digitalizaciji usluge E-nostrifikacija diplome stečene na obrazovnim institucijama van Crne Gore predmet pravne analize bili su sljedeći zakonski i podzakonski akti:

- Zakon o priznavanju inostranih obrazovnih isprava i izjednačavanju kvalifikacija (*"Službeni list Crne Gore", br. 057/11, 042/16, 056/18*);
- Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije o izdatim rješenjima o priznavanju inostranih obrazovnih isprava (*"Službeni list Crne Gore", br. 045/16*);
- Pravilnik o sadržaju obrasca zahtjeva i dokumentaciji koja se podnosi u postupku priznavanja inostrane obrazovne isprave (*"Službeni list Crne Gore", br. 045/16*);
- Zakon o priznavanju inostranih kvalifikacija za obavljanje regulisane profesije (*"Službeni list Crne Gore", br. 018/11*);
- Zakon o nacionalnom okviru kvalifikacija (*"Službeni list Crne Gore", br. 080/10*).

2. Postupak vršenja usluge

Pravo na priznavanje isprave, odnosno izjednačavanje kvalifikacija ima crnogorski državljanin, strani državljanin i lice bez državljanstva. U skladu sa definisanom uslugom diploma predstavlja dokaz o stečenoj kvalifikaciji obrazovanja, dok priznavanje inostrane obrazovne isprave (konkretno diplome) podrazumijeva potvrđivanje inostrane obrazovne diplome o stečenom obrazovanju.

U skladu sa članom 16 Zakona o priznavanju inostranih obrazovnih isprava i izjednačavanju kvalifikacija („ZPIOIK“) postupak priznavanja diplome pokreće se na zahtjev imaooca isprave, odnosno roditelja ili staratelja ili lica koje on ovlasti, a koji se podnosi ministarstvu, školi, odnosno drugoj nadležnoj ustanovi, u zavisnosti od stečene kvalifikacije obrazovanja. Obrazac zahtjeva za priznavanje strane obrazovne isprave propisan je Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja evidencije o izdatim rješenjima o priznavanju inostranih obrazovnih isprava.

Članom 3 i 5 Pravilnika o sadržaju obrasca zahtjeva i dokumentaciji koja se podnosi u postupku priznavanja inostrane obrazovne isprave, predviđena je dokumentacija koja se dostavlja uz zahtjev, u zavisnosti od toga da li se radi o priznavanju isprave o stečenom

osnovnom, srednjem i višem stručnom obrazovanju, odnosno priznavanju isprave o stečenom visokom obrazovanju. **Shodno odredbama Pravilnika, navedena dokumentacija se dostavlja u ovjerenoj kopiji ili kopiji u zavisnosti od konkretnog dokumenta.**

U Obrascu zahtjeva za priznavanje inostrane isprave uz obrazac popisana je dokumentacija koji je potrebno dodatno priložiti i ona se razlikuje kada su u pitanju inostrane obrazovne isprave stečene u Republici Srbiji, Republici Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini i kada su u pitanju inostrane obrazovne isprave stečene u drugim državama.

U prvom slučaju podnosilac prilaže: 1) *ovjerenu kopiju inostrane obrazovne isprave, u tri primjerka; 2) kopiju obrazovne isprave o stečenom obrazovanju u Crnoj Gori, ukoliko je podnosilac zahtjeva prije obrazovanja u inostranstvu pohađao školu u Crnoj Gori, u jednom primjerku; 3) dokaz o uplaćenju administrativnoj taksi.* U drugom slučaju uz zahtjev se podnosi: 1) *kopija inostrane obrazovne isprave, u jednom primjerku; 2) prevod inostrane obrazovne isprave ovjeren od strane sudskog tumača, u tri primjerka; 3) kopiju obrazovne isprave o stečenom obrazovanju u Crnoj Gori, ukoliko je podnosilac zahtjeva prije obrazovanja u inostranstvu pohađao školu u Crnoj Gori, u jednom primjerku; 4) dokaz o uplaćenju administrativnoj taksi.*

U praksi se navedena usluga vrši neposrednom predajom ili slanjem skenirane dokumentacije na email nadležne ustanove.

3. Identifikovane smetnje

Smetnja u postupku digitalizacije usluge E-nostrifikacija diplome stečene na obrazovnim institucijama van Crne Gore identifikovana je u normama koje obavezuju dostavljanje originalne dokumentacije prilikom podnošenja zahtjeva za nostrifikaciju diplome.

4. Preporuke

- **Propisati odredbe relevantnih pravilnika na osnovu kojih se zahtjev i prateća dokumentacija za upis podnosi elektronskim putem, i precizirati da se prateća dokumentacija podnosi u formi elektronskog dokumenta ili u formi digitalizovanog dokumenta (*terminologija upodobljena sa Predlogom Zakona o elektronskom dokumentu*).**

- **Unijeti izričitu odredbu o obavezi pribavljanja određenih dokumenata po službenoj dužnosti, ukoliko postoje tehničke mogućnosti za isto, od strane nadležnog organa.**

E-LICENCE ZA RAD U VASPITNO OBRAZOVNIM USTANOVAMA (PRIJAVA/OBNAVLJANJE)

1. Spisak analiziranih zakonskih i podzakonskih akata

Radi potpunog ispitivanja postojanja normativnih prepreka u postupku digitalizacije usluge koja bi obuhvatila elektronsko podnošenje zahtjeva za dobijanje i obnavljanje licence za rad u vaspitno obrazovnim ustanovama predmet normativne analize bili su zakoni i podzakonski akti, i to:

- Opšti zakon o obrazovanju i vaspitanju (*"Službeni list Republike Crne Gore", br. 064/02, 031/05, 049/07, "Službeni list Crne Gore", br. 004/08, 021/09, 045/10, 073/10, 040/11, 045/11, 036/13, 039/13, 044/13, 047/17, 059/21, 076/21, 146/21*);
- Pravilnik o bližim uslovima, načinu i postupku izdavanja i obnavljanja dozvole za rad nastavniku, direktoru i pomoćniku direktora obrazovno-vaspitne ustanove (*"Službeni list Crne Gore", br. 023/14*);
- Zakon o osnovnom obrazovanju i vaspitanju (*"Službeni list Republike Crne Gore", br. 064/02, 049/07, "Službeni list Crne Gore", br. 045/10, 040/11, 039/13, 047/17, 059/21*);
- Zakon o predškolskom vaspitanju i obrazovanju (*"Službeni list Republike Crne Gore", br. 064/02, 049/07, Službeni list Crne Gore", br. 080/10, 040/11, 040/16, 047/17*);
- Zakon o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama (*"Službeni list Republike Crne Gore", br. 080/04, "Službeni list Crne Gore", br. 045/10, 047/17, 145/21*).

2. Postupak vršenja usluge

OZOV je osnovni zakon koji uređuje organizaciju i uslove za obavljanje obrazovnog i vaspitnog rada u oblastima određenih nivoa obrazovanja (izuzev visokog obrazovanja).

Članom 100a OZOV-a predviđeno je da nastavnik može zasnovati radni odnos, ako pored opštih uslova propisanih Zakonom o radu, ima: 1) odgovarajući nivo obrazovanja i oblast (profil) obrazovanja utvrđen posebnim propisom; 2) crnogorsko državljanstvo; 3) položen stručni ispit za rad u obrazovno-vaspitnim ustanovama, odnosno dozvolu za rad. Dodatno je članom 107a navedenog zakona propisano da poslove nastavnika, direktora i pomoćnika direktora može da obavlja lice koje ima dozvolu za rad („Licenca“). Licenca predstavlja javnu ispravu kojom se dokazuje potreban nivo opštih i stručnih kompetencija i ista se

izdaje nakon položenog stručnog ispita za rad u obrazovno-vaspitnim ustanovama, na vrijeme od 5 (pet) godina. U skladu sa članom 107a stav 5 OZOV-a, Licencu je potrebno obnoviti svakih pet godina.

Bliži postupak izdavanja i obnavljanja licence opisan je Pravilnikom o bližim uslovima, načinu i postupku izdavanja i obnavljanja dozvole za rad nastavniku, direktoru i pomoćniku direktora obrazovno-vaspitne ustanove. Prema članu 4 stav 2 navedenog Pravilnika, Licenca se izdaje na osnovu **pisanog** zahtjeva uz koji se podnosi 1) *diploma, odnosno uvjerenje o stečenom obrazovanju* i 2) *uvjerenje o položenom stručnom ispitu*, i to Zavodu za školstvo, odnosno Centru za stručno obrazovanje.

Članom 8 Pravilnika o bližim uslovima, načinu i postupku izdavanja i obnavljanja dozvole za rad nastavniku predviđeno je da se u slučaju relicenciranja uz diplomu podnosi i važeća licenca, kao i potvrda o uspješno završenom stručnom usavršavanju nastavnika. Stavom 3 opisanog člana propisano je da se svi navedeni dokazi dostavljaju u **originalu ili u formi ovjerene kopije**.

3. Identifikovane smetnje

Trenutni normativni okvir koji propisuje postupak podnošenja zahtjeva za dobijanje Licence za rad u vaspitno obrazovnim ustanovama predstavlja normativnu smetnju ka digitalizaciji usluge eLicence.

Smetnja je identifikovana u članovima podzakonskog akta Pravilnika o bližim uslovima, načinu i postupku izdavanja i obnavljanja dozvole za rad nastavniku kojima se predviđa da je lice obavezno da podnese pisani zahtjev, kao i da dostavi traženu dokumentaciju u originalu, bilo da se radi o relicenciranju ili prilikom prvog dobijanja Licence.

4. Preporuke

- **Precizirati u Pravilniku o bližim uslovima, načinu i postupku izdavanja i obnavljanja dozvole za rad nastavniku, da se zahtjev podnosi elektronskim putem (brisati riječ pisani), te propisati da se prateća dokumentacija podnosi u formi elektronskog dokumenta ili u formi digitalizovanog dokumenta (terminologija upodobljena sa Predlogom Zakona o elektronskom dokumentu).**

- **Unijeti izričitu odredbu o obavezi pribavljanja određenih dokumenata po službenoj dužnosti, ukoliko postoje tehničke mogućnosti za isto, od strane nadležnog organa.**

TREĆI DIO

ZAKON O FISKALIZACIJI U PROMETU PROIZVODA I USLUGA

(„Službeni list Crne Gore“ br. 046/19, 073/19 i 008/21) („Zakon o fiskalizaciji“)

Donošenjem i implementacijom Zakona o fiskalizaciji uveden je sistem elektronske fiskalizacije kojim je uvedeno softversko rješenje sa ciljem ekonomičnijeg i efikasnijeg inspeksijskog nadzora poreskih obveznika kao i većeg stepena vjerodostojnosti izdatih PDV računa.

Sistem se zasniva na elektronskom prenosu podataka od naplatnog uređaja korisnika do informacionog sistema Uprave prihoda i carina.

Sistem izdavanja PDV računa kao i prenos podataka ka Upravi prihoda i carina je digitalizovan. Analizom Zakona o fiskalizaciji nisu utvrđene prepreke za proces digitalne transformacije.

ZAKON O ELEKTRONSKIM KOMUNIKACIJAMA (*"Službeni list Crne Gore", br. 040/13 od 13.08.2013, 056/13 od 06.12.2013, 002/17 od 10.01.2017, 049/19 od 23.08.2019*)

Zakonom o elektronskim komunikacijama uređuje se način upravljanja i korišćenja elektronskih komunikacionih mreža, uslovi i način obavljanja djelatnosti u oblasti elektronskih komunikacija, kao i druga pitanja od značaja za elektronske komunikacije. Djelatnost elektronskih komunikacija obuhvata izgradnju i/ili korišćenje i/ili održavanje i davanje na korišćenje elektronskih komunikacionih mreža i/ili elektronske komunikacione infrastrukture i povezane opreme, kao i pružanje elektronskih komunikacionih usluga.

Jedan od ciljeva Zakona o elektronskim komunikacijama je uspostavljanje regulatornog okvira, u skladu sa principima međunarodnog tržišta, za odnose među pružaocima mreža i servisa, čiji rezultat bi trebala biti održiva konkurencija, interoperativnost elektronskih komunikacionih servisa i veća korist za potrošače korisnike usluga elektronskih komunikacija.

Analizom Zakona elektronskim komunikacijama nisu utvrđene prepreke za proces digitalne transformacije.

Zaključak

Osim preporuka datih za unaprijeđenje ZUP-a u dijelu opšte regulative nisu identifikovane prepreke za proces digitalne transformacije.

Prilikom izmjena pojedinačnih propisa koji uređuju određenu elektronsku uslugu, preporučljivo je jasno definisati koja vrsta elektronskog potpisa je neophodna kako bi dokument mogao biti prihvaćen od strane organa državne uprave. Preporučljivo je razmotriti mogućnost obavezivanja organa države uprave da određenu dokumentaciju pribavlja po službenoj dužnosti u situacijama gdje postoje tehničke mogućnosti.

U nastavku dajemo pregled propisa kod kojih su u dijelu analize definisanih usluga iz Priloga 1 identifikovane smetnje za dalji postupak digitalne transformacije ili date preporuke za njihovu izmjenu.

Zakon / pozakonski akt	Relevantna usluga	Potrebna izmjena propisa
Krivični zakonik ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 070/03, 013/04, 047/06, "Službeni list Crne Gore", br. 040/08, 025/10, 073/10, 032/11, 064/11, 040/13, 056/13, 014/15, 042/15, 058/15, 044/17, 049/18, 003/20, 026/21, 144/21, 145/21);	E-poslovanje	Nije potrebna izmjena propisa
Zakon o bezbjednosti saobraćaja na putevima ("Službeni list Crne Gore", br. 033/12 od, 058/14, 014/17, 066/19);	Podnošenje zahtjeva za izdavanje (obnavljanje)vozačke dozvole / Prijava za registraciju vozila	Data preporuka za izmjenu propisa
Zakon o boravišnoj taksi ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 011/04, 013/04, "Službeni list Crne Gore", br. 073/10, 048/15);	Prijava stranca i domaćeg stanovništva za boravak u smještaj uz naplatu boravišne takse	Data preporuka za izmjenu propisa
Zakon o budžetu Crne Gore za 2021. godinu ("Službeni list Crne Gore", br. 070/21);	Premije	Nije potrebna izmjena propisa
Zakon o centralnom registru stanovništva ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 049/07, Službeni list Crne Gore", br. 041/10, 040/11, 055/16);	Zahtjev za izdavanje lične karte i pasoša	Nije potrebna izmjena propisa
Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Službeni list Crne Gore", br. 013/07, 079/08, 086/09, 078/10, 040/11, 014/12, 062/13, 008/15, 022/17, 042/19, 059/21, 145/21);	Elektronska prijava i odjava zaposlenih / E poslovanje	Nije potrebna izmjena propisa

Zakon o državnim službenicima i namještenicima ("Službeni list Crne Gore", br. 002/18, 034/19, 008/21);	Prijava za zapošljavanje u državnoj upravi / Generički e-servis za podnošenje polaganja stručnih ispita	Data preporuka za izmjenu propisa
Zakon o državnom premjeru i katastru ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 029/07, "Službeni list Crne Gore", br. 073/10, 032/11, 040/11, 043/15, 037/17, 037/17, 017/18);	Elektronski servis u oblasti planiranja prostora	Nije potrebna izmjena propisa
Zakon o finansiranju lokalne samouprave ("Službeni list Crne Gore", br. 003/19);	E-poslovanje	Nije potrebna izmjena propisa
Zakon o javnim nabavkama ("Službeni listu CG", br. 74/2019);	Generički e-servis za podnošenje polaganja stručnih ispita	Nije potrebna izmjena propisa
Zakon o ličnoj karti ("Službeni list Crne Gore", br. 012/07, 073/10, 028/11, 050/12, 010/14, 018/19);	Zahtjev za izdavanje lične karte i pasoša	Data preporuka za izmjenu propisa
Zakon o lokalnoj samoupravi ("Službeni list Crne Gore", br. 002/18, 034/19, 038/20);	E-poslovanje	Nije potrebna izmjena propisa
Zakon o nacionalnim stručnim kvalifikacijama ("Službeni list Crne Gore", br. 080/08, 014/09, 080/10, 018/11, 040/11, 040/16, 056/18);	E-registracija nezaposlenog na ZZZCG	Nije potrebna izmjena propisa
Zakon o nacionalnom okviru kvalifikacija ("Službeni list Crne Gore", br. 080/10);	E-registracija nezaposlenog na ZZZCG / E-nostrifikacija diplome stečene na obrazovnim institucijama van Crne Gore	Nije potrebna izmjena propisa
Zakon o nevladinim organizacijama ("Službeni list Crne Gore", br. 039/11, 037/17);	E-registracija NVO	Data preporuka za izmjenu propisa
Zakon o notarima ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 068/05, "Službeni list Crne Gore", br. 049/08, 055/16, 084/18);	Generički e-servis za podnošenje polaganja stručnih ispita	Data preporuka za izmjenu propisa
Zakon o obaveznom zdravstvenom osiguranju („Službeni list Crne Gore“ br. 145/21);	E-poslovanje	Nije potrebna izmjena propisa
Zakon o objedinjenoj registraciji i sistemu izvještavanja o obračunu i naplati poreza i doprinosa ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 029/05, "Službeni list Crne Gore", br. 073/10, 075/10, 040/11, 145/21);	Elektronska prijava i odjava zaposlenih / E-doprinosi	Data preporuka za izmjenu propisa
Zakon o obligacionim odnosima ("Službeni list Crne Gore", br.047/08, 004/11 i 022/17);	Elektronski servis u oblasti planiranja prostora	Nije potrebna izmjena propisa
Zakon o obrazovanju odraslih ("Službeni list Crne Gore", br. 020/11, 047/17);	E-registracija nezaposlenog na ZZZCG	Nije potrebna izmjena propisa
Zakon o odgovornosti pravnih lica od krivičnih djela ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 002/07, 013/07, "Službeni list Crne Gore", br. 073/10, 030/12, 039/16);	E-poslovanje	Nije potrebna izmjena propisa
Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 054/03, 039/04, 061/04, 079/04, 081/04, 029/05, 014/07, 047/07, "Službeni list Crne Gore", br. 012/07, 013/07, 079/08, 014/10, 078/10, 034/11, 039/11, 040/11, 066/12, 036/13, 038/13, 061/13, 006/14, 060/14, 060/14, 010/15, 044/15, 042/16, 055/16, 080/20, 145/21, 145/21);	Elektronska prijava i odjava zaposlenih	Nije potrebna izmjena propisa

Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata (Službeni list Crne Gore", br. 064/17, 044/18, 063/18, 011/19, 082/20)	Elektronski servis u oblasti planiranja prostora	Nije potrebna izmjena propisa
Zakon o poljoprivredi i ruralnom razvoju ("Službeni list Crne Gore", br. 056/09, 018/11, 040/11, 034/14, 001/15, 030/17, 051/17, 059/21);	Prijava za registraciju i upis poljoprivrednog gazdinstva	Data preporuka za izmjenu propisa
Zakon o poljoprivrednom zemljištu ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 015/92, 059/92, 059/92, 027/94, "Službeni list Crne Gore", br. 073/10, 032/11);	Prijava za registraciju i upis poljoprivrednog gazdinstva	Nije potrebna izmjena propisa
Zakon o poreskoj administraciji ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 065/01, 080/04, 029/05, "Službeni list Crne Gore", br. 073/10, 020/11, 028/12, 008/15, 047/17, 052/19, 145/21);	E-poslovanje	Nije potrebna izmjena propisa
Zakon o porezu na dobit pravnih lica ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 065/01, 012/02, 080/04, "Službeni list Crne Gore", br. 040/08, 086/09, 040/11, 014/12, 061/13, 055/16, 146/21);	E-poslovanje	Nije potrebna izmjena propisa
Zakon o porezu na dodatu vrijednost ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 065/01, 012/02, 038/02, 072/02, 021/03, 076/05, 004/06, "Službeni list Crne Gore", br. 016/07, 073/10, 040/11, 029/13, 009/15, 053/16, 001/17, 050/17, 046/19, 073/19, 080/20, 008/21, 059/21, 146/21);	E-poslovanje	Nije potrebna izmjena propisa
Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 065/01, 012/02, 037/04, 029/05, 078/06, 004/07, "Službeni list Crne Gore", br. 086/09, 073/10, 040/11, 014/12, 006/13, 062/13, 060/14, 079/15, 083/16, 067/19, 059/21, 146/21);	E-poslovanje / Prijava poreza na dohodak fizičkih lica	Data preporuka za izmjenu propisa
Zakon o porezu na nepokretnost ("Službeni list Crne Gore", br. 025/19);	E-poslovanje	Nije potrebna izmjena propisa
Zakon o porezu na promet nepokretnosti („Službeni list Crne Gore“ 036/13);	E-poslovanje	Nije potrebna izmjena propisa
Zakon o porezu na promet upotrebljivanih motornih vozila, plovnih objekata, vazduhoplova i letilica ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 055/03, Službeni list Crne Gore", br. 073/10, 040/11, 034/14, 070/17);	E-poslovanje	Nije potrebna izmjena propisa
Zakon o porezu na upotrebu putničkih motornih vozila, plovnih objekata, vazduhoplova i letilica ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 028/04, 037/04, "Službeni list Crne Gore", br. 086/09, 043/, 146/21);	E-poslovanje	Nije potrebna izmjena propisa
Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti ("Službeni list Crne Gore", br. 024/19);	E-registracija nezaposlenog na ZZZCG	Nije potrebna izmjena propisa
Zakon o pripravnicima u sudovima i državnom tužilaštvu i pravosudnom ispitu ("Službeni list Crne Gore", br. 055/16, 057/16);	Generički e-servis za podnošenje polaganja stručnih ispita	Data preporuka za izmjenu propisa
Zakon o privrednim društvima („Službeni list Crne Gore“ br. 065/20, 146/21);	E-poslovanje	Nije potrebna izmjena propisa

Zakon o priznavanju inostranih kvalifikacija za obavljanje regulisane profesije ("Službeni list Crne Gore", br. 018/11);	E-nostrifikacija diplome stečene na obrazovnim institucijama van Crne Gore	Nije potrebna izmjena propisa
Zakon o priznavanju inostranih obrazovnih isprava i izjednačavanju kvalifikacija ("Službeni list Crne Gore", br. 057/11, 042/16, 056/18);	E-nostrifikacija diplome stečene na obrazovnim institucijama van Crne Gore	Data preporuka za izmjenu propisa
Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zaposljavanju lica sa invaliditetom ("Službeni list Crne Gore", br. 049/08, 073/10, 039/11, 055/16);	E-registracija nezaposlenog lica na ZZZCG	Nije potrebna izmjena propisa
Zakon o putnim ispravama ("Službeni list Crne Gore", br. 021/08, 025/08, 040/11, 039/13, 054/16, 146/21);	Zahtjev za izdavanje lične karte i pasoša	Data preporuka za izmjenu propisa
Zakon o radu ("Službeni list Crne Gore", br. 074/19, 008/21, 059/21, 068/21, 145/21);	Elektronska prijava i odjava zaposlenih / E-registracija nezaposlenog na ZZZCG	Nije potrebna izmjena propisa
Zakon o registrima prebivališta i boravišta ("Službeni list Crne Gore", br. 046/15);	Prijava stranca i domaćeg stanovništva za boravak u smještaj uz naplatu boravišne takse / Naknada za novorođeno dijete	Nije potrebna izmjena propisa
Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti ("Službeni list Crne Gore", br. 027/13, 001/15, 042/15 od, 047/15, 056/16, 066/16, 001/17, 031/17, 042/17, 050/17, 059/21, 145/21);	Naknada za novorođeno dijete / Naknada po osnovu rođenja djeteta / Dodatak za djecu	Nije potrebna izmjena propisa
Zakon o sportu (Službeni list Crne Gore", br. 44/18 i 123/21);	Generički e-servis za podnošenje polaganja stručnih ispita	Data preporuka za izmjenu propisa
Zakon o stečaju ("Službeni list Crne Gore", br. 001/11, 053/16, 032/18, 062/18, 001/22);	Generički e-servis za podnošenje polaganja stručnih ispita	Data preporuka za izmjenu propisa
Zakon o strancima ("Službeni list Crne Gore", br. 012/18, 003/19);	Prijava stranaca i domaćeg stanovništva za boravak u smještaj uz naplatu boravišne takse	Data preporuka za izmjenu propisa
Zakon o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem ("Službeni list Crne Gore", br. 038/12);	E-registracija nezaposlenog na ZZZCG	Nije potrebna izmjena propisa
Zakon o turističkim organizacijama ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 011/04, 046/07, Službeni list Crne Gore", br. 073/10, 040/11, 045/14, 042/17, 027/19);	Prijava stranca i domaćeg stanovništva za boravak u smještaj uz naplatu boravišne takse	Nije potrebna izmjena propisa
Zakon o turizmu i ugostiteljstvu ("Službeni list Crne Gore", br. 002/18, 004/18, 013/18, 025/19, 067/19, 076/20, 130/21);	Prijava za obavljanje ugostiteljske djelatnosti / Prijava stranca i domaćeg stanovništva za boravak u smještaj uz naplatu boravišne takse	Data preporuka za izmjenu propisa
Zakon o visokom obrazovanju ("Službeni list Crne Gore", br. 044/14, 052/14, 047/15, 040/16, 042/17, 071/17, 055/18, 003/19, 017/19, 047/19, 072/19, 074/20, 104/21);	E-student / E-upis u đачke i studentske domove	Data preporuka za izmjenu propisa

Zakon o zaradama zaposlenih u javnom sektoru ("Službeni list Crne Gore", br. 016/16, 083/16, 021/17, 042/17, 012/18, 039/18, 042/18, 034/19, 130/21, 146/21);	E-poslovanje	Nije potrebna izmjena propisa
Zakon o zaštiti podataka o ličnosti ("Službeni list Crne Gore", br. 079/08, 070/09, 044/12, 022/17);	Naknada za novorođeno dijete / Naknada po osnovu rođenja djeteta / Dodatak za djecu	Nije potrebna izmjena propisa
Zakon o zaštiti zaposlenih građana Crne Gore koji se upućuju na rad u inostranstvo ("Službeni list Crne Gore", br. 145/2);	Prijava poreza na dohodak fizičkih lica	Nije potrebna izmjena propisa
Zakonik o krivičnom postupku ("Službeni list Crne Gore", br. 057/09, 049/10, 047/14, 002/15, 035/15, 058/15, 028/18, 116/20, 145/21);	E-poslovanje	Nije potrebna izmjena propisa
Carinski zakon ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 007/02, 038/02, 072/02, 021/, 031/03, 029/05, 066/06, "Službeni list Crne Gore", br. 021/08, 001/11, 039/11, 040/, 028/12, 062/13, 071/17);	Prijava za registraciju vozila	Nije potrebna izmjena propisa
Opšti zakon o obrazovanju i vaspitanju ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 064/02, 031/05, 049/07, "Službeni list Crne Gore", br. 004/08, 021/09, 045/10, 073/10, 040/11, 045/11, 036/13, 039/13, 044/13, 047/17, 059/21, 076/21, 146/21);	E-student / E-upis u đučke i studentske domove / E-licence za rad u vaspitno obrazovnim ustanovama	Data preporuka za izmjenu propisa
Opšti kolektivni ugovor ("Službeni list Crne Gore", br. 014/14, 040/18, 037/19, 074/19, 021/21);	E-registracija nezaposlenog na ZZZCG	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o aktivnom traženju zaposlenja ("Službeni list Crne Gore", br. 070/19);	E-registracija nezaposlenog na ZZZCG	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o bližem načinu podnošenja prijave i odjave boravka stranca preko turističke organizacije, odnosno nadležnog organa lokalne uprave ("Službeni list Crne Gore", br. 070/18);	Prijava stranca i domaćeg stanovništva za boravak u smještaj uz naplatu boravišne takse	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o bližem sadržaju i načinu vođenja centralne kadrovske evidencije i evidencije internog tržišta rada ("Službeni list Crne Gore", br. 054/18);	Prijava za zapošljavanje u državnoj upravi	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o bližem sadržaju i načinu vođenja centralnog turističkog registra ("Službeni list Crne Gore", br. 056/18);	Prijava za obavljanje ugostiteljske djelatnosti	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o bližem sadržaju Ugovora o izdavanju i korišćenju kvalifikovanih certifikata sadržanih u ličnoj karti ("Službeni list Crne Gore", br. 021/20);	Zahtjev za izdavanje lične karte i pasoša	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o bližim uslovima za ostvarivanje osnovnih materijalnih davanja iz socijalne i dječje zaštite ("Službeni list Crne Gore", br. 043/20, 043/21, 076/21, 113/21);	Naknada za novorođeno dijete / Naknada po osnovu rođenja djeteta / Dodatak za djecu	Data preporuka za izmjenu propisa
Pravilnik o bližoj sadržini i načinu uspostavljanja evidencije parcela poljoprivrednog zemljišta ("Službeni list Crne Gore", br. 037/18);	Prijava za registraciju i upis poljoprivrednog gazdinstva	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o jedinstvenim metodološkim principima za vođenje matične evidencije iz penzijskog i invalidskog osiguranja ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 005/04);	Elektronska prijava i odjava zaposlenih	Nije potrebna izmjena propisa

Pravilnik o kriterijumima i načinu prijema učenika u domove učenika i ostvarivanje prava na participaciju prevoza ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 056/03, Službeni list Crne Gore", br. 039/15, 042/16);	E-upis u dažke i studentske domove	Data preporuka za izmjenu propisa
Pravilnik o kriterijumima, načinu, uslovima i visini naknade za ostvarivanje prava na smještaj i ishranu u domu, studentski kredit, stipendiju i participaciju prevoza ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 012/07, 016/07, "Službeni list Crne Gore", br. 025/, 054/11, 039/15, 064/15, 042/16, 044/18, 100/20);	E-upis u dažke i studentske domove	Data preporuka za izmjenu propisa
Pravilnik o načinu i uslovima uzimanja fotografije, otisaka prstiju i svojeručnog potpisa u postupku izdavanja lične karte ("Službeni list Crne Gore", br. 028/08);	Zahtjev za izdavanje lične karte i pasoša	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o načinu i uslovima uzimanja fotografije, otisaka prstiju i svojeručnog potpisa u postupku izdavanja putne isprave ("Službeni list Crne Gore", br. 041/08, 017/14);	Zahtjev za izdavanje lične karte i pasoša	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o načinu i vođenja kaznene evidencije pravnih lica ("Službeni list Crne Gore", br. 023/08);	E-poslovanje	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o načinu izdavanja diplomatskog i službenog pasoša i obrascu zahtjeva za izdavanje diplomatskog i službenog pasoša ("Službeni list Crne Gore", br. 009/10);	Zahtjev za izdavanje lične karte i pasoša	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o načinu izdavanja lične karte i visini cijene obrasca lične karte ("Službeni list Crne Gore", br. 028/08);	Zahtjev za izdavanje lične karte i pasoša	Data preporuka za izmjenu propisa
Pravilnik o načinu izdavanja pasoša ("Službeni list Crne Gore", br. 073/08);	Zahtjev za izdavanje lične karte i pasoša	Data preporuka za izmjenu propisa
Pravilnik o načinu ostvarivanja novčane pomoći i naknade troškova prevoza za nezaposlena lica ("Službeni list Crne Gore", br. 058/19);	E-registracija nezaposlenog lica na ZZZCG	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o načinu podnošenja prijave i odjave boravka koju za stranca podnosi davalac smještaja ("Službeni list Crne Gore", br. 066/18);	Prijava stranca i domaćeg stanovništva za boravak u smještaj uz naplatu boravišne takse	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o načinu podnošenja prijave i odjave turista i sadržaju i načinu vođenja evidencije ("Službeni list Crne Gore", br. 020/16);	Prijava stranca i domaćeg stanovništva za boravak u smještaj uz naplatu boravišne takse	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o načinu poništavanja putne isprave ("Službeni list Crne Gore", br. 047/17);	Zahtjev za izdavanje lične karte i pasoša	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o načinu poništenja lične karte ("Službeni list Crne Gore", br. 073/08);	Zahtjev za izdavanje lične karte i pasoša	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o obavljanju poljoprivredne djelatnosti kao jedinog ili glavnog zanimanja ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 025/04, Službeni list Crne Gore", br. 067/08)	Prijava za registraciju i upis poljoprivrednog gazdinstva	Nije potrebna izmjena propisa

Pravilnik o obliku i načinu vođenja pedagoške evidencije i sadržini javnih isprava u školama ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 059/04, 045/06, "Službeni list Crne Gore", br. 027/12, 028/14, 026/16, 049/16, 025/17, 026/18, 030/19, 050/21);	E-student	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o obliku i načinu vođenja registra subjekata i registra poljoprivrednih gazdinstava ("Službeni list Crne Gore", br. 016/14, 037/18)	Prijava za registraciju i upis poljoprivrednog gazdinstva	Data preporuka za izmjenu propisa
Pravilnik o obliku i sadržini godišnje prijave za obračunavanje i plaćanje poreza na dohodak fizičkih lica ("Službeni list Crne Gore", br. 016/08, 021/09, 018/11, 023/12, 017/13, 020/14, 017/15, 029/16, 026/19, 009/20);	E-poslovanje	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o obliku i sadržini jedinstvene prijave za registraciju poreskih obveznika, obveznika doprinosa i osiguranika u centralni registar ("Službeni list Crne Gore", br. 010/10, 032/10, 030/17, 050/17, 103/21, 003/22)	Elektronska prijava i odjava zaposlenih	Data preporuka za izmjenu propisa
Pravilnik o obliku i sadržini prijave za obračun poreza na dodatu vrijednost ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 079/05, 028/06, "Službeni list Crne Gore", br. 064/11, 030/13, 065/20);	E-poslovanje	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o obliku, sadržini i postupku izdavanja potvrde o rezidentnosti u poreske svrhe („Službeni list Crne Gore“ 042/12);	E-poslovanje	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o obrascima koji se koriste u postupcima izgradnje objekata ("Službeni list Crne Gore", br. 047/13, 019/14);	Elektronski servis u oblasti planiranja prostora	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o obrascima prijave podataka za matičnu evidenciju iz penzijskog i invalidskog osiguranja ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 005/04, Službeni list Crne Gore", br. 045/08);	Elektronska prijava i odjava zaposlenih	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o obrascima prijave i potvrde o prijavi boravka državljanina države članice Evropske Unije ("Službeni list Crne Gore", br. 083/18);	Prijava stranca i domaćeg stanovništva za boravak u smještaj uz naplatu boravišne takse	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o obrascima zahtjeva, izjava i izvještaja u postupku legalizacije bespravnih objekata ("Službeni list CG", br. 92/2020);	Elektronski servis u oblasti planiranja prostora	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o obrascima zahtjeva, prijava i izjava u postupku izgradnje objekata ("Službeni list Crne Gore", br. 070/17, 060/18, 047/19, 102/20);	Elektronski servis u oblasti planiranja prostora	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o obrascu i bližem načinu izdavanja vozačke dozvole i sadržini obrasca zahtjeva za izdavanje međunarodne vozačke dozvole ("Službeni list Crne Gore", br. 19/2013);	Podnošenje zahtjeva za izdavanje (obnavljanje)vozačke dozvole	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o obrascu lične karte ("Službeni list Crne Gore", br. 026/08, 012/20);	Zahtjev za izdavanje lične karte i pasoša	Nije potrebna izmjena propisa

Pravilnik o obrascu posebne lične karte i obrascu zahtjeva za izdavanje posebne lične karte ("Službeni list Crne Gore", br. 104/21);	Zahtjev za izdavanje lične karte i pasoša	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o obrascu prijave i odjave boravka koju za stranca podnosi davalac smještaja ("Službeni list Crne Gore", br. 054/18);	Prijava stranca i domaćeg stanovništva za boravak u smještaj uz naplatu boravišne takse	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o obrascu prijave i odjave boravka stranca ("Službeni list Crne Gore", br. 054/18);	Prijava stranca i domaćeg stanovništva za boravak u smještaj uz naplatu boravišne takse	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o obrascu vozačke dozvole i bližem sadržaju i načinu vođenja evidencije o izdatim vozačkim dozvolama ("Službeni list Crne Gore", br. 046/20);	Podnošenje zahtjeva za izdavanje (obnavljanje) vozačke dozvole	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o obrascu za izdavanje urbanističko-tehničkih uslova ("Službeni list CG", br. 70/2017);	Elektronski servis u oblasti planiranja prostora	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o obrascu zahtjeva za izdavanje lične karte i obrascu prijave o nestanku lične karte ("Službeni list Crne Gore", br. 028/08);	Zahtjev za izdavanje lične karte i pasoša	Data preporuka za izmjenu propisa
Pravilnik o obrascu zahtjeva za izdavanje pasoša i putnog lista, potvrde o podnijetom zahtjevu za izdavanje putne isprave, prijave o nestanku putne isprave i odobrenja roditelja ili zakonskog zastupnika ("Službeni list Crne Gore", br. 054/17);	Zahtjev za izdavanje lične karte i pasoša	Data preporuka za izmjenu propisa
Pravilnik o određivanju kriterijuma i visini naknade za registraciju privrednih subjekata u centralnom registru privrednih subjekata („Službeni list Crne Gore“ br. 098/20);	E-poslovanje	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o postupku registracije, bližoj sadržini i načinu vođenja centralnog registra privrednih subjekata („Službeni list Crne Gore“ br. 098/20, 115/20)	E-poslovanje	Data preporuka za izmjenu propisa
Pravilnik o primjeni zakona o porezu na dodatu vrijednost ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 065/02, 013/03, 059/04, 079/05, 016/06, "Službeni list Crne Gore", br. 064/08, 030/13, 032/15, 053/17, 084/17, 012/21, 073/21, 106/21);	E-poslovanje	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o programu i načinu polaganja drugog stručnog ispita za rad u državnim organima ("Službeni list Crne Gore", br. 018/15, 077/20);	Prijava za zapošljavanje u državnoj upravi	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o programu i načinu polaganja ispita za pripravnike u sudovima i državnom tužilaštvu ("Službeni list CG", br. 13 /17, 28/17, 16/18);	Generički e-servis za podnošenje polaganja stručnih ispita	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o programu i načinu polaganja notarskog ispita ("Službeni list Crne Gore", br. 12/2009);	Generički e-servis za podnošenje polaganja stručnih ispita	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o programu i načinu polaganja stručnog ispita za rad na poslovima javnih nabavki ("Službeni list Crne Gore", br. 55/2020);	Generički e-servis za podnošenje polaganja stručnih ispita	Data preporuka za izmjenu propisa

Pravilnik o programu i načinu polaganja stručnog ispita za rad u oblasti sporta ("Službeni list Crne Gore", br. 38/2019);	Generički e-servis za podnošenje polaganja stručnih ispita	Data preporuka za izmjenu propisa
Pravilnik o registraciji motornih i priključnih vozila ("Službeni list Crne Gore", br. 010/15, 021/16, 043/16, 042/17, 062/17, 065/17, 053/18, 025/19, 063/19);	Prijava za registraciju vozila	Data preporuka za izmjenu propisa
Pravilnik o sadržaju baze podataka i sadržaju i načinu vođenja evidencija u socijalnoj i dječjoj zaštiti ("Službeni list Crne Gore", br. 058/, 007/16);	Naknada za novorođeno dijete / Naknada po osnovu rođenja djeteta / Dodatak za djecu	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o sadržaju evidencija o strancima koji borave u Crnoj Gori ("Službeni list Crne Gore", br. 020/19);	Prijava stranca i domaćeg stanovništva za boravak u smještaj uz naplatu boravišne takse	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o sadržaju evidencije plaćene boravišne takse ("Službeni list Crne Gore", br. 022/13);	Prijava stranca i domaćeg stanovništva za boravak u smještaj uz naplatu boravišne takse	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencija o izdatim ličnim kartama ("Službeni list Crne Gore", br. 040/08);	Zahtjev za izdavanje lične karte i pasoša	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencija putnih isprava ("Službeni list Crne Gore", br. 073/08);	Zahtjev za izdavanje lične karte i pasoša	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije o izdatim rješenjima o priznavanju inostranih obrazovnih isprava ("Službeni list Crne Gore", br. 045/16);	E-nostrifikacija diplome stečene na obrazovnim institucijama van Crne Gore	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije o strancima kojima davalac smještaja pruža usluge smještaja ("Službeni list Crne Gore", br. 064/18);	Prijava stranca i domaćeg stanovništva za boravak u smještaj uz naplatu boravišne takse	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o sadržaju obrasca zahtjeva i dokumentaciji koja se podnosi u postupku priznavanja inostrane obrazovne isprave ("Službeni list Crne Gore", br. 045/16);	E-nostrifikacija diplome stečene na obrazovnim institucijama van Crne Gore	Data preporuka za izmjenu propisa
Pravilnik o sadržaju prijave za obračun poreza na promet nepokretnosti („Službeni list Crne Gore“ 054/13);	E-poslovanje	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o sadržaju, obrascima i načinu vođenja evidencija u oblasti zapošljavanja ("Službeni list Crne Gore", br. 066/19);	E-registracija nezaposlenog na ZZZCG	Data preporuka za izmjenu propisa
Pravilnik o sadržaju, povlačenju i ispravci oglasa za popunu radnog mjesta u državnom organu i načinu uvida u dokumentaciju oglasa ("Službeni list Crne Gore", br. 041/18);	Prijava za zapošljavanje u državnoj upravi	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o sadržini i načinu vođenja registara nevladinih organizacija i obrascima prijava za upis u registre ("Službeni list Crne Gore", 014/12);	E-registracija NVO	Data preporuka za izmjenu propisa
Pravilnik o smještaju za nezaposleno lice kojem je ponuđeno zaposlenje izvan mjesta prebivališta ("Službeni list Crne Gore", br. 003/20);	Prijava za zapošljavanje u državnoj upravi	Nije potrebna izmjena propisa

Pravilnik o stručnom ispitu za stečajnog upravnika ("Službeni list CG", br. 63/2016);	Generički e-servis za podnošenje polaganja stručnih ispita	Data preporuka za izmjenu propisa
Pravilnik o tehničkom pregledu vozila ("Službeni list Crne Gore", br. 4/14 i 47/19);	Prijava za registraciju vozila	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o usklađivanju iznosa oporezivog dohotka fizičkih lica sa rastom cijena na malo („Službeni list Crne Gore“, 071/02);	E-poslovanje	Nije potrebna izmjena propisa
Pravilnik o vrstama, minimalno-tehničkim uslovima i kategorizaciji ugostiteljskih objekata ("Službeni list Crne Gore", br. 036/18);	Prijava za obavljanje ugostiteljske djelatnosti	Nije potrebna izmjena propisa
Statut Zavoda za zapošljavanje Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 039/19);	E-registracija nezaposlenog na ZZZCG	Nije potrebna izmjena propisa
Uputstvo o bližem načinu rada trezora jedinica lokalne samouprave ("Službeni list Crne Gore", br. 015/19);	E-poslovanje	Nije potrebna izmjena propisa
Uputstvo o načinu obračunavanja i plaćanja poreza i doprinosa iz i na lična primanja po osnovu zaposlenja ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 081/06, "Službeni list Crne Gore", br. 045/08, 004/10, 008/13, 002/15, 009/15, 009/16, 010/17, 015/19, 046/19, 003/22);	E-poslovanje	Nije potrebna izmjena propisa
Uredba o bližim kriterijumima i metodologiji za određivanje tržišne vrijednosti nepokretnosti ("Službeni list Crne Gore", br. 062/21, 132/21);	E-poslovanje	Nije potrebna izmjena propisa
Uredba o kriterijumima i bližem načinu sprovođenja provjere znanja, sposobnosti, kompetencija i vještina za rad u državnim organima ("Službeni list Crne Gore", br. 050/18);	Prijava za zapošljavanje u državnoj upravi	Nije potrebna izmjena propisa
Uredba o načinu vođenja krivične evidencije ("Službeni list Crne Gore", br. 051/11, 012/13, 054/13);	E-poslovanje	Data preporuka za izmjenu propisa
Uredba o povjeravanju dijela poslova Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma jedinicama lokalne samouprave ("Službeni list Crne Gore", br. 087/18, 028/19, 075/19, 116/20, 076/21, 141/21);	Elektronski servis u oblasti planiranja prostora	Nije potrebna izmjena propisa
Uredba o programu i načinu polaganja stručnog ispita za rad u državnim organima ("Službeni list Crne Gore", br. 79/2018);	Generički e-servis za podnošenje polaganja stručnih ispita	Data preporuka za izmjenu propisa
Uredba o sadržini centralnog registra obveznika poreza na dohodak, osiguranika i obveznika doprinosa za obavezno socijalno osiguranje i zaštiti podataka ("Službeni list Crne Gore", br. 082/05. 010/07).	E-poslovanje / E-doprinosi	Data preporuka za izmjenu propisa
Uredba o uslovima, načinu i dinamici sprovođenja mjera agrarne politike za 2021. godinu – Agrobudžet ("Službeni list Crne Gore", br. 076/21);	Prijava za registraciju i upis poljoprivrednog gazdinstva	Preporučene izmjene
Uredba o visini naknada za izdavanje urbanističko-tehničkih i tehničkih uslova ("Službeni list CG", br. 68/2017);	Elektronski servis u oblasti planiranja prostora	Nije potrebna izmjena propisa

Uredba o visini naknade za izdavanje urbanističkih odnosno tehničkih uslova za privremene objekte utvrđene programom privremenih objekata ("Službeni list Crne Gore", br. 016/19, 052/19);	Elektronski servis u oblasti planiranja prostora	Nije potrebna izmjena propisa
Uredba o visini troškova pregleda uređaja i opreme za tehnički pregled vozila ("Službeni list Crne Gore", br. 16/2013);	Prijava za registraciju vozila	Nije potrebna izmjena propisa
Uredba o visini troškova za tehnički pregled vozila ("Službeni list Crne Gore", br. 16/2013);	Prijava za registraciju vozila	Nije potrebna izmjena propisa
Odluka o obrascima putnih isprava ("Službeni list Crne Gore", br. 035/08, 040/08, 037/14, 003/20);	Zahtjev za izdavanje lične karte i pasoša	Nije potrebna izmjena propisa
Odluka o utvrđivanju visine godišnje naknade za korišćenje puteva pri registraciji drumskih motornih vozila, traktora i priključnih vozila ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 060/05);	Prijava za registraciju vozila	Nije potrebna izmjena propisa
Odluka o visini naknade za obrazac pasoša i putnog lista ("Službeni list Crne Gore", br. 035/08, 003/20);	Zahtjev za izdavanje lične karte i pasoša	Nije potrebna izmjena propisa
Odluka o visini troškova homologacije vozila koja se uvoze ili prvi put stavljaju na tržište u Crnoj Gori ("Službeni list Crne Gore", br. 050/15)	Prijava za registraciju vozila	Nije potrebna izmjena propisa

PRILOG 1- Konačna lista “E-usluge i digitalna infrastruktura kao odgovor na Covid-19”

- 1 Zahtjev za izdavanje LK i pasoša**
- 2 Podnošenje zahtjeva za izdavanja (obnavljanje) vozačke dozvole**
- 3 Prijava za registraciju vozila**
- 4 Prijava stranaca i domaceg stanovnika za boravak u smjestaj uz naplatu boravišne takse (hoteli, moteli, apartmani itd.)**
- 5 Elektronska prijava i odjava zaposlenih 1 - “E-usluge i digitalna infrastruktura kao odgovor na Covid-19” (“prijavi zaposlenog prije prvog radnog dana – informacije i o onlajn formularu potrebnom za najavu početka rada zaposlenog prije prvog radnog dana, kako bi se spriječile prevare i rad na crno)“**
- 6 eRegistracija nezaposlenog lica na ZZZ (prijava na zavod za zapošljavanje kao nezaposleno lice)**
- 7 e-Poslovanje (izvod iz centralnog registra privrednih subjekata organa Poreske uprave, potvrda da se plaćaju državni porezi i doprinosi, potvrda da se plaćaju lokalni porezi i doprinosi, uverenje o neosuđivanosti pravnog lica, uverenje da nije izvršen krivični)**
- 8 e-Doprinosi (omogućavanje građanima da izvrše jednostavnu internetsku pretragu kojom provjeravaju da li su im redovno uplaćivani doprinosi poslodavca. Na taj način krajnji korisnici imaju uvid u podatke da li im je u nekom momentu prekinut radni odnos, a samim tim nijesu uplaćivani doprinosi od strane poslodavca, što kasnije dovodi do problema ispunjavanje uslova za penzionisanje)**
- 9 Prijava poreza na dohadak za fizička lica (prijava poreza na primanja koja ostvare u inostranstvu)**
- 10 Elektronski servis u oblasti planiranja prostora (usluge koje proističu iz Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata: zahtjev za izdavanje urbanističko- tehničkih uslova, zahtjev za izdavanje građevinske dozvole, zahtjev za izdavanje upotrebne dozvole, prijava građenja- adaptacije objekta, zahtjevi za legalizaciju objekta)**
- 11 Prijava za zapošljavanje u državnoj upravi**
- 12 Generički e-servis za podnošenje polaganja stručnih ispita (prijava za polaganje stručnog ispita za rad u državnim organima sa visokom stručnom spremom, prijava za ponovno polaganje stručnog ispita za rad u državnim organima sa visokom stručnom, prijava za polaganje stručnog ispita za rad u državnim organima sa srednjom stručnom spremom, prijava za ponovno polaganje stručnog ispita za rad u državnim organima sa srednjom stručnom spremom, zahtjev za polaganje stručnog ispita za stečajnog upravnika, zahtjev za polaganje ispita za pripravnike u sudovima i državnom tužilaštvu, zahtjev za polaganje stručnog ispita za stečajnog upravnika, zahtjev za polaganje notarskog ispita, zahtjev za polaganje stručnog ispita za rad iz oblasti sporta i zahtjev za polaganje stručnog ispita za rad na poslovima javnih nabavki)**
- 13 e-Registracija NVO**
- 14 Naknada za rođenje djeteta - povezano e-prijavom novorođenih**
- 15 eDječji dodatak – nova usluga koja se mora digitalizovati**

- 16 Prijava za registraciju i upis poljoprivrednog gazdinstva i premije** (možda sa setom usluga za unos u različite registre)
- 17 Prijava za obavljanje ugostiteljske djelatnosti i izdavanje rješenje**
- 18 e-Student**
- 19 e-upis u đачke i studentske domove**
- 20 e-Nostrifikacija diplome stečene na obrazovnim institucijama van Crne Gore**
- 21 eLicence za rad u vaspitno obrazovnim ustanovama** (prijava/obnavljanje)

PRILOG 2 – Spisak svih analiziranih propisa

Opšti propisi

1. Zakon o upravnom postupku ("Službeni list Crne Gore", br. 056/14, 020/15, 040/16, 037/17);
2. Zakon o elektronskoj identifikaciji i elektronskom potpisu ("Službeni list Crne Gore", br. 031/17, 072/19);
3. Predlog Zakona o elektronskom dokumentu;
4. Zakon o elektronskoj upravi ("Službeni list Crne Gore", br. 072/19);
5. Zakon o administrativnim taksama ("Službeni list Crne Gore", br. 018/19);
6. Uredba o bližim uslovima i načinu plaćanja administrativnih taksi elektronskim putem ("Službeni list Crne Gore", br. 068/20).

Propisi kojim su regulisane usluge iz Priloga 1

1. Krivični zakonik ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 070/03, 013/04, 047/06, "Službeni list Crne Gore", br. 040/08, 025/10, 073/10, 032/11, 064/11, 040/13, 056/13, 014/15, 042/15, 058/15, 044/17, 049/18, 003/20, 026/21, 144/21, 145/21);
2. Zakon o bezbjednosti saobraćaja na putevima ("Službeni list Crne Gore", br. 033/12 od, 058/14, 014/17, 066/19);
3. Zakon o boravišnoj taksi ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 011/04, 013/04, "Službeni list Crne Gore", br. 073/10, 048/15);
4. Zakon o budžetu Crne Gore za 2021. Godinu ("Službeni list Crne Gore", br. 070/21);
5. Zakon o centralnom registru stanovništva ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 049/07, "Službeni list Crne Gore", br. 041/10, 040/11, 055/16);
6. Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Službeni list Crne Gore", br. 013/07, 079/08, 086/09, 078/10, 040/11, 014/12, 062/13, 008/15, 022/17, 042/19, 059/21, 145/21);
7. Zakon o državnim službenicima i namještenicima ("Službeni list Crne Gore", br. 002/18, 034/19, 008/21);
8. Zakon o državnom premjeru i katastru ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 029/07, "Službeni list Crne Gore", br. 073/10, 032/11, 040/11, 043/15, 037/17, 037/17, 017/18);
9. Zakon o finansiranju lokalne samouprave ("Službeni list Crne Gore", br. 003/19);
10. Zakon o javnim nabavkama ("Službeni listu CG", br. 74/2019);
11. Zakon o ličnoj karti ("Službeni list Crne Gore", br. 012/07, 073/10, 028/11, 050/12, 010/14, 018/19);
12. Zakon o lokalnoj samoupravi ("Službeni list Crne Gore", br. 002/18, 034/19, 038/20);
13. Zakon o nacionalnim stručnim kvalifikacijama ("Službeni list Crne Gore", br. 080/08, 014/09, 080/10, 018/11, 040/11, 040/16, 056/18);
14. Zakon o nacionalnom okviru kvalifikacija ("Službeni list Crne Gore", br. 080/10);
15. Zakon o nevladinim organizacijama ("Službeni list Crne Gore", br. 039/11, 037/17);
16. Zakon o notarima ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 068/05, "Službeni list Crne Gore", br. 049/08, 055/16, 084/18);
17. Zakon o obaveznom zdravstvenom osiguranju („Službeni list Crne Gore“ br. 145/21);

18. Zakon o objedinjenoj registraciji i sistemu izvještavanja o obračunu i naplati poreza i doprinosa (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 029/05, *"Službeni list Crne Gore"*, br. 073/10, 075/10, 040/11, 145/21);
19. Zakon o obligacionim odnosima (*"Službeni list Crne Gore"*, br.047/08, 004/11 i 022/17);
20. Zakon o obrazovanju odraslih (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 020/11, 047/17);
21. Zakon o odgovornosti pravnih lica od krivičnih djela (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 002/07, 013/07, *"Službeni list Crne Gore"*, br. 073/10, 030/12, 039/16);
22. Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 054/03, 039/04, 061/04, 079/04, 081/04, 029/05, 014/07, 047/07, *"Službeni list Crne Gore"*, br. 012/07, 013/07, 079/08, 014/10, 078/10, 034/11, 039/11, 040/11, 066/12, 036/13, 038/13, 061/13, 006/14, 060/14, 060/14, 010/15, 044/15, 042/16, 055/16, 080/20, 145/21, 145/21);
23. Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 064/17, 044/18, 063/18, 011/19, 082/20);
24. Zakon o poljoprivredi i ruralnom razvoju (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 056/09, 018/11, 040/11, 034/14, 001/15, 030/17, 051/17, 059/21);
25. Zakon o poljoprivrednom zemljištu (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 015/92, 059/92, 059/92, 027/94, *"Službeni list Crne Gore"*, br. 073/10, 032/11);
26. Zakon o poreskoj administraciji (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 065/01, 080/04, 029/05, *"Službeni list Crne Gore"*, br. 073/10, 020/11, 028/12, 008/15, 047/17, 052/19, 145/21);
27. Zakon o porezu na dobit pravnih lica (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 065/01, 012/02, 080/04, *"Službeni list Crne Gore"*, br. 040/08, 086/09, 040/11, 014/12, 061/13, 055/16, 146/21);
28. Zakon o porezu na dodatu vrijednost (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 065/01, 012/02, 038/02, 072/02, 021/03, 076/05, 004/06, *"Službeni list Crne Gore"*, br. 016/07, 073/10, 040/11, 029/13, 009/15, 053/16, 001/17, 050/17, 046/19, 073/19, 080/20, 008/21, 059/21, 146/21);
29. Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 065/01, 012/02, 037/04, 029/05, 078/06, 004/07, *"Službeni list Crne Gore"*, br. 086/09, 073/10, 040/11, 014/12, 006/13, 062/13, 060/14, 079/15, 083/16, 067/19, 059/21, 146/21);
30. Zakon o porezu na nepokretnost (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 025/19);
31. Zakon o porezu na promet nepokretnosti („*Službeni list Crne Gore*“ 036/13);
32. Zakon o porezu na promet upotrebljivanih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 055/03, *Službeni list Crne Gore"*, br. 073/10, 040/11, 034/14, 070/17);
33. Zakon o porezu na upotrebu putničkih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 028/04, 037/04, *"Službeni list Crne Gore"*, br. 086/09, 043/, 146/21);
34. Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 024/19);
35. Zakon o pripravicima u sudovima i državnom tužilaštvu i pravosudnom ispitu (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 055/16, 057/16);
36. Zakon o privrednim društvima („*Službeni list Crne Gore*“ br. 065/20, 146/21);
37. Zakon o priznavanju inostranih kvalifikacija za obavljanje regulisane profesije (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 018/11);
38. Zakon o priznavanju inostranih obrazovnih isprava i izjednačavanju kvalifikacija (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 057/11, 042/16, 056/18);
39. Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 049/08, 073/10, 039/11, 055/16);
40. Zakon o putnim ispravama (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 021/08, 025/08, 040/11, 039/13, 054/16, 146/21);
41. Zakon o radu (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 074/19, 008/21, 059/21, 068/21, 145/21);
42. Zakon o registrima prebivališta i boravišta (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 046/15);

43. Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 027/13, 001/15, 042/15 od, 047/15, 056/16, 066/16, 001/17, 031/17, 042/17, 050/17, 059/21, 145/21);
44. Zakon o sportu (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 44/18 i 123/21);
45. Zakon o stečaju (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 001/11, 053/16, 032/18, 062/18, 001/22);
46. Zakon o strancima (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 012/18, 003/19);
47. Zakon o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 038/12);
48. Zakon o turističkim organizacijama (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 011/04, 046/07, *"Službeni list Crne Gore"*, br. 073/10, 040/11, 045/14, 042/17, 027/19);
49. Zakon o turizmu i ugostiteljstvu (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 002/18, 004/18, 013/18, 025/19, 067/19, 076/20, 130/21);
50. Zakon o visokom obrazovanju (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 044/14, 052/14, 047/15, 040/16, 042/17, 071/17, 055/18, 003/19, 017/19, 047/19, 072/19, 074/20, 104/21);
51. Zakon o zaradama zaposlenih u javnom sektoru (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 016/16, 083/16, 021/17, 042/17, 012/18, 039/18, 042/18, 034/19, 130/21, 146/21);
52. Zakon o zaštiti podataka o ličnosti (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 079/08, 070/09, 044/12, 022/17);
53. Zakon o zaštiti zaposlenih građana Crne Gore koji se upućuju na rad u inostranstvo (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 145/2);
54. Zakonik o krivičnom postupku (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 057/09, 049/10, 047/14, 002/15, 035/15, 058/15, 028/18, 116/20, 145/21);

55. Carinski zakon (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 007/02, 038/02, 072/02, 021/, 031/03, 029/05, 066/06, *"Službeni list Crne Gore"*, br. 021/08, 001/11, 039/11, 040/, 028/12, 062/13, 071/17);
56. Opšti zakon o obrazovanju i vaspitanju (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 064/02, 031/05, 049/07, *"Službeni list Crne Gore"*, br. 004/08, 021/09, 045/10, 073/10, 040/11, 045/11, 036/13, 039/13, 044/13, 047/17, 059/21, 076/21, 146/21);
57. Opšti kolektivni ugovor (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 014/14, 040/18, 037/19, 074/19, 021/21);
58. Pravilnik o aktivnom traženju zaposlenja (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 070/19);
59. Pravilnik o bližem načinu podnošenja prijave i odjave boravka stranca preko turističke organizacije, odnosno nadležnog organa lokalne uprave (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 070/18);
60. Pravilnik o bližem sadržaju i načinu vođenja centralne kadrovske evidencije i evidencije internog tržišta rada (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 054/18);
61. Pravilnik o bližem sadržaju i načinu vođenja centralnog turističkog registra (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 056/18);
62. Pravilnik o bližem sadržaju Ugovora o izdavanju i korišćenju kvalifikovanih certifikata sadržanih u ličnoj karti (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 021/20);
63. Pravilnik o bližim uslovima za ostvarivanje osnovnih materijalnih davanja iz socijalne i dječje zaštite (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 043/20, 043/21, 076/21, 113/21);
64. Pravilnik o bližoj sadržini i načinu uspostavljanja evidencije parcela poljoprivrednog zemljišta (*"Službeni list Crne Gore"*, br. 037/18);
65. Pravilnik o jedinstvenim metodološkim principima za vođenje matične evidencije iz penzijskog i invalidskog osiguranja (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 005/04);
66. Pravilnik o kriterijumima i načinu prijema učenika u domove učenika i ostvarivanje prava na participaciju prevoza (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 056/03, *"Službeni list Crne Gore"*, br. 039/15, 042/16);
67. Pravilnik o kriterijumima, načinu, uslovima i visini naknade za ostvarivanje prava na smještaj i ishranu u domu, studentski kredit, stipendiju i participaciju prevoza (*"Službeni list Republike Crne Gore"*, br. 012/07, 016/07, *"Službeni list Crne Gore"*, br. 025/, 054/11, 039/15, 064/15, 042/16, 044/18, 100/20);

68. Pravilnik o načinu i uslovima uzimanja fotografije, otisaka prstiju i svojeručnog potpisa u postupku izdavanja lične karte (*"Službeni list Crne Gore", br. 028/08*);
69. Pravilnik o načinu i uslovima uzimanja fotografije, otisaka prstiju i svojeručnog potpisa u postupku izdavanja putne isprave (*"Službeni list Crne Gore", br. 041/08, 017/14*);
70. Pravilnik o načinu i vođenja kaznene evidencije pravnih lica (*"Službeni list Crne Gore", br. 023/08*);
71. Pravilnik o načinu izdavanja diplomatskog i službenog pasoša i obrascu zahtjeva za izdavanje diplomatskog i službenog pasoša (*"Službeni list Crne Gore", br. 009/10*);
72. Pravilnik o načinu izdavanja lične karte i visini cijene obrasca lične karte (*"Službeni list Crne Gore", br. 028/08*);
73. Pravilnik o načinu izdavanja pasoša (*"Službeni list Crne Gore", br. 073/08*);
74. Pravilnik o načinu ostvarivanja novčane pomoći i naknade troškova prevoza za nezaposlena lica (*"Službeni list Crne Gore", br. 058/19*);
75. Pravilnik o načinu podnošenja prijave i odjave boravka koju za stranca podnosi davalac smještaja (*"Službeni list Crne Gore", br. 066/18*);
76. Pravilnik o načinu podnošenja prijave i odjave turista i sadržaju i načinu vođenja evidencije (*"Službeni list Crne Gore", br. 020/16*);
77. Pravilnik o načinu poništavanja putne isprave (*"Službeni list Crne Gore", br. 047/17*);
78. Pravilnik o načinu poništenja lične karte (*"Službeni list Crne Gore", br. 073/08*);
79. Pravilnik o obavljanju poljoprivredne djelatnosti kao jedinog ili glavnog zanimanja (*"Službeni list Republike Crne Gore", br. 025/04, Službeni list Crne Gore", br. 067/08*);
80. Pravilnik o obliku i načinu vođenja pedagoške evidencije i sadržini javnih isprava u školama (*"Službeni list Republike Crne Gore", br. 059/04, 045/06, "Službeni list Crne Gore", br. 027/12, 028/14, 026/16, 049/16, 025/17, 026/18, 030/19, 050/21*);
81. Pravilnik o obliku i načinu vođenja registra subjekata i registra poljoprivrednih gazdinstava (*"Službeni list Crne Gore", br. 016/14, 037/18*);
82. Pravilnik o obliku i sadržini godišnje prijave za obračunavanje i plaćanje poreza na dohodak fizičkih lica (*"Službeni list Crne Gore", br. 016/08, 021/09, 018/11, 023/12, 017/13, 020/14, 017/15, 029/16, 026/19, 009/20*);
83. Pravilnik o obliku i sadržini jedinstvene prijave za registraciju poreskih obveznika, obveznika doprinosa i osiguranika u centralni registar (*"Službeni list Crne Gore", br. 010/10, 032/10, 030/17, 050/17, 103/21, 003/22*);
84. Pravilnik o obliku i sadržini prijave za obračun poreza na dodatu vrijednost (*"Službeni list Republike Crne Gore", br. 079/05, 028/06, "Službeni list Crne Gore", br. 064/11, 030/13, 065/20*);
85. Pravilnik o obliku, sadržini i postupku izdavanja potvrde o rezidentnosti u poreske svrhe (*"Službeni list Crne Gore" 042/12*);
86. Pravilnik o obrascima koji se koriste u postupcima izgradnje objekata (*"Službeni list Crne Gore", br. 047/13, 019/14*);
87. Pravilnik o obrascima prijave podataka za matičnu evidenciju iz penzijskog i invalidskog osiguranja (*"Službeni list Republike Crne Gore", br. 005/04, Službeni list Crne Gore", br. 045/08*);
88. Pravilnik o obrascima prijave i potvrde o prijavi boravka državljanina države članice Evropske Unije (*"Službeni list Crne Gore", br. 083/18*);
89. Pravilnik o obrascima zahtjeva, izjava i izvještaja u postupku legalizacije bespravnih objekata (*"Službeni list CG", br. 92/2020*);
90. Pravilnik o obrascima zahtjeva, prijave i izjava u postupku izgradnje objekata (*"Službeni list Crne Gore", br. 070/17, 060/18, 047/19, 102/20*);
91. Pravilnik o obrascu i bližem načinu izdavanja vozačke dozvole i sadržini obrasca zahtjeva za izdavanje međunarodne vozačke dozvole (*"Službeni list Crne Gore", br. 19/2013*);
92. Pravilnik o obrascu lične karte (*"Službeni list Crne Gore", br. 026/08, 012/20*);

93. Pravilnik o obrascu posebne lične karte i obrascu zahtjeva za izdavanje posebne lične karte (*"Službeni list Crne Gore", br. 104/21*);
94. Pravilnik o obrascu prijave i odjave boravka koju za stranca podnosi davalac smještaja (*"Službeni list Crne Gore", br. 054/18*);
95. Pravilnik o obrascu prijave i odjave boravka stranca (*"Službeni list Crne Gore", br. 054/18*);
96. Pravilnik o obrascu vozačke dozvole i bližem sadržaju i načinu vođenja evidencije o izdatim vozačkim dozvolama (*"Službeni list Crne Gore", br. 046/20*);
97. Pravilnik o obrascu za izdavanje urbanističko-tehničkih uslova (*"Službeni list CG", br. 70/2017*);
98. Pravilnik o obrascu zahtjeva za izdavanje lične karte i obrascu prijave o nestanku lične karte (*"Službeni list Crne Gore", br. 028/08*);
99. Pravilnik o obrascu zahtjeva za izdavanje pasoša i putnog lista, potvrde o podnjetom zahtjevu za izdavanje putne isprave, prijave o nestanku putne isprave i odobrenja roditelja ili zakonskog zastupnika (*"Službeni list Crne Gore", br. 054/17*);
100. Pravilnik o određivanju kriterijuma i visini naknade za registraciju privrednih subjekata u centralnom registru privrednih subjekata (*„Službeni list Crne Gore“ br. 098/20*);
101. Pravilnik o postupku registracije, bližoj sadržini i načinu vođenja centralnog registra privrednih subjekata (*„Službeni list Crne Gore“ br. 098/20, 115/20*);
102. Pravilnik o primjeni zakona o porezu na dodatu vrijednost (*"Službeni list Republike Crne Gore", br. 065/02, 013/03, 059/04, 079/05, 016/06, "Službeni list Crne Gore", br. 064/08, 030/13, 032/15, 053/17, 084/17, 012/21, 073/21, 106/21*);
103. Pravilnik o programu i načinu polaganja drugog stručnog ispita za rad u državnim organima (*"Službeni list Crne Gore", br. 018/15, 077/20*);
104. Pravilnik o programu i načinu polaganja ispita za pripravnike u sudovima i državnom tužilaštvu (*"Službeni list CG", br. 13 /17, 28/17, 16/18*);
105. Pravilnik o programu i načinu polaganja notarskog ispita (*"Službeni list Crne Gore", br. 12/2009*);
106. Pravilnik o programu i načinu polaganja stručnog ispita za rad na poslovima javnih nabavki (*"Službeni list Crne Gore", br. 55/2020*);
107. Pravilnik o programu i načinu polaganja stručnog ispita za rad u oblasti sporta (*"Službeni list Crne Gore", br. 38/2019*);
108. Pravilnik o registraciji motornih i priključnih vozila (*"Službeni list Crne Gore", br. 010/15, 021/16, 043/16, 042/17, 062/17, 065/17, 053/18, 025/19, 063/19*);
109. Pravilnik o sadržaju baze podataka i sadržaju i načinu vođenja evidencija u socijalnoj i dječjoj zaštiti (*"Službeni list Crne Gore", br. 058/, 007/16*);
110. Pravilnik o sadržaju evidencija o strancima koji borave u Crnoj Gori (*"Službeni list Crne Gore", br. 020/19*);
111. Pravilnik o sadržaju evidencije plaćene boravišne takse (*"Službeni list Crne Gore", br. 022/13*);
112. Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencija o izdatim ličnim kartama (*"Službeni list Crne Gore", br. 040/08*);
113. Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencija putnih isprava (*"Službeni list Crne Gore", br. 073/08*);
114. Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije o izdatim rješenjima o priznavanju inostranih obrazovnih isprava (*"Službeni list Crne Gore", br. 045/16*);
115. Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije o strancima kojima davalac smještaja pruža usluge smještaja (*"Službeni list Crne Gore", br. 064/18*);
116. Pravilnik o sadržaju obrasca zahtjeva i dokumentaciji koja se podnosi u postupku priznavanja inostrane obrazovne isprave (*"Službeni list Crne Gore", br. 045/16*);
117. Pravilnik o sadržaju prijave za obračun poreza na promet nepokretnosti (*„Službeni list Crne Gore“ 054/13*);
118. Pravilnik o sadržaju, obrascima i načinu vođenja evidencija u oblasti zapošljavanja (*"Službeni list Crne Gore", br. 066/19*);

119. Pravilnik o sadržaju, povlačenju i ispravci oglasa za popunu radnog mjesta u državnom organu i načinu uvida u dokumentaciju oglasa (*"Službeni list Crne Gore", br. 041/18*);
120. Pravilnik o sadržini i načinu vođenja registara nevladinih organizacija i obrascima prijave za upis u registre (*"Službeni list Crne Gore", 014/12*);
121. Pravilnik o smještaju za nezaposleno lice kojem je ponuđeno zaposlenje izvan mjesta prebivališta (*"Službeni list Crne Gore", br. 003/20*);
122. Pravilnik o stručnom ispitu za stečajnog upravnika (*"Službeni list CG", br. 63/2016*);
123. Pravilnik o tehničkom pregledu vozila (*"Službeni list Crne Gore", br. 4/14 i 47/19*);
124. Pravilnik o usklađivanju iznosa oporezivog dohotka fizičkih lica sa rastom cijena na malo (*„Službeni list Crne Gore“, 071/02*);
125. Pravilnik o vrstama, minimalno-tehničkim uslovima i kategorizaciji ugostiteljskih objekata (*"Službeni list Crne Gore", br. 036/18*);
126. Statut Zavoda za zapošljavanje Crne Gore (*"Službeni list Crne Gore", br. 039/19*);
127. Uputstvo o bližem načinu rada trezora jedinica lokalne samouprave (*"Službeni list Crne Gore", br. 015/19*);
128. Uputstvo o načinu obračunavanja i plaćanja poreza i doprinosa iz i na lična primanja po osnovu zaposlenja (*"Službeni list Republike Crne Gore", br. 081/06, "Službeni list Crne Gore", br. 045/08, 004/10, 008/13, 002/15, 009/15, 009/16, 010/17, 015/19, 046/19, 003/22*);
129. Uredba o bližim kriterijumima i metodologiji za određivanje tržišne vrijednosti nepokretnosti (*"Službeni list Crne Gore", br. 062/21, 132/21*);
130. Uredba o kriterijumima i bližem načinu sprovođenja provjere znanja, sposobnosti, kompetencija i vještina za rad u državnim organima (*"Službeni list Crne Gore", br. 050/18*);
131. Uredba o načinu vođenja krivične evidencije (*"Službeni list Crne Gore", br. 051/11, 012/13, 054/13*);
132. Uredba o povjeravanju dijela poslova Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma jedinicama lokalne samouprave (*"Službeni list Crne Gore", br. 087/18, 028/19, 075/19, 116/20, 076/21, 141/21*);
133. Uredba o programu i načinu polaganja stručnog ispita za rad u državnim organima (*"Službeni list Crne Gore", br. 79/2018*);
134. Uredba o sadržini centralnog registra obveznika poreza na dohodak, osiguranika i obveznika doprinosa za obavezno socijalno osiguranje i zaštiti podataka (*"Službeni list Crne Gore", br. 082/05. 010/07*).
135. Uredba o uslovima, načinu i dinamici sprovođenja mjera agrarne politike za 2021. godinu – Agrobudžet (*"Službeni list Crne Gore", br. 076/21*);
136. Uredba o visini naknada za izdavanje urbanističko-tehničkih i tehničkih uslova (*"Službeni list CG", br. 68/2017*);
137. Uredba o visini naknade za izdavanje urbanističkih odnosno tehničkih uslova za privremene objekte utvrđene programom privremenih objekata (*"Službeni list Crne Gore", br. 016/19, 052/19*);
138. Uredba o visini troškova pregleda uređaja i opreme za tehnički pregled vozila (*"Službeni list Crne Gore", br. 16/2013*);
139. Uredba o visini troškova za tehnički pregled vozila (*"Službeni list Crne Gore", br. 16/2013*);
140. Odluka o obrascima putnih isprava (*"Službeni list Crne Gore", br. 035/08, 040/08, 037/14, 003/20*);
141. Odluka o utvrđivanju visine godišnje naknade za korišćenje puteva pri registraciji drumskih motornih vozila, traktora i priključnih vozila (*"Službeni list Republike Crne Gore", br. 060/05*);
142. Odluka o visini naknade za obrazac pasoša i putnog lista (*"Službeni list Crne Gore", br. 035/08, 003/20*);
143. Odluka o visini troškova homologacije vozila koja se uvoze ili prvi put stavljaju na tržište u Crnoj Gori (*"Službeni list Crne Gore", br. 050/15*).

Ostala pregledana dokumentacija

1. *Bliža pravila o upisu i prepisu studenata na master akademске studije Fakulteta za turizam „Montenegro tourism school“;*
2. *Bliža pravila o upisu i prepisu studenata na master studije Fakulteta informacione tehnologije;*
3. *Bliža pravila studiranja na postdiplomskim studijama Fakulteta za biznis i turizam Budva;*
4. *Pravila doktorskih studija UCG;*
5. *Pravila doktorskih studija Univerziteta Adriatik Bar;*
6. *Pravila o upisu i prepisu studenata na master primijenjene studije Fakulteta za ekonomiju i biznis;*
7. *Pravila studiranja na master studijama UCG;*
8. *Pravila studiranja na osnovnim studijama Fakulteta za biznis i turizam Budva;*
9. *Pravila studiranja na osnovnim studijama Fakulteta za menadžment Herceg Novi;*
10. *Pravila studiranja na osnovnim studijama Fakulteta za saobraćaj, komunikacije i logistiku Budva.*
11. *Pravila studiranja na osnovnim studijama UCG;*
12. *Pravila studiranja na postdiplomskim studijama Fakulteta za saobraćaj, komunikacije i logistiku Budva;*
13. *Pravilnik o bližim uslovima, kriterijumima i postupku upisa u prvu godinu master studija UCG;*
14. *Pravilnik o master akademskim studijama Fakulteta za menadžment Herceg Novi;*
15. *Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Zavoda za zapošljavanje Crne Gore*
16. *Pravilnik o uslovima, kriterijumima i postupku upisa na osnovne studije UCG;*
17. *Pravilnik o uslovima, kriterijumima i postupku upisa na osnovne studije Fakulteta za crnogorski jezik i književnost;*
18. *Pravilnik o uslovima, kriterijumima i postupku upisa u prvu godinu studija Univerziteta Mediteran Podgorica;*
19. *Statut Fakulteta za biznis i turizam Budva;*
20. *Statut Fakulteta za crnogorski jezik i književnost;*
21. *Statut Fakulteta za menadžment Herceg Novi;*
22. *Statut Univerziteta Adriatik Bar;*
23. *Statut Univerziteta Mediteran Podgorica.*